

Guia d'estil per al tractament de mots xinesos en català

BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA CRITERIS LINGÜÍSTICS

Guia d'estil per al tractament de mots xinesos en català

CRITERIS LINGÜÍSTICS

BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© Generalitat de Catalunya | Departament de Cultura | Direcció General de Política Lingüística

Disseny de la col·lecció: Pepa Estrada

Primera edició: març 2015

ISBN: 978-84-393-9241-5

DL: B 27733-2014

DOI: 10.2436/15.8040.02.1

Curadores: Helena Casas-Tost i Sara Rovira-Esteva

Autores: Helena Casas-Tost, Sílvia Fustegueres i Rosich, Sara Rovira-Esteva, Xianghong Qu i Mireia Vargas-Urpi

Obra sotmesa a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada

Resum de la llicència: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Llicència completa: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Sumari

Presentació	6
Introducció	7
1. Llengua i escriptura	11
1.1. El xinès estàndard o mandarí	11
1.2. Les llengües de la Xina	11
1.3. L'escriptura xinesa	13
1.4. Les variants ortogràfiques del xinès	13
<i>Recomanacions</i>	14
2. La transcripció del xinès	15
2.1. El pinyin	15
2.2. El Wade-Giles	16
2.3. El sistema Yale	17
2.4. L'EFEO	17
2.5. El zhuyin	17
2.6. La transcripció del xinès en l'àmbit lingüístic català	17
<i>Recomanacions</i>	18
3. L'ortografia del pinyin	19
3.1. Principis generals	19
<i>Recomanacions</i>	25
4. La pronunciació del xinès estàndard	26
4.1. Una aproximació a la pronunciació del xinès estàndard	26
4.2. La pronunciació del xinès estàndard d'acord amb l'alfabet fonètic internacional	28
<i>Recomanacions</i>	30
5. La incorporació de referents xinesos al català	31
5.1. Incorporació de termes en pinyin	31
5.2. Adaptació de termes del xinès estàndard a l'ortografia catalana	31
5.3. Incorporació de formes adaptades prèviament a altres llengües	31
5.4. Ús d'equivalents en català	32
<i>Recomanacions</i>	32
6. Antropònims	34
<i>Recomanacions</i>	36
7. Topònims i gentilicis	37
<i>Recomanacions</i>	39

8. Organització política i administrativa	40
8.1. República Popular de Xina	40
8.2. Regions administratives especials de Hong Kong i Macau	42
8.3. Taiwan	43
<i>Recomanacions</i>	44
9. Calendari i festes	45
9.1. Festes tradicionals xineses	45
9.2. Festes modernes	47
<i>Recomanacions</i>	47
10. Unitats de mesura i moneda	49
10.1. Unitats tradicionals	49
10.2. Unitats del sistema mètric internacional	50
10.3. Moneda	51
<i>Recomanacions</i>	52
11. Abreviatures, sigles i acrònims	53
11.1. Formes reduïdes procedents de la traducció completa de denominacions	54
11.2. Formes reduïdes que són la traducció, adaptació o transcripció d'una forma ja reduïda en xinès	54
11.3. Sigles ja constituïdes en xinès	55
<i>Recomanacions</i>	55
12. Qüestions ortotipogràfiques del xinès	56
12.1. Paraules o fragments de text en xinès	56
12.2. Les citacions	57
12.3. Les referències bibliogràfiques	58
<i>Recomanacions</i>	60
Annexos	62
Annex 1. Les síl·labes del xinès estàndard i la seva representació en pinyin	62
Annex 2. Correspondència entre transcripcions del repertori sil·làbic del xinès	63
Annex 3. Taula de correspondències entre els principals sistemes de transcripció	68
Annex 4. Breu cronologia històrica de la Xina continental	77
Annex 5. Glossari	78
Bibliografia	100

Presentació

És indubtable que les llengües no són sistemes estàtics, homogenis ni invariables sinó que, sempre connectades al seu entorn, es mouen amb els seus parlants i s'especialitzen per adaptar-se als continguts nous que rebem. La globalització cultural i econòmica, la interrelació entre cultures i les relacions internacionals han incrementat la necessitat d'haver de referir-nos en català a conceptes que provenen de sistemes lingüístics forans i que designen realitats d'àmbits culturals molt diferenciats, que ens arriben sovint a partir de llengües que ens fan de pont. La presència creixent en el nostre entorn de conceptes procedents de la cultura xinesa acompanyats de paraules i expressions pròpies de la llengua xinesa, anomenades *sinismes*, fa necessari poder disposar de criteris coherents per fer-ne un ús correcte i sistemàtic en els contextos cultural, educatiu, social i sanitari, judicial, etc.

La *Guia d'estil per al tractament de mots xinesos en català* dona resposta a aquesta necessitat dels professionals de la llengua i la comunicació, i de qualsevol persona que hagi de fer referència en català a realitats d'origen xinès. Davant de l'heterogeneïtat i de certa confusió en la forma com s'havien introduït fins ara els sinismes en català, la *Guia* fa una proposta de sistematització coherent en l'adaptació dels termes i referents xinesos en un text en català amb l'objectiu d'estandarditzar-ne l'ús.

L'interès de la *Guia*, que vol esdevenir un referent de qualitat, va més enllà de l'estrictament lingüístic, perquè també aborda, d'una banda, aspectes relacionats amb la cultura i la societat xinesa que ajuden a emmarcar els usos lingüístics —com ara l'organització política i administrativa, el calendari i les festes, les unitats de mesura i la moneda— i, de l'altra, qüestions de convencions com són les abreviatures, les sigles, els acrònims i l'ortotipografia. La *Guia* presenta dotze capítols independents que segueixen una estructura similar: una contextualització breu de l'objecte de què tracta, exemples de mals usos, criteris per tractar els referents o mots que corresponen a àmbits concrets i resum final amb les recomanacions més importants. Clouen la *Guia* cinc annexos que faciliten la consulta dels temes descrits, l'últim dels quals és un glossari de les paraules d'origen xinès que ocasionen més dubtes o que poden ser més útils en el nostre context.

L'equip de treball que ha elaborat la *Guia*, format per professores de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat Pompeu Fabra i membres adscrits externs, integrants del Grup de Recerca en Traducció del Xinès al Català i el Castellà, creat el 2007, n'avalua la qualitat. L'equip ha estat assessorat pel Centre de Terminologia TERMCAT.

Confio que aquesta *Guia*, que representa una novetat en el panorama d'internacionalització de la llengua catalana, contribueixi a orientar adequadament els usos de la llengua catalana arran de les noves necessitats comunicatives sorgides en els entorns socioeconòmics, tècnics i científics amb relació a la interpretació de la llengua xinesa. L'ofereixo com un instrument que permetrà, en contextos determinats, augmentar la qualitat de la llengua catalana, que és un objectiu clar de la política lingüística de Catalunya.

Ester Franquesa i Bonet
Directora general de Política Lingüística

Introducció

Motivació

Els darrers anys hem estat testimonis d'un creixement notable del pes de la Xina a la societat catalana, no només en l'àmbit de l'economia i la política, sinó també quant a intercanvis de caire social. Això s'ha traduït en una presència consolidada de ciutadans d'origen xinès en el nostre entorn i en un increment del consum de productes culturals xinesos, com ara l'art, la literatura i el cinema, a casa nostra.

Aquest augment dels intercanvis i de l'interès per tot el que és xinès ha fet créixer la presència de referents xinesos als mitjans de comunicació, però també en altres àmbits en què fa una dècada eren poc freqüents, com ara escoles, biblioteques, museus, galeries d'art, associacions, etc. Fins i tot han sorgit mitjans especialitzats en la Xina com ara *Global Asia*, *Asiared.com*, *ZaiChina.net*, *Asiadèmica*, *Càtedra China* o *Jiexi Zhongguo*, entre d'altres. A més, també trobem institucions per a les quals l'Àsia, en general, i la Xina, en particular, són la seva raó de ser i que, per tant, tenen un paper molt actiu en la informació i la difusió de la cultura xinesa en la societat catalana, com ara Casa Àsia, La Formiga o Observatorio de la Política China.

Aquests canvis porten associats un nombre creixent d'usuaris de termes procedents del xinès, també anomenats *sinismes*. Això no només inclou professionals de la llengua i de la comunicació, com poden ser periodistes, traductors, intèrprets i lingüistes, sinó també bibliotecaris, mestres, mediadors, jutges, metges o, en general, tota persona que hagi de fer ús de termes d'origen xinès.

Després de fer una revisió sistemàtica dels recursos que hi ha a l'abast dels professionals, hem pogut constatar que hi ha una manca d'eines de referència i de consulta completes que donin resposta a totes les casuístiques. Les guies d'estil o les directrius institucionals existents sobre el tractament de mots d'origen xinès no només ofereixen poca informació i, en alguns casos, fins i tot contenen errors, sinó que, per regla general, han quedat obsoletes tenint en compte com ha evolucionat, en termes quantitativus i qualitativus, la relació del nostre país amb la Xina.¹

Les eines de consulta actuals són, doncs, clarament insuficients i no satisfan les necessitats d'avui dia de la nostra societat. A més, els criteris publicats sobre el tractament de sinis-

1. Els manuals d'estil dels mitjans de comunicació consultats són els d'*El País*, *ABC*, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Mundo*, Agència EFE, *El Confidencial*, *El Punt Avui*, *Ara*, *Vilaweb* i *ésAdir* (portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals). Quant a les entitats o els serveis lingüístics amb autoritat lingüística al nostre país, s'han revisat les directrius explícites o els criteris implícits usats per *Gran enciclopèdia catalana*, *Optimot*, *TERMCAT* i *EUMO*.

mes sovint han estat fets per persones que no són expertes en xinès. Bona prova d'això l'observem en el camp de la comunicació, en què, sovint, els corresponsals, coneixedors de primera mà de la realitat xinesa, acaben adoptant solucions lingüístiques diferents de les marcades per les guies d'estil respectives. Per aquests motius, la introducció de mots d'origen xinès freqüentment s'ha fet o bé sense un criteri ben establert o bé sense gaire coherència, de manera que ens trobem amb una gran confusió, una manca patent d'homogeneïtzació i nombrosos errors, entre els quals destaquen el mal ús del pinyin, l'ús simultani de diferents sistemes de transcripció i expressions redundants.

Un tractament poc acurat dels mots d'origen xinès en català ofereix una mala imatge de l'emissor del text i actualment ja hi ha una massa crítica suficient de lectors que exigeix uns estàndards mínims de qualitat en aquest sentit. Tot plegat fa palesa, doncs, la necessitat de posar ordre i d'oferir una eina que doni pautes i solucions holístiques, coherents i sistemàtiques als usuaris de la llengua xinesa que volen fer un ús correcte de mots d'origen xinès o oferir un producte de qualitat, sense adoptar solucions *ad hoc*, tant als usuaris habituals com als puntuals.

Objectius

Amb aquest document ens proposem els objectius següents:

- Posar a l'abast dels professionals, les institucions i el públic en general una guia d'estil que estableixi uns criteris clars i consensuats de com cal tractar els termes i referents xinesos en un text en català per estandarditzar-ne l'ús.
- Oferir una eina de consulta fàcil, eficaç i rigorosa, feta amb criteris acadèmics, però pensada perquè sigui útil per a diferents perfils d'usuari.
- Fixar els termes relacionats amb els diferents temes que es tracten en aquesta guia, explicar els conceptes i oferir els coneixements enciclopèdics necessaris per poder entendre les propostes que s'hi fan.
- Esdevenir un referent en els criteris d'introducció i tractament de sinismes en català.

Metodologia

El punt de partida d'aquesta guia ha estat l'anàlisi de la situació i la identificació dels problemes i les necessitats lingüístiques observades en diferents contextos pel que fa al tractament dels mots d'origen xinès en català. Això s'ha dut a terme, d'una banda, mitjançant el buidatge de la premsa escrita de mots d'origen xinès i, de l'altra, revisant les indicacions relatives al xinès que donen els diferents mitjans i institucions o serveis lingüístics de referència. Posteriorment s'ha assignat una ponent a cadascun dels capítols en què hem estructurat aquesta guia, la qual ha fet una primera proposta de redacció que s'ha debatut i consensuat en el si del grup.

Per tal que la iniciativa i, sobretot, el producte final no es quedi en l'àmbit universitari i tingui l'impacte social desitjat, hem buscat l'assessorament i la complicitat d'institucions i serveis lingüístics de referència, concretament l'Institut d'Estudis Catalans i el TERMCAT. Això s'ha traduït en convenis de col·laboració, el resultat dels quals ha donat lloc a productes complementaris, adaptats al seu àmbit d'actuació i a les seves necessitats específiques.

Destinatari

Aquesta guia està pensada per a qualsevol usuari que necessiti fer referència a mots xinesos o emprar-ne en català. Pensem que pot ser d'especial utilitat per als col·lectius següents:

- Acadèmics.
- Bibliotecaris.
- Correctors.
- Editors.
- Gestors culturals.
- Lingüistes.
- Mediadors interculturals.
- Periodistes.
- Redactors.
- Sinòlegs.
- Terminòlegs.
- Traductors i intèrprets.

Estructura

La guia s'ha dividit en dotze capítols independents, la qual cosa permet que es facin consultes de manera puntual sense la necessitat de llegir-se-la tota. Els primers cinc es dediquen a continguts de caràcter general i els següents són de caire temàtic. Cada capítol segueix una estructura similar: comença amb una contextualització breu del tema, es mostra algun exemple de mal ús i, a continuació, es presenten els diferents criteris quant al tractament dels referents o mots que corresponen a aquell àmbit concret. Finalment, el capítol acaba amb un resum de les recomanacions més importants.

Al final de la guia trobarem cinc annexos per facilitar la consulta dels temes tractats a la guia. L'últim annex és un glossari de paraules d'origen xinès que són susceptibles de cerca pels usuaris. El nostre objectiu no és fer un diccionari, sinó recollir les paraules que hem observat que ocasionen més dubtes o que considerem que poden ser de més utilitat en el nostre context.

Les autores

El Grup de Recerca en Traducció del Xinès al Català i el Castellà (TXICC)² es va crear formalment el 2007 i està constituït per professores de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat Pompeu Fabra i membres adscrites externes, els interessos i la recerca de les quals estan relacionats directament amb les línies de recerca del grup. L'equip de treball està format, doncs, per especialistes tant de l'àmbit acadèmic com del professional.

2. Vegeu el nostre web: <http://grupsderecerca.uab.cat/txicc>.

El nostre objectiu principal és promoure la recerca en l'àmbit de la traducció i la interpretació entre el xinès i el català, així com fer avançar el coneixement en qüestions de lingüística contrastiva, la didàctica del xinès com a llengua estrangera, el xinès per a fins específics i la comunicació entre la cultura xinesa i la catalana.

Agraïments

Aquest projecte ha estat possible gràcies a molts mesos d'esforç del grup de recerca, però també a l'ajuda i al suport de nombrosos col·legues i amics que ens han donat un cop de mà en diferents moments de redacció de la guia, per la qual cosa volem adreçar-los unes paraules d'agraïment. Es tracta de Xavier Altayó, Carmen Bestué, Pilar Cid, Jordi Mas, Lucía Molina, Joan Julià-Muné, Patricia Rodríguez-Inés, Lupe Romero, Begoña Ruiz de Infante, Jesús Sayols, Yufen Tai, Irene Tor i Olga Torres-Hostench.

També volem agrair el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, el TERMCAT, la Direcció General de Política Lingüística i el Departament de Traducció i d'Interpretació i d'Estudis de l'Àsia Oriental de la Universitat Autònoma de Barcelona perquè el seu interès i suport al projecte li han donat un impuls definitiu per tirar-lo endavant.

Aquesta obra ha rebut el suport de l'AGAUR a través del projecte 2014SGR027.

Helena Casas-Tost i Sara Rovira-Esteva

1. Llengua i escriptura

Sara Rovira-Esteva

1.1. El xinès estàndard o mandarí

Quan parlem del xinès en general, implícitament ens referim al xinès estàndard, comunament anomenat *mandarí*. El terme *mandarí*, que és el terme amb què sovint s'anomena el xinès fora de la Xina, sembla que data de l'any 1604 i prové del mot hindi *mantri* ('conseller'), que al seu torn prové del sànscrit, transformat en *mandarim* pels primers viatgers portuguesos a la península malaia. Els europeus van començar a usar-lo durant el Renaixement per referir-se als funcionaris de la cort i a la llengua que parlaven. Actualment, aquest terme s'usa també per referir-se a la llengua estàndard i com a sinònim de *geolecte del nord*. Atesa aquesta multiplicitat de referents, recomanem l'ús del terme *xinès estàndard*.

1.2. Les llengües de la Xina

A la Xina es parlen una gran quantitat de llengües i dialectes. Els que conformen allò que generalment anomenem xinès tenen una filiació genètica comuna i constitueixen una branca independent de la família sinotibetana. D'acord amb la filiació genètica, doncs, en realitat el xinès, més que una llengua, constitueix una família de llengües (llengües sinítiques). El xinès, com a família de llengües, se subdivideix en una sèrie de variants mútuament intel·ligibles que, al seu torn, es divideixen en dialectes, els quals no sempre són mútuament intel·ligibles. Per tant, hem de ser conscients que quan simplement emprem el mot *xinès* ens referim a una multiplicitat de llengües intel·ligibles entre si, tal com succeeix quan parlem de llengües romàniques o anglo germàniques. D'altra banda, cal destacar que els parlants de les diferents llengües sinítiques es poden comunicar per escrit perquè tots tendeixen a utilitzar el vocabulari i la sintaxi del xinès estàndard.

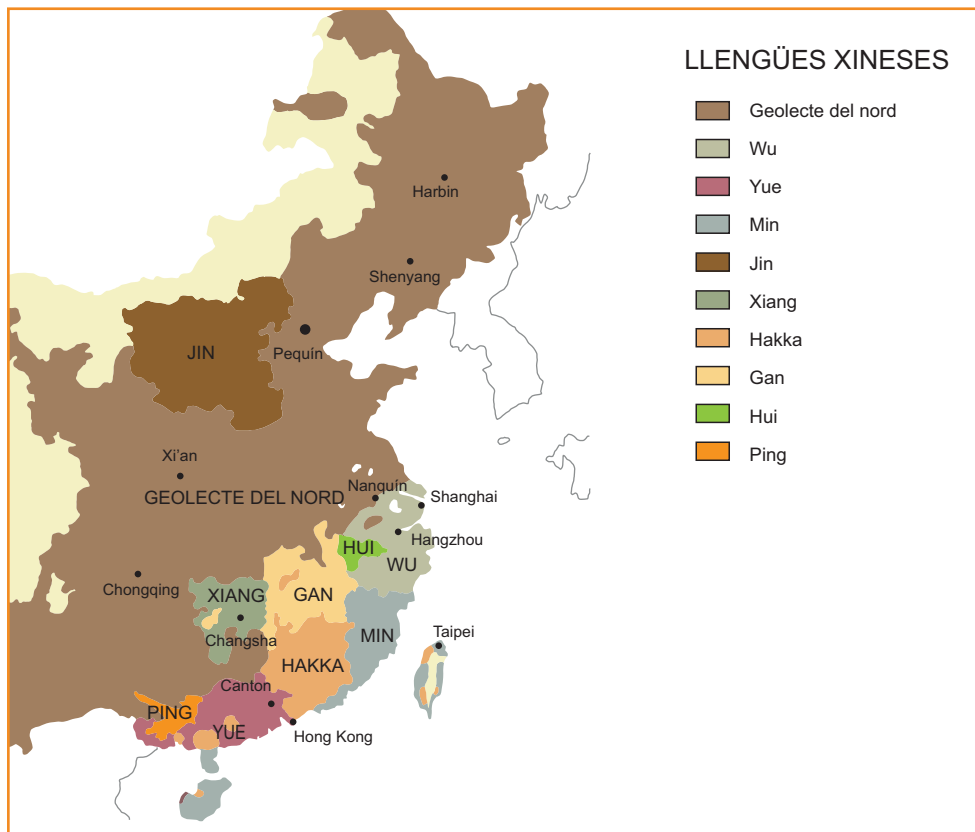
Tradicionalment, aquestes variants lingüístiques xineses mútuament intel·ligibles s'han denominat *dialectes*, perquè resulta més políticament correcte per al Govern xinès que usar el terme *llengües*. El problema d'usar el terme *dialectes* és que, per assimilació a la nostra realitat, aquest terme pot induir a l'error de pensar que són mútuament intel·ligibles. Tanmateix, si ho traduïm per *llengües*, que possiblement seria el terme més adequat des del punt de vista lingüístic, als ciutadans xinesos els sembla que no descriu adequadament la seva realitat. De les diferents propostes fetes pels especialistes, ens decantem, doncs, pels termes *geolecte xinès* o *llengua sinítica*, ja que ens semblen els més transparents.

Les dades oficials de l'últim cens disponible estableixen que la Xina tenia l'any 2003 una població estimada de 1.300.000.000 de persones, el 91,5% de les quals eren del grup ètnic

han, i, per tant, són parlants nadius de llengües sinítiques. El 8,5% restant parla altres llengües, com ara l'uigur, el tibetà, el mongol o el coreà. Pel que fa a Taiwan, actualment el 98% de la població és d'origen *han*, mentre que la població d'ascendència austronèsia representa només un 2% del total. Entre els *han*, a més a més de l'estàndard, que també és parlat per la majoria dels ciutadans, un 73% de la població té el taiwanès (un dialecte del geolecte *min*) com a la llengua materna, mentre que un 12% són parlants nadius del geolecte *hakka* (transcrit *kejia* en pinyin) i un altre 13% són famílies originàries del continent que parlaven xinès estàndard i que van emigrar a Taiwan després del 1945.

Les classificacions més recents de les llengües sinítiques reconeixen oficialment deu geolectes: el geolecte del nord (806.481.000 / 67,8%), el *wu* (96.349.500 / 8,1%), el *gan* (28.548.000 / 2,4%), el *xiang* (57.096.000 / 4,8%), el *hakka* o *kejia* (44.011.500 / 3,7%), el *yue* (55.906.500 / 4,7%), el *min* (48.769.500 / 4,1%), el *jin* (44.011.500 / 3,7%), el *hui* (3.568.500 / 0,3%) i el *ping* (4.758.000 / 0,4%).

Per motius sociopolítics a l'Estat espanyol estem més familiaritzats amb el nom de determinats dialectes com són el cantonès, el pequinès o el taiwanès, que són variants del *yue*, del geolecte del nord i del *min*, respectivament. El taiwanès es coneix també amb el terme *hokkien*, que no és més que la pronunciació en *min* del nom *Fujian*, la província de procedència de la majoria d'immigrants xinesos a l'illa de Taiwan, i que s'utilitza per influència de l'anglès, encara que no és recomanable perquè ja disposem de la forma *taiwanès*. Així mateix, com que la major part dels ciutadans d'origen xinès que viuen a l'Estat espanyol provenen d'una zona molt concreta de la província de Zhejiang, últimament també sentim a parlar dels dialectes de Qingtian i Wenzhou, adscrits al geolecte *wu*. Recomanem no utilitzar formes com ara *qingtianès* o *wenzhounès* a causa de la dificultat de pronunciació en català.

Mapa extret i adaptat de: www.ca.wikipedia.org/wiki/Llengües_sinítiques.

Aquest mapa està sotmès a una llicència Creative Commons d'ús obert amb reconeixement d'autoria.

1.3. L'escritura xinesa

L'escritura xinesa està constituïda majoritàriament per caràcters formats per un símbol gràfic que pertany al nivell morfèmic (part semàntica) i un altre que es correspon amb una síl·laba (part fonètica), per la qual cosa hem de considerar que l'escritura xinesa és de caràcter morfosil·làbic.

Un error freqüent en referir-nos a l'escritura xinesa és l'ús dels termes *pictogràfica* o *ideogràfica*. Aquesta terminologia no és adequada, ja que només el 3% dels caràcters en ús són pictogrames o ideogrames, mentre que més del 90% responen al principi de formació pictofonètic. Altres termes inapropiats emprats sovint per definir l'escritura xinesa són el d'*escritura logogràfica* o *lexicogràfica*, ja que hi ha molts caràcters que no poden constituir paraules (*logos*) per si mateixos.

En resum, quan fem referència a les unitats gràfiques de l'escritura xinesa hem d'evitar parlar tant de *lletres* com recórrer a l'ús genèric dels termes *pictogrames*, *ideogrames*, o *partícules*, i optar per *caràcters (xinesos)* o *sinogrames*. Cal tenir en compte, a més, que el mot *kanji* no és més que la pronunciació en japonès de *hanzi*, 'caràcter xinès', i, per tant, tampoc s'ha d'emprar quan es parla del xinès.

1.4. Les variants ortogràfiques del xinès

Des dels anys cinquanta els caràcters simplificats han estat l'ortografia estàndard a la República Popular de Xina. Oficialment només s'accepta l'ús de les formes tradicionals en aquells contextos que, per la seva naturalesa, ho requereixin, per exemple, els estudis clàssics. Singapur ha seguit els passos de la Xina en aquesta qüestió i la majoria d'escoles xineses de Malàisia, Tailàndia i d'altres llocs del món amb comunitats xineses relativament recents també han adoptat les formes simplificades promogudes per la República Popular de Xina. A Taiwan, Hong Kong i les comunitats xineses més antigues de la diàspora, en canvi, es continua usant l'ortografia amb caràcters tradicionals.

El que distingeix l'ortografia simplificada de la tradicional no és només el fet que s'ha reduït la mitjana de traços per caràcter, sinó també que s'ha eliminat la multiplicitat de variants escrites per a un mateix morfema o significat, i això ha fet disminuir a la pràctica el nombre de caràcters en ús. En definitiva, quan parlem de les dues variants ortogràfiques de l'escritura xinesa, ens hi hem de referir com a *escritura* o *ortografia tradicional* i *escritura* o *ortografia simplificada*, i hem d'evitar termes com ara *escritura clàssica* o *escritura complexa*.

Taula 1.1. Correspondències entre diferents sistemes de transcripció del xinès

Tradicional	聽	國	關	寫	歲
Simplificada	听	国	关	写	岁

Recomanacions

Com a norma general, quan ens referim a les llengües o escriptures xineses hem de tenir present que:

- *Xinès* és un terme vàlid però molt genèric.
- Per parlar de la variant comuna de la llengua, recomanem utilitzar el terme *xinès estàndard*.
- Les variants del xinès haurien d'anomenar-se *llengües sinítiques* o *geolectes xinesos*, indistintament, i no *dialectes*.
- Les llengües sinítiques o geolectes xinesos són el geolecte del nord, el *wu*, el *gan*, el *xiang*, el *hakka* (o *kejia*), el *yue*, el *min*, el *jin*, el *hui* i el *ping*.
- El xinès s'escriu mitjançant un sistema d'escriptura morfosil·làbica, i les grafies han d'anomenar-se *caràcters (xinesos)* o *sinogrames*.
- Hi ha dues ortografies associades a l'escriptura xinesa: els caràcters simplificats o escriptura simplificada (usats a la República Popular de Xina, Singapur i la nova diàspora xinesa) i els caràcters tradicionals o escriptura tradicional (usats a Taiwan, Hong Kong i la vella diàspora xinesa). En aquest segon cas es desestima l'ús de l'adjectiu *clàssic* per referir-s'hi, ja que el terme *xinès clàssic* fa referència a una altra realitat i pot donar lloc a confusions.

2. La transcripció del xinès

Sara Rovira-Esteva

Com que el xinès es representa mitjançant una escriptura morfosil·làbica, necessita dotar-se d'un sistema de transcripció perquè les persones que no hi estan familiaritzades puguin llegir-lo. Sovint s'usa erròniament el terme *transliteració* com a sinònim de *transcripció* per referir-se a la romanització del xinès. Tanmateix, cal destacar que la transliteració implica representar grafies d'un alfabet amb les d'un altre, per exemple, la representació en alfabet llatí de les grafies de l'àrab o del rus. En el cas del xinès, parlarem sempre de transcripció, atès que el seu sistema d'escriptura no es alfabètic.

Des de finals del segle XIX, tant xinesos com estrangers han dissenyat nombrosos sistemes de transcripció en funció dels seus objectius i les seves necessitats. La República Popular de Xina no va establir un sistema de transcripció oficial fins a la segona meitat del segle XX, mentre que Taiwan —dividit políticament de la Xina— ha seguit les seves pròpies polítiques quant a aquesta qüestió fins al 2009. Aquests factors han propiciat la coexistència de diversos sistemes i han dificultat l'estandardització en aquest àmbit. A continuació, presentem breument els principals sistemes de transcripció del xinès.

2.1. El pinyin

Després de molts anys de proves, el 1958 el Govern xinès va promulgar el *Hanyu pinyin* (literalment, 'anotació fonètica del xinès'), abreujat *pinyin*, com a sistema oficial de transcripció i va publicar-ne les regles ortogràfiques a la dècada dels vuitanta (vegeu el capítol 3 sobre l'ortografia del pinyin), però no va ser fins al 1996 que el va establir oficialment com a estàndard nacional.

El pinyin no és un sistema de transcripció fonètica pròpiament dit, sinó més aviat un sistema de pseudotranscripció que utilitza les lletres de l'alfabet llatí per indicar la pronunciació dels caràcters. Un avantatge del pinyin respecte d'altres sistemes de transcripció és que no està adaptat a la pronunciació de cap idioma i, per tant, no presenta biaixos en aquest sentit. Un altre avantatge del pinyin és que la indicació dels tons mitjançant diacrítics el fa un sistema flexible que permet representar-los o no en funció de les necessitats de l'usuari. D'aquesta manera, en obres per a especialistes o de caràcter acadèmic es poden mantenir els tons, mentre que en textos divulgatius, periodístics o en tasques de catalogació, per exemple, se'n pot prescindir.

Actualment el pinyin funciona com a sistema auxiliar de l'escriptura amb caràcters i s'utilitza en nombrosos àmbits, com ara en obres lexicogràfiques, didàctica de la llengua, catalogació, agències de notícies, etiquetatge industrial i comercial, retolació de noms de carrers

i mitjans de transport i, en general, rètols i targetes en què apareixen noms propis. A més a més, el pinyin és el sistema usat universalment per a l'ensenyament del xinès estàndard modern i un dels mètodes més estesos en el camp de les tecnologies de la informació i la comunicació.

En l'àmbit internacional, des que els anys setanta l'ONU va reconèixer la legitimitat del Govern de Pequín en detriment del de Taiwan, el pinyin va ser adoptat com a sistema estàndard de transcripció per als termes i noms propis d'origen xinès. Des del 1982 és també l'únic sistema acceptat com a estàndard internacional per l'Organització Internacional per a la Normalització gràcies a la norma ISO 7098, que va ser actualitzada el 1991 (ISO 7098: 1991, *Information and documentation, Romanization of Chinese*). En definitiva, actualment l'hegemonia del pinyin a escala mundial és total.

Això no obstant, a pesar que tant en la majoria de comunitats xineses com internacionalment el pinyin és l'únic sistema de transcripció oficial, encara coexisteixen diferents tipus de transcripció fonètica del xinès, que són presents en els textos anteriors a la introducció del pinyin i que formen part del nostre llegat acadèmic i cultural. Així, doncs, per tal d'evitar confusions és recomanable conèixer-ne l'existència i disposar de taules de correspondències (vegeu l'annex 3).³

2.2. El Wade-Giles

Entre els sistemes de transcripció més estesos hi ha l'anomenat *Wade-Giles*, que manlleva el nom dels seus dos autors britànics. Va ser dissenyat el 1859 per Sir Thomas Francis Wade i modificat el 1892 per Herbert A. Giles. Ambdós van ser diplomàtics britànics destinats a la Xina que van ocupar successivament la càtedra de llengua xinesa a la Universitat de Cambridge. El Wade-Giles és l'exponent més clar de sistema de transcripció dissenyat per estrangers per a l'aprenentatge i la transcripció de termes d'origen xinès a altres llengües.

Aquest sistema de transcripció, adaptat a la pronúncia de l'anglès, només fa servir vint de les vint-i-sis lletres de l'alfabet llatí i representa l'aspiració de les consonants mitjançant un apòstrof. Això es reflecteix en síl·labes com ara *pa* i *p'a*, que en pinyin són *ba* o *pa*, respectivament. Ara bé, l'ús poc rigorós d'aquest sistema fa que alguns dels seus signes diacrítics (apòstrofs i dièresis) s'ometin amb freqüència, la qual cosa provoca ambigüitats i confusió sobre el caràcter al qual corresponen. És el cas de termes d'àmplia difusió com ara *Taipei*, que estrictament parlant hauria de ser *T'aipei*, o *taichichuan*, que aplicant la norma hauria de transcriure's *t'aich'ich'üan*.

A més d'usar-se per a la transcripció de noms i termes xinesos a Occident, sobretot abans de la dècada dels vuitanta del segle xx, durant molts anys també va ser molt emprat a la Xina i fins fa relativament poc va ser el sistema oficial a Taiwan per romanitzar els noms propis. En l'actualitat, les transcripcions en Wade-Giles són encara habituals per als noms i cognoms taiwanesos i a les comunitats de la diàspora xinesa, però no a la Xina, on han estat substituïdes per les transcripcions en pinyin.

3. Hi ha nombroses taules i aplicacions informàtiques per a la conversió entre sistemes de transcripció, un bon nombre de les quals es troben en línia i resulten molt pràctiques i ràpides d'usar.

2.3. El sistema Yale

Un altre sistema important per la seva difusió en el món occidental ha estat el mètode de transcripció de la Universitat de Yale, dissenyat als Estats Units d'Amèrica durant la Segona Guerra Mundial per a l'ensenyament del xinès al personal diplomàtic i militar destinat a la Xina, de manera que també està adaptat a la pronunciació anglesa. Aquest mètode de transcripció de l'estàndard pràcticament ha caigut en desús, malgrat que és un dels mètodes més populars per a la transcripció del cantonès.

2.4. L'EFEO

A França, el sistema de transcripció del xinès que ha gaudit d'un ús més estès ha estat l'EFEO (École Française d'Extrême-Orient), dissenyat pel sinòleg jesuïta Séraphin Couvreur el 1902. Això no obstant, a partir de mitjan segle xx va ser substituït progressivament pel pinyin i a l'Estat espanyol amb prou feines s'ha usat.

2.5. El zhuyin

El zhuyin, forma abreujada de *zhuyin fuhao*, consisteix en un conjunt de símbols creats especialment per a la notació fonètica dels caràcters. Va ser promulgat el 1918 i usat a la Xina durant algunes dècades per a la promoció de la llengua estàndard fins que va ser substituït pel pinyin. Avui dia continua sent el principal sistema per indicar la pronunciació dels caràcters a Taiwan, sobretot en llibres i materials escolars per facilitar l'aprenentatge de l'escriptura.

La taula 2.1 mostra resumidament com es representa el mateix caràcter xinès en els diferents sistemes de transcripció presentats més amunt.

Taula 2.1. Correspondències entre diferents sistemes de transcripció del xinès

Xinès	Pinyin	Wade-Giles	Yale	EFEO	Zhuyin
中	zhong	chung	jung	tchong	ㄓㄨㄥ

2.6. La transcripció del xinès en l'àmbit lingüístic català

El Govern xinès promou activament el pinyin, la qual cosa ha propiciat que aquest sistema hagi esdevingut el mètode majoritari per a la transcripció de noms i termes xinesos a tot el món. Al nostre país, pel bé de la internacionalització, totes les institucions i els mitjans de comunicació aposten també per la transcripció en pinyin, tot i que hi ha certa resistència a actualitzar la transcripció d'alguns topònims i antropònims que ja tenen una certa tradició i arrelament social. Així, per exemple, trobem els antropònims *Chiang Kai-shek* (transcripció feta a partir de la pronunciació en el geolecte wu) i *Sun Yat-sen* (transcripció feta a partir de la pronunciació en cantonès), que en pinyin són *Jiang Jieshi* i *Sun Yixian*, respectivament. Quant als topònims ja adaptats al català trobem *Taipei* (Taibei), *Pequín* (Beijing) i *Canton* (Guangzhou —ciutat—, Guangdong —província—).

Malgrat que les directrius per transcriure en pinyin són clares, observem una falta d'estandardització pel que fa a l'ús social de termes d'origen xinès en català, de manera que sovint trobem paraules d'origen xinès mal transcrits i que segueixen criteris diferents, fins i tot en un mateix mitjà i notícia.

Recomanacions

- Cal referir-se a la romanització del xinès mitjançant el pinyin com a transcripció i no com a transliteració.
- Cal anomenar *pinyin* el sistema oficial de transcripció del xinès (escrit amb minúscula inicial i sense accent).
- Cal optar majoritàriament pel pinyin sense tons, llevat que el context d'ús faci aconsellable mantenir-los.
- A l'hora de transcriure paraules del xinès hem d'optar sempre per la transcripció en pinyin i limitar les excepcions als casos en què ja hi hagi altres formes arrelades en català.

3. L'ortografia del pinyin

Sara Rovira-Esteva

Les *Regles bàsiques de l'ortografia del pinyin*, publicades pel Govern xinès a la dècada dels noranta del segle passat, volien oferir una eina útil per estandarditzar qüestions ortogràfiques relacionades amb aquest sistema de transcripció. L'any 2012 es va publicar una versió actualitzada d'aquestes regles a partir de l'experiència acumulada durant els anys d'aplicació. Això no obstant, aquests documents de referència no han gaudit de prou difusió, raó per la qual sembla que un gran nombre d'usuaris del pinyin desconeixen l'existència d'aquestes regles o no les apliquen correctament, de manera que trobem nombrosos errors en tot tipus de textos, com ara rètols d'establiments comercials, targetes de visita i mitjans de comunicació.

Malgrat que el pinyin no funciona pròpiament com un sistema d'escriptura, és molt important escriure'l d'acord amb les seves normes ortogràfiques, no tan sols perquè això contribueix a la seva estandardització, sinó també perquè facilita la comprensió del text al lector. Per això, a continuació presentem una adaptació de les regles ortogràfiques oficials de la transcripció en pinyin (estàndard GB/T 16159-2012) que inclou els aspectes més rellevants.

3.1. Principis generals

0.1. La paraula constitueix la unitat bàsica de la transcripció. Per tal de determinar què constitueix paraula i què no, ens haurem de fixar en la seva categoria gramatical, a més de valorar aspectes com ara la fonètica, la semàntica i la llargada.

Exemples: *rén* (人) i *túshūguǎn* (图书馆).

0.2. Les estructures de dues o tres síl·labes que expressen un sol concepte s'han d'escriure juntes.

Exemples: *chángyòngcí* (常用词), *zǒulái* (走来) i *duìbuqǐ* (对不起).

0.3. Els termes de quatre o més síl·labes que expressen un sol concepte s'han de transcriure separats d'acord amb les paraules o els elements que els formen (per exemple, si en la parla estan separats per pauses). Només s'han de transcriure junts si no és possible dividir-los en paraules.

Exemples: *Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó* (中华人民共和国) i *gǔshēngwùxuéjiā* (古生物学家).

0.4. Reduplicació:

1. Les paraules monosil·làbiques reduplicades s'han de transcriure juntes.

Exemples: *rénrén* (人人), *kànkān* (看看), *dàdà* (大大), *hónghóng de* (红红的), *gègè* (个个).

2. Les paraules bisil·làbiques reduplicades del tipus *ABAB* s'han de transcriure separades.

Exemples: *yánjiū yánjiū* (研究研究), *xuěbái xuěbái* (雪白雪白).

3. Les paraules reduplicades del tipus *AABB* s'han de transcriure juntes.

Exemples: *qīngqīngchǔchǔ* (清清楚楚), *qiānqiānwànwàn* (千千万万), *shuōshuōxiàoxiào* (说说笑笑).

0.5. Els prefixos i sufixos monosil·làbics s'han de transcriure juntament amb la paraula de la qual formen part.

Exemples: *fùbùzhǎng* (副部长), *zhuōzi* (桌子), *xiàndàihuà* (现代化).

0.6. En determinades estructures juxtaposades, es pot afegir un guió entre els morfemes o les abreviatures per facilitar-ne la lectura i la comprensió.

Exemples: *bā-jiǔ tiān* (八九天), *zhōng-xiǎoxué* (中小学).

1. Regles bàsiques

1.1. Regles de transcripció sobre la divisió de les paraules

1.1.1. Substantius

Els substantius s'han de transcriure separats dels locatius que modifiquen; si aquestes coocurrències estan lexicalitzades, els elements s'han de transcriure junts.

Exemples: *shān shàng* (山上), *hé lǐmiàn* (河里面), *xuéxiào pángbiān* (学校旁边), *tiānshàng* (天上), *kōngzhōng* (空中).

1.1.2. Verbs

1.1.2.1. Les partícules aspectuals *zhe* (着), *le* (了) i *guo* (过) s'han de transcriure juntament amb el verb que modifiquen, mentre que la partícula modal *le* (了) de final d'oració s'ha de transcriure separada.

Exemples: *kànzhe* (看着), *jìnxíngguo* (进行过), *tǎolùn bìng tōngguòle* (讨论并通过了), *zhè běn shū wǒ kàn le* (这本书我看了).

1.1.2.2. El verb s'ha de transcriure separat del seu objecte. Els verbs morfològicament formats per verb i objecte s'han de transcriure separats quan s'hi insereixen altres paraules.

Exemples: *kàn xìn* (看信), *chī yú* (吃鱼), *kāi wánxiào* (开玩笑), *jiāoliú jīngyàn* (交流经验), *jūle yī gè gōng* (鞠了一个躬), *lǐguo sān cì fā* (理过三次发).

1.1.2.3. Si tant el verb (o adjectiu) com el seu complement verbal (resultatiu, potencial, etc.) són monosil·làbics s'han de transcriure junts, mentre que en la resta de casos s'han de transcriure separats.

Exemples: *gǎohuài* (搞坏), *dǎsǐ* (打死), *jiànchéng* (建成), *dàngzuò* (当做), *zǒu jìnlái* (走进来), *zhènglǐ hǎo* (整理好).

1.1.3. Adjectius

1.1.3.1. Els adjectius monosil·làbics i el seu prefix o sufix reduplicat s'han de transcriure junts.

Exemples: *mēngmēngliàng* (蒙蒙亮), *liàngtāngtāng* (亮堂堂).

1.1.3.2. Els adjectius s'han de transcriure separats dels mesuradors *xiē* (些), *yīxiē* (一些), *diǎnr* (点儿) i *yīdiǎnr* (一点儿) que els modifiquen.

Exemples: *dà xiē* (大些), *dà yīxiē* (大一些), *kuài diǎnr* (快点儿), *kuài yīdiǎnr* (快一点儿).

1.1.4. Pronoms

1.1.4.1. Els pronoms personals i interrogatius s'han de transcriure separats de la resta de paraules.

Exemples: *shéi shuō de?* (谁说的?), *tāmen huílái le* (他们回来了), *qù nǎlǐ?* (去哪里?).

1.1.4.2. Els pronoms demostratius *zhè* (这) i *nà* (那), d'una banda, i el pronom interrogatiu *nǎ* (哪), de l'altra, s'han de transcriure separats del nom i del mesurador que els segueixen. Si *zhè* (这), *nà* (那) i *nǎ* (哪) precedeixen *diǎnr* (点儿), *bān* (般), *biān*, (边), *shí* (时) o *huìr* (会儿), s'han de transcriure junts.

Exemples: *zhè rén* (这人), *nà cì huìyì* (那次会议), *zhè zhī chuán* (这只船), *nǎ zhāng bàozhǐ* (哪张报纸), *zhèdiǎnr* (这点儿), *zhèbān* (这般), *zhèbiān* (这边), *nàshí* (那时), *nàhuìr* (那会儿).

1.1.4.3. Els pronoms com *gè* (各), *měi* (每), *mǒu* (某), *běn* (本), *gāi* (该), *wǒ* (我), *nǐ* (你) s'han de transcriure separats dels substantius o mesuradors que modifiquen.

Exemples: *gè guó* (各国), *gè rén* (各人), *gè xuékē* (各学科), *měi nián* (每年), *mǒu rén* (某人), *běn bùmén* (本部门), *gāi gōngsī* (该公司), *wǒ xiào* (我校), *nǐ dānwèi* (你单位).

1.1.5. Numerals i mesuradors

1.1.5.1. Els numerals escrits en caràcters xinesos s'han de transcriure en pinyin, mentre que els números aràbics s'han de mantenir com a tals.

Exemples: *èr líng líng bā nián* (二零零八年), *èr fēn zhī yī* (二分之一), *635 fēnjī* (635分机).

1.1.5.2. Els números sencers de l'onze al noranta-nou s'han de transcriure junts.

Exemples: *shíwǔ* (十五), *jiǔshíjiǔ* (九十九).

1.1.5.3. Els números *bǎi* (百), *qiān* (千), *wàn* (万) i *yì* (亿) s'han de transcriure juntament amb la unitat que els precedeix, tot i que *wàn* (万) i *yì* (亿) s'han de transcriure separats del número que els precedeix si està format per més d'una xifra. Si el número que els precedeix és *shí* (十), també es poden transcriure junts.

Exemples: *shíyì / shí yì líng qīwàn èrqiān sānbǎi wǔshíliù* (十亿零七万二千三百五十六), *liùshísān yì qīqiān èrbǎi liùshíwǎn wàn sìqiān líng jiǔshíwǔ* (六十三亿七千二百六十八万四千零九十五).

1.1.5.4. S'ha d'escriure un guió entre el prefix ordinal *dì* (第) i el numeral que modifica. Si un numeral de l'1 al 10 va precedit del prefix ordinal *chū* (初), s'han de transcriure junts.

Exemples: *dì-shísān* (第十三), *dì-sānbǎi wǔshíliù* (第三百五十六), *chūyī* (初一).

1.1.5.5. S'ha d'escriure un guió entre dos números que fan referència a una data.

Exemples: *wǔ-sì* (五四), *yī'èr-jiǔ* (一二·九).

1.1.5.6. Els números i els mesuradors s'han de transcriure separats. Els números aproximats formats amb *duō* (多), *lái* (来) i *jǐ* (几) s'han de transcriure separats tant dels números com dels mesuradors. Això no obstant, *shíjǐ* (十几) i *jǐshí* (几十) s'han de transcriure junts.

Exemples: *liǎng gè rén* (两个人), *yī dà wǎn fàn* (一大碗饭), *liǎng jiān bàn wūzi* (两间半屋子), *kàn liǎng biàn* (看两遍), *yībǎi duō gè* (一百多个), *shí lái wàn rén* (十来万人), *jǐ jiā rén* (几家人), *jǐ tiān gōngfu* (几天工夫), *shíjǐ gè rén* (十几个人).

S'ha d'escriure un guió entre dos números propers o entre dues ordres de magnitud (desenes, centenes, milers, etc.) juxtaposades quan indiquen un número aproximat.

Exemples: *sān-wǔ tiān* (三五天), *yì-wàn nián* (亿万年).

Els mesuradors compostos s'han de transcriure junts.

Exemples: *rén cì* (人次), *qiānwǎxiǎoshí* (千瓦小时).

1.1.6. Adverbis

Els adverbis s'han de transcriure separats de les paraules que modifiquen.

Exemples: *hěn hǎo* (很好), *dōu lái* (都来), *gèng měi* (更美), *zuì dà* (最大), *bù lái* (不来), *gāngāng zǒu* (刚刚走), *fēicháng kuài* (非常快), *shífēn gǎndòng* (十分感动).

1.1.7. Preposicions

Les preposicions s'han de transcriure separades de la resta de paraules.

Exemples: *zài qiánmiàn zǒu* (在前面走), *xiàng dōngbiān qù* (向东边去), *wèi rénmin fúwù* (为人民服务), *cóng zuótiān qǐ* (从昨天起), *shēng yú 1940 nián* (生于1940年), *guānyú zhè gè wèntí* (关于这个问题).

1.1.8. Conjuncions

Les conjuncions s'han de transcriure separades de la resta de paraules.

Exemples: *gōngrén hé nóngmín* (工人和农民), *bùdàn kuài érqiě hǎo* (不但快而且好), *nǐ lái háishi bù lái?* (你来还是不来?).

1.1.9. Partícules

1.1.9.1. Les partícules estructurals com ara *de* (的), *de* (地), *de* (得), *zhī* (之) i *suǒ* (所) s'han de transcriure separades de la resta de paraules. En el cas de les partícules *de* (的), *de* (地) i *de* (得), si la paraula que les precedeix és monosil·làbica, també es poden transcriure juntament amb aquesta paraula.

Exemples: *zhè shì wǒ de / wǒ de shū* (这是我的书), *wǒmen guòzhe xìngfú de shēnghuó* (我们过着幸福的生活), *mài qīngcài luóbo de* (卖青菜萝卜的), *tā zài dàjiē shàng mànman de zǒu* (他在大街上慢慢地走), *tǎnbái de gàosu nǐ ba* (坦白地告诉你吧), *xiěde / xiè de bù hǎo* (写得不好), *hóngde hěn / hóng de hěn* (红得很), *shàonián zhī jiā* (少年之家), *zuì fādà de guójiā zhī yī* (最发达的国家之一).

1.1.9.2. Les partícules modals s'han de transcriure separades de la resta de paraules.

Exemples: *Nǐ zhīdao ma?* (你知道吗?), *Zěnmē hái bù lái a?* (怎么还不来啊?), *Kuài qù ba!* (快去吧!), *Tā yīdìng huì lái de.* (他一定会来的).

1.1.10. Interjeccions

Les interjeccions solen ser independents sintàcticament i s'han de transcriure separades de la resta de paraules.

Exemples: *A! Zhēn měi!* (啊!真美!), *Ng, nǐ shuō shénme?* (嗯,你说什么?), *Hng, zǒuzhe qiáo ba!* (哼,走着瞧吧!).

1.1.11. Onomatopeies

Les onomatopeies s'han de transcriure separades de la resta de paraules.

Exemples: «*hōnglōng*» *yī shēng* (“轰隆”一声), *jījīzhāzhā jiào gè bù tíng* (叽叽喳喳叫个不停), «*du-*», *qìdí xiǎng le* (“嘟——”, 汽笛响了).

1.1.12. Frases fetes i expressions fixes:

1.1.12.1. Les frases fetes, formades principalment per expressions de quatre caràcters provinents del xinès clàssic, sovint funcionen soles en el discurs. Si des del punt de vista de l'estructura poden dividir-se en dos elements bisil·làbics, s'han de separar amb un guió.

Exemples: *fēngpíng-làngjìng* (风平浪静), *àizēng-fēnmíng* (爱憎分明), *shuǐdào-qúchéng* (水到渠成), *yángyáng-dàguān* (洋洋大观).

Les que no es puguin dividir en dos grups bisil·làbics s'han de transcriure juntes.

Exemples: *bùyìlèhū* (不亦乐乎), *zǒng'éryánzhī* (总而言之), *àimònéngzhù* (爱莫能助).

1.1.12.2. Les frases fetes que no siguin de quatre caràcters, i també les altres expressions fixes, s'han de separar d'acord amb les paraules que les formen.

Exemples: *bēi hēiguō* (背黑锅), *bā gānzi dǎ bù zháo* (八竿子打不着).

1.2. Regles de transcripció d'antropònims i topònims

1.2.1. La transcripció dels antropònims

1.2.1.1. En els antropònims xinesos, nom i cognoms s'han de transcriure separats i amb la lletra inicial del nom i el cognom en majúscula. Primer apareix el cognom, que va seguit del nom. Els cognoms de més d'una síl·laba s'han de transcriure junts. En el cas de dos cognoms, cal separar-los amb un guió i escriure la lletra inicial d'ambdós en majúscula. Els sobrenoms o pseudònims s'han de transcriure seguint els mateixos criteris.

Exemples: *Lǐ Huá* (李华), *Wáng Jiànguó* (王建国), *Dōngfāng Shuò* (东方朔), *Zhūgě Kǒngmíng* (诸葛孔明), *Lǚ Xùn* (鲁迅).

1.2.1.2. Els noms propis s'han de transcriure separats dels càrrecs o altres formes de tractament, que s'escriuen amb minúscula.

Exemples: *Wáng bùzhǎng* (王部长), *Wú lǎo* (吴老), *Zhào tóngzhì* (赵同志).

1.2.1.3. Els prefixos que constitueixen formes de tractament com ara *lǎo* (老), *xiǎo* (小), *dà* (大), o *a* (阿) s'han d'escriure separats del substantiu i amb majúscula inicial.

Exemples: *Xiǎo Liú* (小刘), *Ā Sān* (阿三).

1.2.1.4. En el cas de les formes de tractament que han passat a formar part del nom propi, s'han de transcriure juntament amb el nom, que va amb majúscula inicial.

Exemples: *Kǒngzǐ* (孔子), *Bāogōng* (包公).

1.2.2. La transcripció dels topònims

1.2.2.1. Els topònims xinesos s'han de transcriure separats dels substantius comuns que modifiquen, i les inicials de tots dos elements s'han d'escriure en lletra majúscula.

Exemples: *Běijīng Shì* (北京市), *Héběi Shěng* (河北省), *Yālù Jiāng* (鸭绿江), *Tài Shān* (泰山), *Dóngtíng Hú* (洞庭湖), *Táiwān Hǎixiá* (台湾海峡).

1.2.2.2. Els prefixos o sufixos monosil·làbics s'han de transcriure juntament amb els noms propis o comuns als quals s'afixen (en negreta en els exemples següents) i la inicial s'ha d'escriure en lletra majúscula.

Exemples: *Xīliáo Hé* (西辽河), *Jǐngshān Hòujiē* (景山后街), *Cháoyángmén nèi Nánxiǎojiē* (朝阳门内南小街).

1.2.2.3. Si la coocurrència s'ha lexicalitzat, els topònims s'han de transcriure juntament amb el substantiu comú que els segueix. Si no és necessari diferenciar el nom propi del comú, també es transcriuen junts.

Exemples: *Wángcūn* (王村), *Jiǔxiānqiāo* (酒仙桥), *Zhōukǒudiàn* (周口店).

1.2.3. Els antropònims i topònims no xinesos escrits en caràcters s'han de transcriure en pinyin.

Exemples: *Mǎkèsī* (马克思), *Wūlǔmùqí* (乌鲁木齐), *Lúndūn* (伦敦), *Dōngjīng* (东京).

1.2.4. En cas de dubte o si voleu conèixer amb més detalls les regles sobre la transcripció dels antropònims i topònims, consulteu l'estàndard GB/T 28039.

1.3. Regles sobre les majúscules

1.3.1. La primera lletra d'una oració i d'un vers s'han d'escriure amb lletra majúscula.

Exemples: *Chūntiān lái le.* (春天来了。)

1.3.2. La primera lletra dels noms propis s'ha d'escriure en lletra majúscula. Si el nom propi està format per més d'una paraula, la inicial de cadascuna s'ha d'escriure amb lletra majúscula. En determinats contextos, es poden escriure en majúscules totes les lletres del nom propi.

Exemples: *Běijīng* (北京), *Chángchéng* (长城), *Qīngmíng* (清明), *Guójì Shūdiàn* (国际书店), *Héping Bīnguǎn* (和平宾馆), *Guāngmíng Rìbào* (光明日报).

1.3.3. Si un nom propi es combina amb un substantiu comú, la primera lletra de la

paraula resultant s'ha d'escriure amb majúscula. Això no obstant, si aquesta paraula ja ha passat a ser un substantiu comú, la inicial s'ha d'escriure amb minúscula.

Exemples: *Míngshǐ* (明史), *Guǎngdōnghuà* (广东话), *guǎnggān* (广柑), *zhōngshānfú* (中山服).

1.5. La transcripció dels tons

1.5.1. Les marques de to se situen a sobre de la vocal nuclear de la síl·laba, llevat de les combinacions *iu* i *ui*, en què el to es marca sobre l'última vocal. Quan marquem el to sobre la *i* s'ha d'eliminar el punt. El to neutre no es marca mai.

Exemples: *āyí* (阿姨), *liúshuǐ* (流水), *kàndeqǐ* (看得起).

1.5.2. Si *yī* (一) i *bù* (不) canvien de to, se solen transcriure d'acord amb el to original. Només s'han d'indicar els tons originals, és a dir, els canvis de to no s'indiquen, llevat que estigui justificat per motius pedagògics.

Exemples: *yī jià* (一架), *yī tiān* (一天), *yī tóu* (一头), *yī wǎn* (一碗), *bù qù* (不去), *bù duì* (不对), *bùzhìyú* (不至于).

1.5.3. En les paraules que segueixen el patró morfològic *ABB* o *AABB* se sol mantenir el to original de *BB*, és a dir, no es marca el canvi de to. En el cas de les paraules amb una estructura *BB* que sempre es llegeix amb un canvi de to, hem de marcar el canvi en transcriure-les.

Exemples: *hóngtóngtóng* (红彤彤).

1.5.4. En alguns contextos, es poden no marcar els tons dels noms propis.

Exemples: *Li Hua* (李华), *Beijing* (北京).

1.6. Guió de salt de línia

1.6.1. La divisió de paraules a final de línia s'ha de fer d'acord amb les síl·labes reallitzables en xinès estàndard.⁴ Les paraules abreujades no es poden dividir a final de línia.

Taula 3.1. Exemple de separació de síl·labes a final de línia

Xinès en caràcters	Exemples correctes:	Exemples incorrectes:
光明	...guāng- míng	...gu- āngmíng
王建国	...Wáng J.G.	...Wáng J.- G.

1.6.2. Si entre les dues síl·labes de la paraula que es divideix a final de línia hi ha un apòstrof de separació de síl·labes, aquest apòstrof desapareix.

Exemple: 西安 (*Xī'ān*)

...Xī-

ān

1.6.3. Si la paraula transcrita ja duu un guió de separació de síl·labes, aquest guió es manté i n'hem d'afegir un altre a l'inici de la línia següent.

Exemple: 车水马龙 (*chēshuǐ-mǎlóng*)

...chēshuǐ-

-mǎlóng

1.7. Quan transcrivim en pinyin, el punt (·) es transcriu com un punt petit (.), el guió (—) s'escriu com un guió curt (-), els sis punts suspensius (.....) com tres punts (...) i el sig-

4. Vegeu l'annex 1, on trobareu una llista de les síl·labes xineses.

ne de pausa (、) es pot substituir per una coma (,). Per a la resta de regles relacionades amb els signes de puntuació, consulteu la norma GB/T 15834.

Recomanacions

- Quan transcrivim del xinès cal cenyir-nos sempre a les regles ortogràfiques del pinyin, que prenen la paraula com a unitat bàsica de transcripció.
- Cal optar pel pinyin sense tons, llevat dels casos en què, pel context d'ús, sigui aconsellable mantenir-los.
- La partició de síl·labes a final de línia s'ha de fer d'acord amb les síl·labes realitzables en xinès estàndard.
- Tan sols escriurem amb majúscula els casos previstos a les regles ortogràfiques, com ara topònims, antropònims i publicacions.

4. La pronunciació del xinès estàndard

Sara Rovira-Esteva, Helena Casas-Tost, Sílvia Fustegueres
i Rosich, Xianghong Qu i Mireia Vargas-Urpi

El xinès estàndard oral es basa en el lèxic del geolecte del nord i en la pronunciació del dialecte més representatiu del grup: el pequinès. Actualment, els sons del xinès estàndard es representen per escrit mitjançant el pinyin. El pinyin és un sistema de pseudotranscripció fonètica que utilitza les vint-i-sis lletres de l'alfabet llatí. Això és, sens dubte, un avantatge per a aquelles persones la llengua materna de les quals també s'escriu amb aquest alfabet. Això no obstant, cal tenir en compte que la pronunciació de moltes de les lletres del pinyin no es correspon amb la del català. Per aquesta raó, si volem evitar la influència de la nostra llengua materna, hem de fixar-nos bé a quin fonema correspon cada grafema del pinyin.

Els caràcters xinesos representen síl·labes, que en la tradició lingüística xinesa es descriuen com a formades per sons inicials (la primera lletra o dígraf) i finals (tot allò que va a continuació). Els sons inicials d'una síl·laba solen ser consonants, tot i que no sempre, i els finals corresponen a vocals simples, grups vocàlics o combinacions de vocals amb *n* o *ng*. El xinès és una llengua tonal i l'estàndard té quatre tons que es marquen a sobre de les vocals mitjançant signes diacrítics. Ara bé, en determinats contextos el pinyin pot representar-se destonallitzat.

En aquest capítol farem una breu presentació de la pronunciació del xinès estàndard. En la primera part es presenta una proposta simplificada per a usuaris no especialistes i, a la segona, una altra de més acadèmica per a lingüistes o usuaris amb coneixements de fonètica. A l'annex 1 es presenten les síl·labes actualment realitzables en estàndard, la pronunciació de les quals es pot escoltar a la versió interactiva de l'annex 2.

4.1. Una aproximació a la pronunciació del xinès estàndard

4.1.1. Sistema consonàntic

4.1.1.1. Inicials

A continuació hem agrupat els vint-i-un sons consonàntics inicials del xinès estàndard en tres grups. A la taula 4.1 trobem les lletres que representen els mateixos sons que en català; la taula 4.2 recull les lletres del pinyin que representen sons existents en el repertori del català però que es representen amb altres grafies; finalment, la taula 4.3 agrupa les lletres els sons de les quals no existeixen en català. Totes les taules mostren a la primera columna la lletra en pinyin, a la segona la seva representació en l'alfabet fonètic internacional (AFI) i a la tercera una descripció de la pronunciació del so corresponent per orientar els catalanoparlants sense coneixements de xinès.

Taula 4.1. Inicials del xinès estàndard la pronunciació de les quals coincideix en català

Grafia	AFI	Descripció
m	/m/	Es pronuncia com la <i>m</i> de <i>mare</i> .
f	/f/	Es pronuncia com la <i>f</i> de <i>foc</i> .
n	/n/	Es pronuncia com la <i>n</i> de <i>nas</i> .
l	/l/	Es pronuncia com la <i>l</i> de <i>lupa</i> .
s	/s/	Es pronuncia com la <i>s</i> de <i>sant</i> .

Taula 4.2. Inicials del xinès estàndard, el so dels quals es representa en català amb una altra lletra

Grafia	AFI	Descripció
b	/p/	Es pronuncia com la <i>p</i> de <i>pare</i> .
d	/t/	Es pronuncia com la <i>t</i> de <i>terra</i> .
g	/k/	Es pronuncia com la <i>c</i> de <i>casa</i> .
h	/x/	Es pronuncia com la <i>h</i> de <i>halar</i> .
z	/ts/	Es pronuncia semblant a la <i>tz</i> de <i>setze</i> .

Taula 4.3. Inicials del xinès estàndard que representen sons inexistent en català

Grafia	AFI	Descripció
p	/p ^h /	Es pronuncia com la <i>p</i> de <i>pare</i> , però amb expulsió d'aire, igual que la <i>p</i> anglesa de <i>pot</i> .
t	/t ^h /	Es pronuncia com la <i>t</i> de <i>terra</i> , però amb expulsió d'aire, igual que la <i>t</i> anglesa de <i>tea</i> .
k	/k ^h /	Es pronuncia com la <i>c</i> de <i>casa</i> , però amb expulsió d'aire, igual que la <i>c</i> anglesa de <i>cat</i> .
j	/tɕ/	Es pronuncia de manera similar a la <i>g</i> de <i>ginesta</i> .
q	/tɕ ^h /	Es pronuncia de manera similar a la <i>ch</i> de <i>chino</i> en castellà.
x	/ɕ/	Es pronuncia de manera similar a la <i>ix</i> de <i>caixa</i> però estenent lleugerament els llavis enrere.
c	/ts ^h /	Es pronuncia com la <i>ts</i> de <i>tsar</i> ; però amb expulsió d'aire.
zh	/tʂ/	Per tal d'articular aquest so, podem pronunciar la <i>t</i> reiteradament corbant lleugerament la punta de la llengua cap enrere.
ch	/tʂ ^h /	Per tal d'articular aquest so, podem pronunciar la <i>ch</i> del castellà corbant lleugerament la punta de la llengua cap enrere i expulsant aire.
sh	/ʂ/	Per tal d'articular aquest so, podem pronunciar la <i>sh</i> de l'anglès corbant lleugerament la punta de la llengua cap enrere, sense arribar a tocar el paladar.
r	/z/	Per tal d'articular aquest so, podem pronunciar la <i>r</i> de <i>pera</i> corbant lleugerament la llengua cap enrere, sense arribar a tocar el paladar.

4.1.1.2. Finals

El xinès estàndard té setze finals consonàntiques nasals, formades per una vocal o grup vocàlic més *n* o *ng*. Aquests dos sons consonàntics finals (que es mostren a la taula 4.4) no representen cap dificultat per als catalanoparlants, ja que també els trobem en català.

Taula 4.4. Finals consonàntiques del xinès estàndard

Grafia	AFI	Descripció
n	/n/	Es pronuncia com la <i>n</i> de <i>bona</i> .
ng	/ŋ/	Es pronuncia com la <i>ng</i> de <i>sang</i> .

4.1.2. Sistema vocàlic

El xinès estàndard disposa de sis finals vocàliques simples i tretze finals vocàliques compostes (diftongs i triftongs) i la final retroflexa *er*. El sistema vocàlic del xinès estàndard comparteix alguns sons amb el del català, però no coincideixen plenament. Per això ens hem de fixar especialment en els casos en què no trobem correspondència entre els dos sistemes.

En pinyin no hi ha una correspondència unívoca entre lletres i fonemes vocàlics, de manera que en la majoria dels casos una mateixa lletra representa més d'un fonema en funció del context de realització. La taula 4.5 presenta de forma simplificada aquest fenomen perquè serveixi d'orientació a les persones sense coneixements de xinès.

Taula 4.5. Pronunciació de les vocals simples del pinyin

Grafia	Pronunciació en català
a	Es pronuncia com la <i>a</i> , llevat de quan apareix en els grups <i>ian</i> , <i>juan</i> , <i>quan</i> , <i>xuan</i> i <i>yuan</i> , en què es pronuncia com una <i>e</i> oberta.
e	Es pronuncia com la <i>e</i> tancada en els grups <i>ei</i> , <i>ie</i> , <i>jue</i> , <i>que</i> i <i>xue</i> , i com una <i>a</i> neutra quan va sola, precedida d'una consonant o en els grups <i>en</i> , <i>eng</i> , <i>er</i> .
i	Es pronuncia com la <i>i</i> excepte quan apareix en els grups <i>zi</i> , <i>ci</i> , <i>si</i> , <i>zhi</i> , <i>chi</i> , <i>shi</i> i <i>ri</i> , en què es pronuncia entre <i>i</i> i <i>e</i> .
o	Es pronuncia com la <i>o</i> tancada, excepte quan apareix en els grups, <i>ao</i> , <i>iao</i> i <i>ong</i> , en què es pronuncia com una <i>u</i> .
u	Es pronuncia com la <i>u</i> , excepte darrera de <i>j</i> , <i>q</i> , <i>x</i> i <i>y</i> , en què es pronuncia com la <i>u</i> francesa o la <i>ü</i> de l'alemany.
ü	Es pronuncia com la <i>u</i> francesa o la <i>ü</i> de l'alemany.

4.2. La pronunciació del xinès estàndard d'acord amb l'alfabet fonètic internacional

4.2.1. Sistema consonàntic

4.2.1.1. Inicials

La taula 4.6 mostra la llista de les vint-i-una inicials de l'estàndard oral d'acord amb la seva representació en pinyin i la seva transcripció en alfabet fonètic internacional (AFI), seguida d'una breu descripció de la seva realització. Cal tenir en compte que es tracta tan sols de les articulacions fonamentals i abstractes.

Taula 4.6. Realització de les 21 inicials del xinès estàndard

Grafia	AFI	Articulació
b	/p/	Bilabial oclusiva sorda
c	/ts ^h /	Dental sibilant africada sorda aspirada
ch	/tʂ ^h /	Apicopalatal o retroflexa africada sorda aspirada
d	/t/	Dental oclusiva sorda
f	/f/	Labiodental fricativa sorda
g	/k/	Velar oclusiva sorda
h	/x/	Velar o uvular fricativa sorda
j	/tɕ/	Dorsopalatal africada sorda
k	/k ^h /	Velar oclusiva sorda aspirada
l	/l/	Alveolar lateral aproximant sonora
m	/m/	Bilabial nasal sonora
n	/n/	Alveolar nasal sonora
p	/p ^h /	Bilabial oclusiva sorda aspirada
q	/tɕ ^h /	Dorsopalatal africada sorda aspirada
r	/ʐ/ / ʐ ⁵ /	Apicopalatal o retroflexa fricativa aproximant sonora
s	/s/	Dental sibilant fricativa sorda
sh	/ʂ/	Apicopalatal o retroflexa fricativa sorda
t	/t ^h /	Dental oclusiva sorda aspirada
x	/ç/	Dorsopalatal fricativa sorda
z	/ts/	Dental sibilant africada sorda
zh	/tʂ/	Apicopalatal o retroflexa africada sorda

4.2.1.2. Finals

La taula 4.7 mostra les dues finals consonàntiques de l'estàndard d'acord amb la seva representació en pinyin i la seva transcripció en alfabet fonètic internacional, seguides d'una breu descripció de la seva realització. De nou cal tenir en compte que es tracta tan sols de les articulacions fonamentals.

Taula 4.7. Finals consonàntiques del xinès estàndard

Grafia	AFI	Articulació
n	/n/	Alveolar nasal sonora
ng	/ŋ/	Velar nasal sonora

4.2.2. Sistema vocàlic

No hi ha unanimitat entre els experts sobre el nombre de fonemes vocàlics del xinès estàndard. A la taula 4.8 presentem una proposta que gaudeix de cert consens, que inclou tant els cinc fonemes bàsics (ombrejats) com les seves variants fonètiques o al·lòfons.

5. No hi ha consens entre els especialistes sobre la realització d'aquest so, de manera que en aquesta taula hem inclòs les dues representacions en l'AFI més usades.

Taula 4.8. Sons vocàlics del xinès estàndard (incloent-hi fonemes i al·lòfons)

	Anterior		Central	Posterior	
	No arrodonit	Arrodonit	No arrodonit	No arrodonit	Arrodonit
Tancat	i	y			u
Semitancat	e		ə	ɤ	o
Semiobert	ɛ				
Obert	æ/a			ɑ	

Adaptat de Lin (2007, p. 65).

Com es pot observar a la taula 4.8, els sons [ɛ], [æ] i [ɑ] són al·lòfons del fonema /a/ en contextos previsibles; mentre que [e], [o] i [ɤ] ho són del fonema /ə/. La taula 4.9 mostra les diferents pronunciacions de les cinc lletres vocàliques del pinyin en funció del seu context de realització.

Taula 4.9. Variacions al·lofòniques de les vocals en funció del seu context de realització

Grafia en pinyin	Transcripció en AFI d'acord amb els grups sil·làbics en què apareix
a	[a]: <i>ai, an, uai, uan</i> , sola, precedida d'una consonant o semivocal
	[ɑ]: <i>ao, iao, ang, iang, uang</i>
	[ɛ]/[æ]: <i>ian, juan, quan, xuan</i>
e	[e]: <i>ei, ie, jue, que, xue</i>
	[ə]: <i>en, eng, er</i>
	[ɤ]: sola o precedida d'una consonant
i	[ɿ]: <i>zi, ci, si</i>
	[ʅ]: <i>zhi, chi, shi, ri</i>
	[j]: seguida d'una vocal o <i>ng</i> i precedida d'una consonant
	[i]: resta de casos
o	[o]: <i>o, ou, uo</i>
	[wo]: <i>bo, po, mo, fo</i>
	[u]: <i>ao, iao, ong</i>
u	[w]: seguida d'una vocal o <i>n</i> i precedida d'una consonant
	[y]: <i>ju, qu, xu, yu, jun, qun, xun, yun</i>
	[ɥ]: <i>jue, que, xue, yue, juan, quan, xuan, yuan</i>
	[u]: resta de casos
ü	[y]: precedida d'una consonant sent alhora l'única vocal de la síl·laba
	[ɥ]: seguida de <i>e</i> i precedida de <i>n</i> o <i>l</i>

Recomanacions

- Atès que moltes de les lletres del pinyin no representen els mateixos sons que en català, cal consultar les taules d'aquest capítol per tal d'aconseguir una pronunciació correcta o bé tan aproximada com sigui possible, en funció de l'usuari i el context d'ús.
- En cas de dubte, també es pot recórrer a l'arxiu sonor que acompanya la versió interactiva de l'annex 2 d'aquesta guia.

5. La incorporació de referents xinesos al català

Mireia Vargas-Urpi i Sara Rovira-Esteva

El català ha incorporat algunes paraules del xinès, sobretot en casos de referents o objectes de la vida quotidiana sense un equivalent en català. En aquest capítol repassarem les diferents maneres en què s'han incorporat aquests termes al català:

- Directament en pinyin (per exemple, *fengshui*).
- Adaptats del xinès estàndard a l'ortografia catalana (per exemple, *taitxí*).
- A través d'altres llengües i, en alguns casos, adaptats posteriorment al català (per exemple, *wok*).
- Traduïts (per exemple, *acupuntura*).

5.1. Incorporació de termes en pinyin

Els manlleus en pinyin es van començar a incorporar, sobretot, a partir de l'obertura de la República Popular de Xina durant la dècada dels setanta i amb l'emigració de xinesos a tot el món. Alguns exemples dels que s'han introduït en el català respectant l'ortografia del pinyin són *yin*, *yang*, *qi* o *fengshui*.

5.2. Adaptació de termes del xinès estàndard a l'ortografia catalana

En altres casos, els termes s'han adaptat al sistema fonètic i ortogràfic del català en un intent de reproduir la seva pronunciació en xinès estàndard. L'exemple més popular és potser el de *taitxí*, forma que pretén reproduir la pronunciació del terme *taiji*. Altres exemples serien *lizhi* o *tofu* (*doufu*).

5.3. Incorporació de formes adaptades prèviament a altres llengües

L'adopció d'alguns termes ha estat influïda per la mediació d'una tercera llengua, a partir de la qual ens han arribat unes formes ja prèviament adaptades. Les principals llengües a través de les quals ens han arribat són l'anglès, el japonès, el portuguès, el francès i diversos geolectes del xinès. En alguns casos, a més a més, hi ha hagut una adaptació posterior al català d'aques-

tes formes. A continuació presentem alguns exemples que poden ser paradigmàtics d'aquest fenomen:

- El terme *te* (*cha*, en xinès estàndard) ens va arribar a través de la seva pronunciació en geolecte min i, concretament, a través del dialecte d'Amoy (on es pronuncia *te*), amb presència als ports del sud-est asiàtic per on passaven les antigues rutes de comerç marítim.
- El terme *wok* (*guo*, en xinès estàndard) prové de la pronunciació en cantonès del nom d'aquest utensili. Passa el mateix amb altres termes relacionats amb la cuina —*dim sum* (*dianxin*) o *wonton* (*huntun*)—, però també amb termes d'altres àmbits: *mahjong* (*majiang*). En el cas del *cumquat*, hi ha hagut una adaptació de la forma cantonesa *kumquat* (*jinju* en xinès estàndard).
- El terme *chop suey* (*zasui*, en xinès estàndard) es va incorporar a l'anglès dels EUA a través del dialecte de Taishan, del geolecte yue. Aquesta és també la forma que se sol emprar en català per parlar d'aquest plat.
- El terme *zen* (*chan*, en xinès estàndard) s'ha incorporat per mitjà del japonès. El mateix ha passat amb *xiitake* (*xianggu*), amb *ginkgo* (*yinxing*) i amb el joc del *go* (*weiqi*).

5.4. Ús d'equivalents en català

Finalment, també trobem casos en què s'ha proposat l'ús de formes alternatives en català, sovint basades en la traducció dels termes. En aquest grup trobem exemples com *acupuntura*, *moxibustió*, *ànec a la pequinesa*, *olla mongola*, *òpera de Pequín* o *òpera Yue*.

A l'hora de plantejar-nos si cal traduir, adaptar o transcriure un terme del xinès, hem d'analitzar el grau de novetat, si està ja popularitzat amb una determinada grafia o no, i fins a quin punt una opció o una altra poden incidir en la imatge que construïm de la cultura xinesa. En general, recomanem l'ús de la transcripció en pinyin o de la traducció en detriment de les formes adaptades, llevat dels casos en què ja hi hagi una forma arrelada i d'ús estès, per exemple, l'adaptació *tofu*, ja recollida pel TERMCAT, malgrat que originalment s'escriu *doufu*. En cas d'optar per la traducció, hem d'esforçar-nos per evitar l'ús de solucions reduccionistes o exotitzants, com pot ser afegir sistemàticament l'adjectiu *xinès* al terme en qüestió, com en els casos d'*amanida xinesa*, *espinacs xinesos* o *tapes xineses* (en aquest últim cas, com a equivalent de *dim sum*), ja que aporten molt poca informació als usuaris de la llengua i presenten una imatge esbiaixada o poc clara de la cultura original.

Recomanacions

- Cal emprar el pinyin en tots els termes que decidim incorporar mitjançant la transcripció a partir d'ara en català (per exemple, *fengshui*, *yin-yang*).
- Cal mantenir les formes adaptades o incorporades per mitjà d'altres llengües només en els casos més arrelats (per exemple, *zen*, *dim sum* o *wok*). Tanmateix, les formes en pinyin de termes adaptats d'ús no gaire freqüent com ara *huntun* (*wonton*) o *majiang* (*mahjong*) també es consideren vàlides.

- És millor emprar la traducció del terme (és a dir, l'ús d'un equivalent en català) no més quan els equivalents siguin termes transparents i quan la traducció no pugui induir a error (per exemple, *acupuntura*). Cal evitar traduccions reduccionistes o exotitzants, com sol passar quan s'afegeix sistemàticament l'adjectiu *xinès* al terme en qüestió (per exemple, *amanida xinesa*).
- L'ús del pinyin, l'adaptació o la traducció són tres opcions vàlides per a la introducció de mots xinesos al català, que no són necessàriament excloents i que depenen del context. Per exemple, el terme *huntun* es pot emprar en pinyin, adaptat com a *wonton*, o bé traduït com a *farcellets de carn de porc*, segons el context.

6. Antropònims

Helena Casas-Tost

Els antropònims xinesos presenten una sèrie de característiques que convé tenir presents per tal d'evitar els errors relatius a noms de persones d'origen xinès que freqüentment trobem en textos en català. A més de problemes de transcripció, no és estrany trobar incorreccions o incoherències en noms xinesos com ara l'ús indistint de nom o cognom (com ara *Yu* o *Hua* per referir-se a l'escriptor Yu Hua), l'alteració de l'ordre dels components d'un nom (*Minxin Pei* en lloc de *Pei Minxin*) o variacions d'un mateix nom (per exemple, *Chen Shui Bian*, *Chen Shui-bian* o *Chen Shui-pien* per referir-se al polític taiwanès). Si bé moltes guies d'estil dels mitjans de comunicació recullen algunes de les peculiaritats dels antropònims xinesos i tenen un criteri establert, els noms continuen constituint una font de dubtes i d'equívocs.

Els errors més freqüents es deuen principalment a les diferències que presenten els antropònims xinesos respecte de la nostra tradició. En primer lloc, en xinès el cognom apareix davant del nom, de manera que, per exemple, l'escriptor Gao Xingjian es diu *Gao* de cognom i *Xingjian* de nom. Ara bé, de vegades, els xinesos que resideixen a Occident o que hi tenen un cert vincle varien l'ordre de nom i cognom i l'adapten a la nostra tradició. Això pot dificultar-ne la identificació, sobretot si no es té accés als caràcters xinesos i només es disposa de la transcripció. N'hi ha que fins i tot adopten noms occidentals i mantenen el cognom xinès, com ara *Jet Li* (Li Lianjie). A més a més, a l'Estat espanyol de vegades s'exigeix als xinesos nacionalitzats que facin servir dos cognoms i, en aquest cas, s'escriuen per separat i darrera del nom, per exemple, *Xianghong Qu Lu*.

En segon lloc, els noms xinesos solen estar formats per dos o tres caràcters: el primer correspon al cognom i els que hi ha a continuació, al nom. Per exemple, els escriptors Chi Li i Jia Pingwa es diuen de cognom *Chi* i *Jia*, i els seus noms de pila són *Li* i *Pingwa*, respectivament. Tanmateix, excepcionalment hi ha cognoms xinesos formats per dos caràcters, com ara *Ouyang* o *Sima*.

Si el nom està format per dos caràcters, cal escriure'ls junts i sense guionet, formant una sola paraula, per exemple, *Hu Jintao*. No obstant això, a Taiwan i Hong Kong tradicionalment s'ha fet servir el sistema de transcripció Wade-Giles, diferent del pinyin, i en transcriure els noms propis se solen separar les dues síl·labes dels prenom formats amb més d'un caràcter mitjançant un guionet, com ara *Lee Teng-hui*.

En tercer lloc, a la Xina per adreçar-se o referir-se a algú rarament s'empra solament el prenom o el cognom, la qual cosa es pot considerar irrespectuosa. Entre altres motius, perquè la societat xinesa ha estat tradicionalment molt jerarquitzada i és important fer palesa la posició social que ocupa cadascú. A més, cal tenir en compte que els cognoms xinesos són escassos en proporció a la població i, per tant, hi ha milions de persones que comparteixen el cog-

nom, de manera que dir «Li» o «Zhang» a la Xina no aporta gaire informació sobre la identitat de la persona. Les opcions més habituals d'adreçar-se o referir-se a algú són:

- Cognom i nom complet, com ara *Mao Zedong* o *Deng Xiaoping*.
- Fórmula de tractament i cognom, com ara *president Mao*.

En xinès hi ha moltes fórmules de tractament, que poden ser formals i informals o familiars. Entre les formals hi ha càrrecs, per exemple, *president*, *primer ministre*, *alcalde*, *director*, etc. També hi ha fórmules de tractament, com ara *senyor*, *senyoreta*, o bé professions, com ara *doctor*, *advocat*, *mestre*, etc. Finalment, també se solen usar termes de parentiu encara que no hi hagi vincles de sang i que, en funció del context, poden ser considerades formes de tractament familiar, com ara *oncle*, *tieta* o *germà*.

D'altra banda, les fórmules de tractament informals o familiars principals consisteixen a afegir *xiao* (que vol dir 'petit') o *lao* (que vol dir 'gran') davant del cognom, en el primer cas per adreçar-se a persones més joves (*Xiao Bai*) i en el segon a més grans (*Lao Lang*). En aquests casos, cal escriure amb majúscules els dos elements que formen el nom. A més, al sud de la Xina, i particularment a Taiwan, és habitual també fer precedir el segon caràcter del nom de pila pel prefix *a* (com ara *A Mei*, per referir-se a la cantant Zhang Hui-mei), com a mostra d'afecte i proximitat.

També cal destacar dos aspectes més relacionats amb els noms de persona. D'una banda, l'ús de pseudònims, que són molt habituals entre els escriptors xinesos. En aquests casos, cal utilitzar la forma completa, com ara *Mo Yan* o *Lu Xun*, i no usar únicament un dels dos caràcters perquè formen una unitat indivisible. De l'altra, la traducció dels noms. Així com la quantitat de cognoms és relativament reduïda, la de noms és infinita perquè es creen en funció de diferents criteris, incloent-hi el so, el significat i l'escriptura dels caràcters que els formen. Per això és freqüent que, sobretot en obres literàries o productes audiovisuals, es tradueixin els noms dels personatges en els casos en què el seu significat és rellevant. Amb tot, considerem que la norma general hauria de ser no traduir-los, tret que sigui necessari.

D'altra banda, hi ha un grup reduït de noms que no s'usen ni transcrits ni traduïts, sinó adaptats al català i que tenen una llarga tradició en la nostra llengua, com ara els noms dels filòsofs Confuci i Mencí, o el general Koxinga.

Finalment, cal tenir present que a la Xina, a banda de l'estàndard, es parlen altres llengües, sinítiques i no sinítiques. En el cas de noms de persones procedents de Hong Kong i Taiwan cal adoptar la forma de transcripció que s'empren en aquests territoris, perquè són zones on han desenvolupat els seus propis sistemes de transcripció. En cas necessari, es pot fer constar entre parèntesis la transcripció corresponent amb pinyin. Dos exemples són els directors de cinema Wong Kar-wai i Hou Hsiao-hsien, de Hong Kong i Taiwan, respectivament, els noms dels quals en pinyin són *Wang Jiawei* i *Hou Xiaoxian*. En el cas d'antropònims originaris de zones on es parlen llengües no sinítiques (com ara el tibetà o l'uigur) caldria adoptar el sistema de transcripció corresponent a cada llengua.

Recomanacions

Com a norma general, a l'hora de referir-se als noms de persona d'origen xinès:

- Cal conservar l'ordre propi del xinès, és a dir, cognom + nom, i escriure el nom de pila junt i sense guionet, tret dels casos en què adoptin noms no xinesos, com ara *Jackie Chan*.
- Cal no emprar únicament el prenom o únicament el cognom, sinó el nom complet o el cognom precedit d'alguna fórmula de tractament.
- Cal evitar transcripcions obsoletes com ara *Mao Tse Tung*.
- Cal emprar el pinyin per transcriure els antropònims xinesos, amb les excepcions següents:
 - En el cas de noms històrics que són coneguts adaptats, com ara els filòsofs Confuci o Menci.
 - En el cas de noms de persones de Hong Kong i Taiwan, recomanem l'ús de la transcripció pròpia i, si és necessari, afegir-hi el pinyin entre parèntesis, com ara *Ma Ying-jeou (Ma Yingjiu)*, sobretot pel que fa a noms de personatges que són particularment coneguts amb sistemes de transcripció diferents del pinyin, com ara el de Chiang Kai-shek.
 - En el cas de noms de persones el nom de les quals es transcriu sense seguir les normes del pinyin i que són coneguts d'aquesta manera a Occident, com ara l'escriptora Chun Sue.

7. Topònims i gentilicis

Mireia Vargas-Urpi

Bona part de les guies d'estil dels principals mitjans de comunicació del país consultades (com ara les de *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Punt Avui*, *ésAdir* o TV3) es mostren partidàries de l'ús del pinyin en la transcripció dels topònims xinesos, excepte en els casos en què ja hi hagi una forma tradicional o adaptada. Malgrat això, a la pràctica s'observen criteris molt diferents quant a la transcripció i certa confusió en el cas de la traducció de topònims que inclouen accidents geogràfics, tal com il·lustren els exemples següents:

- Adaptacions recents de topònims al català (*Xangai*).
- Ús d'una forma tradicional per qüestions històriques (*Canton*, *Pequín*).
- Mediació d'una tercera llengua en la incorporació al català (*Nanjing Road*).
- Ús del pinyin (*Beijing*, *Shanghai*).
- Ús del sistema Wade-Giles en els topònims de Taiwan (*Kaohsiung*, *Taipei*).
- Transcripcions del pinyin amb errors ortogràfics (*Tiananmen*, en comptes de *Tian'anmen*; *Xian*, en comptes de *Xi'an*; *Zhejian* en comptes de *Zhejiang*).

Cal assenyalar que el Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics recomana l'ús de topònims precisos, ja que això pot beneficiar àmbits molt diversos: el comerç i els intercanvis econòmics, el turisme, les comunicacions (inclosos els serveis postals i de notícies), els mitjans de comunicació, l'elaboració de mapes i atlas, les operacions de cerca i salvament o el desenvolupament sostenible, entre d'altres. Aquest grup d'experts recomana l'ús de les formes en pinyin (*Beijing*, *Shanghai*, *Nanjing*, *Xi'an*), exceptuant aquells topònims de zones amb una llengua diferent del xinès estàndard, per exemple *Macau* (portuguès); *Artux*, *Aral*, *Kashgar* o *Ürümqi* (uigur); *Bayannur*, *Hohhot*, *Hulun Buir*, *Ordos* o *Ulan Hot* (mongol), o *Lhasa* (tibetà).

Segons les normes del pinyin, els topònims s'han d'escriure separats dels substantius que modifiquen i tots dos elements han d'anar en majúscula. Per tant, si decidim no traduir el nom genèric dels topònims transcriurem *Tianjin Shi* (municipi de Tianjin), *Hebei Sheng* (província de Hebei), *Dongting Hu* (llac de Dongting) o *Taiwan Haixia* (estret de Taiwan).

En els topònims que inclouen accidents geogràfics també trobem criteris divergents a l'hora d'incorporar-los a un text en català. En alguns casos es tradueix el nom, sobretot quan el contingut semàntic del topònim és significatiu en el context o hi ha la tradició d'usar-lo traduït, com ara *riu de la Perla* (*Zhu Jiang*), *riu Groc* (*Huang He*) o *riu Blau* (*Chang Jiang*). Aquest últim riu, a més a més, s'ha popularitzat amb una transcripció diferent de la del pinyin, *Iangtsé*, que prové d'una denominació alternativa en xinès (*Yangzi Jiang*), que originalment només feia referència a l'última part del riu. En aquest últim cas, recomanem les denomina-

cions *Chang Jiang* i *riu Yangzi*, tot i que considerem acceptable la denominació adaptada *Iangtsé*, atès que està molt estesa.

D'altra banda, cal tenir en compte que en els casos de topònims monosil·labs (d'un sol caràcter), el nom genèric de l'accident geogràfic se sol lexicalitzar i formar una unitat amb el nom propi del topònim, de manera que es pot mantenir aquest nom genèric en xinès malgrat la redundància informativa que pugui suposar en expressions com *el riu Chang Jiang* o *la muntanya Huang Shan*. De fet, en català tenim exemples semblants en topònims com ara *Vilanova* o *Montserrat*, en què el nom genèric (*vila*, *mont*) ha passat a formar part de la unitat que conforma el topònim. En aquests casos, es pot mantenir la redundància informativa o no segons el context:

- Si pel context queda clar el referent, és preferible evitar la redundància: «Si visiteu la província d'Anhui, no oblideu anar a Huang Shan, una de les muntanyes més emblemàtiques de la Xina».
- Si pel context és important explicitar el nom genèric en català, podem mantenir la redundància informativa: «A la muntanya Huang Shan s'han registrat temperatures sota zero aquest cap de setmana».

Pel que fa als rius que travessen o que constitueixen fronteres internacionals, recomanem l'ús de la forma en pinyin en textos que facin referència a la Xina, per exemple, *riu Songhua* en comptes de *riu Sungari*.

En el cas de les adreces físiques, recomanem fer servir la forma en català de les denominacions genèriques, com ara *carrer*, *avinguda*, *pont*, etc., mentre que recomanem mantenir el pinyin en els casos següents:

1. Denominacions lexicalitzades en què el nom genèric ha passat a formar part de la denominació completa, com ara els barris de Wudaokou, Wangcun, Jiuxianqiao o Zhoukoudian.
2. Noms de carrers que incorporen un prefix o sufix monosil·làbic. En aquests casos, el prefix o sufix monosil·làbic s'ha de transcriure juntament amb els noms propis o comuns als quals s'afixa (en negreta als exemples següents) i la inicial s'ha de transcriure en majúscula: *Beisihuan Zhonglu*, *Chang'an Nanjie*, *Jingshan Houjie*, *Chaoyangmennei Nanxiaojie*. En general, es tracta de carrers molt llargs que se subdivideixen en trams que fan referència als punts cardinals (nord, sud, centre, est o oest) o que incorporen altres locatius, com ara *davant (qian)*, *darrere (hou)*, *interior (nei)* o *exterior (wai)*.

Pel que fa al nom del país, recomanem l'ús de *la Xina* (amb article) i de *República Popular de Xina* si cal especificar-ne el nom oficial. Acceptem també l'ús de *la Xina continental* si no es vol fer referència als territoris insulars (Taiwan) o peninsulars (Hong Kong i Macau). En fer referència a Taiwan, recomanem l'ús d'aquest nom per evitar les confusions que sol comportar la forma de *República de la Xina*. La denominació històrica *Formosa* (procedent del portuguès) ha caigut en desús a favor de *Taiwan*, malgrat que actualment encara es pot trobar en certs contextos, sobretot textos de caire històric. Per tot això, recomanem l'ús de *Taiwan*, que, a més a més, és el nom promogut des de l'illa.

Cal evitar l'ús de noms antics per fer referència a topònims que designen territoris ac-

tuals. Per exemple, hem de fer servir *Dongbei* en comptes de *Manxúria*, *Xiamen* en lloc d'*Amoy*, *Lüshun Kou* en comptes de *Port Arthur* i *Zhangjiakou* en lloc de *Kalgan*. Els topònims antics s'haurien d'emprar només en textos relacionats amb la història. Per exemple, en el cas concret de *Manxúria*, acceptem l'ús d'aquesta denominació quan faci referència al territori històric que representava fins abans de la Segona Guerra Mundial.

Pel que fa als gentilicis, recomanem l'ús de les formes que ja tenen tradició en català, com *pequinès* ('de Pequín') o *cantonès* ('de Canton'). En la resta de casos, recomanem l'ús de la perífrasi *de + topònim*, o bé *de la província de*, *de la ciutat de*, *procedent de*, *natural de*, per exemple, *de Shanghai*, *de Qingtian*, *de Wenzhou*. Si és necessari emprar gentilicis poc arrelats, cal que respectin l'ortografia del pinyin, com observem als exemples següents: *shanghai-nès*, *qingtianès* o *wenzhounès*.

Recomanacions

En vista d'aquesta casuística tan diversa i amb l'objectiu d'establir uns criteris uniformes i coherents que puguin facilitar la tasca d'incorporació de topònims xinesos als textos en català i que segueixin, tant com sigui possible, les orientacions del Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics, proposem les recomanacions següents:

- Cal usar el pinyin en totes les transcripcions de topònims, sempre tenint en compte la normativa del pinyin (per exemple, *Xi'an* o *Tian'anmen*, amb apòstrof), exceptuant els topònims que provenen de llengües diferents del xinès (per exemple, *Hohhot*, *Hong Kong*, *Kashgar*, *Kowloon*, *Lhasa*, *Macau*, *Shek Kip Mei*, *Tibet*, *Ürümqi*).
- En els casos concrets de les ciutats de Beijing (Pequín) i Guangzhou (Canton), topònims amb una forma tradicional molt consolidada en català, ambdues formes són acceptables. Tot i que el pinyin com a norma de transcripció s'utilitza més que abans, l'ús d'una forma o de l'altra s'adaptarà al context. En canvi, es desestimen les formes de *Nanking* i *Xangai* perquè la seva adaptació no està prou consolidada en català.
- En el cas de topònims que facin referència a llocs de Taiwan, cal usar la transcripció pròpia en Wade-Giles seguida de la forma en pinyin entre parèntesis quan sigui necessari, per exemple, *Taipei (Taibei)* o *Kaohsiung (Gaoxiung)*.
- En els casos d'accidents geogràfics amb una tradició molt arrelada de l'ús de la forma traduïda, com ara *el riu de la Perla (Zhu Jiang)*, *el riu Groc (Huang He)*, *les muntanyes Fragrants (Xiang Shan)* o *el llac de l'Oest (Xi Hu)*, considerem acceptable tant la denominació en pinyin com la traducció. L'adopció de cadascuna d'aquestes opcions s'ha d'adequar al context.
- Els rius que travessen o conformen fronteres internacionals s'han d'escriure en pinyin en textos que facin referència a la Xina.
- Pel que fa al riu Chang Jiang, tenint en compte que en xinès té dos noms, ambdues formes són acceptables: *Chang Jiang* o *riu Yangzi*. A més, també és acceptable la forma adaptada al català *Iangtsé*.
- Finalment, pel que fa als gentilicis, cal optar per les formes que ja tenen tradició en català, com ara *pequinès* ('de Pequín') o *cantonès* ('de Canton'). En la resta de casos, és millor recórrer a l'ús de la perífrasi *de + topònim*, per exemple, *de Shanghai*, *de Qingtian*, *de Wenzhou*.

8. Organització política i administrativa

Xianghong Qu

La realitat xinesa cada cop és més present al nostre país i això es tradueix en un augment de l'ús dels termes relacionats amb el seu sistema polític i administratiu. Aquests termes poden provocar dubtes, ja que el seu sistema és diferent del nostre. A més a més, tot i compartir llengua i llegat cultural, la República Popular de Xina, Taiwan (República de la Xina), Hong Kong i Macau presenten diferències en la seva organització política i administrativa arran dels canvis viscuts en la seva història recent. Per tot això, en aquest capítol s'exposen breument els sistemes de cadascun d'aquests territoris.

En acabar la Guerra Civil de la Xina, l'any 1949, les forces comunistes controlaven la major part de la Xina continental i van obligar el Govern de la República de la Xina, del Partit Nacionalista (*Guomindang*, conegut tradicionalment com a *Kuomintang*), a traslladar-se a Taiwan. L'1 d'octubre del 1949, el Partit Comunista Xinès (PCX) va proclamar la fundació de la República Popular de Xina, que és la denominació que s'ha fet servir des d'aleshores a la Xina continental. En canvi, les illes de Taiwan, Jinmen, Mazu i Penghu, per esmentar només les més grans, empen actualment la denominació *Taiwan* (anteriorment, República de la Xina), perquè no estan sota el control del PCX.

Després del 1949, el règim de la República de la Xina (Taiwan) va continuar reclamant el seu estatus de govern legítim de tota la Xina i va mantenir el reconeixement diplomàtic com a tal d'un gran nombre de països fins a la dècada dels setanta. Des de llavors, les Nacions Unides, els Estats Units d'Amèrica, Espanya i la major part de països reconeixen la República Popular de Xina com el govern legítim de la Xina.

Per la seva banda, Hong Kong va ser colònia del Regne Unit des del 1898 fins al 1997, any en què es va convertir en regió administrativa especial de la República Popular de Xina. De la mateixa manera, Macau va ser colònia de Portugal des de mitjan segle xvi fins al 1999 i actualment és també una regió administrativa especial de la República Popular de Xina.

8.1. República Popular de Xina

La República Popular de Xina (*Zhonghua Renmin Gongheguo*) és una república socialista unipartidista governada pel Partit Comunista Xinès. Segons la Constitució del 1982, l'Assemblea Popular Nacional (APN) és l'òrgan suprem del poder de l'Estat, que té al seu càrrec el nomenament de l'autoritat suprema de l'Estat, el president del país, per a un període de cinc anys (pot ser reelegit una vegada). El cap de l'exèrcit és el president de la Comissió Militar Central (*Zhongyang Junwei Zhuxi*), que sol ocupar també el càrrec de secretari general del partit comunista (*Zhonggong Zhongyang Zongshuji*) i és elegit entre els membres del Comitè

Permanent del Politburó (*Zhengzhiju Changwu Weiyuanhui*) del partit cada cinc anys i pot ser reelegit només una vegada.

Taula 8.1. Estructura política de l'Estat

Denominació en xinès	Pinyin	Traducció
全国人民代表大会 (abrev.:人大)	<i>Quanguo Renmin Daibiao Dahui</i> (Renda)	Assemblea Popular Nacional (APN)
全国人民代表大会常务委员会 (abrev.:人大常委)	<i>Quanguo Renmin Daibiao Dahui Changwu Weiyuanhui</i> (Renda Changwei)	Comitè Permanent de l'APN
中华人民共和国主席	<i>Zhonghua Renmin Gongheguo Zhuxi</i>	president de la República Popular de Xina
国务院	<i>Guowuyuan</i>	Consell d'Estat
中央军事委员会	<i>Zhongyang Junshi Weiyuanhui</i>	Comissió Militar Central
地方人民代表大会(各级)	<i>difang renmin daibiao dahui</i> (geji)	assemblea popular local (dels diversos nivells)
地方人民政府(各级)	<i>difang renmin zhengfu</i> (geji)	govern popular local (dels diversos nivells)
自治区人民政府	<i>zizhiqu renmin zhengfu</i>	govern popular de regió autònoma

La Constitució preveu tres nivells administratius, tot i que actualment a la pràctica n'hi ha cinc: la província, la prefectura, el districte, el municipi i el poble. Cal destacar que cada nivell inclou diferents tipus d'entitats basades en la població, l'ètnia, la localització i l'activitat econòmica (el nivell local, per exemple, inclou municipis, poblats, etc.).

Taula 8.2. Estructura administrativa de l'Estat (de més alt a més baix nivell jeràrquic)

Nivell	Nom	Pinyin	Traducció	Nombre *
省级行政区 (shengji xingzhengqu, nivell provincial)	省	<i>sheng</i>	província **	23
	自治区	<i>zizhiqu</i>	regió autònoma	5
	直辖市	<i>zhixiashi</i>	municipi sota jurisdicció del poder central	4
	特别行政区	<i>tebie xingzhengqu</i>	regió administrativa especial	2
地级行政区 (diji xingzhengqu, nivell de prefectura)	地区	<i>diqu</i>	prefectura	17
	自治州	<i>zizhizhou</i>	prefectura autònoma	30
	地级市	<i>dijishi</i>	ciutat-prefectura	283
	盟	<i>meng</i>	lliga	3
县级行政区 (xianji xingzhengqu, nivell de districte)	县	<i>xian</i>	districte	1.464
	自治县	<i>zizhixian</i>	districte autònom	117
	县级市	<i>xianjishi</i>	ciutat-districte	374
	市辖区	<i>shixiaqu</i>	districte municipal	852
	旗	<i>qi</i>	bandera	49
	自治旗	<i>zizhiqi</i>	bandera autònoma	3
	林区	<i>liqu</i>	àrea forestal	1
特区	<i>tequ</i>	districte especial	2	

(continuació)

Nivell	Nom	Pinyin	Traducció	Nombre *
乡级行政区 (<i>xiangji xingzhengqu</i> , nivell municipal)	乡	<i>xiang</i>	cantó	14.677
	民族乡	<i>minzuxiang</i>	cantó de minoria ètnica	1.092
	镇	<i>zhen</i>	vila	19.522
	街道办事处	<i>jiedao banshichu</i>	barri	6.152
	区公所	<i>qugongsuo</i>	subdistricte	11
	苏木	<i>sumu</i>	sumu	181
	民族苏木	<i>minzu sumu</i>	sumu ètnic	1
村级自治组织 (<i>cunji zizhi zuzhi</i> , nivell de poble)	社区居民委员会	<i>shequ jumin weiyuanhui</i>	comitè comunitari	807.172
	村民委员会	<i>cunmin weiyuanhui</i>	comitè de poble	623.669

* Dades del 2007.

** La República Popular de Xina considera Taiwan una província més de la Xina.

8.2. Regions administratives especials de Hong Kong i Macau

No s'han de confondre les regions administratives especials (*tebie xingzhengqu*) amb les zones econòmiques especials (*jingji tequ*), que són àrees en què s'apliquen lleis econòmiques especials per promoure-hi el comerç i les inversions.

8.2.1. Regió Administrativa Especial de Hong Kong

La Regió Administrativa Especial de Hong Kong (*Xianggang Tebie Xingzhengqu*), excolònia britànica, es va establir l'any 1997 com a divisió de nivell provincial de la República Popular de Xina. Té un sistema polític i econòmic independent, per la qual cosa gaudeix d'un alt grau d'autonomia. L'anglès hi té estatus de llengua oficial, juntament amb el xinès estàndard i el cantonès (escrits amb caràcters tradicionals).

El cap de l'Executiu s'escull mitjançant sufragi restringit o per mitjà de consultes. Posteriorment és nomenat oficialment pel Govern central, el mandat és de cinc anys i pot ser reelegit només una vegada.

Taula 8.3. Organització política i administrativa de Hong Kong

Denominació	Pinyin	Traducció
香港特別行政區政府 (abrev.: 港府)	<i>Xianggang Tebie Xingzhengqu Zhengfu (Gangfu)</i>	Govern de la Regió Administrativa Especial de Hong Kong (Govern de HK)
香港特別行政區長官 (abrev.: 特首)	<i>Xianggang Tebie Xingzhengqu Zhangguan (Teshou)</i>	cap de l'Executiu
律政司	<i>Lüzhengsi</i>	Departament de Justícia
政務司	<i>Zhengwusi</i>	Departament d'Estat
財政司	<i>Caizhengsi</i>	Departament de Finances
立法會	<i>Lifahui</i>	Consell Legislatiu
終審法院	<i>Zhongshen Fayuan</i>	Tribunal Superior d'Apel·lació

8.2.2. Regió Administrativa Especial de Macau

La Regió Administrativa Especial de Macau (*Aomen Tebie Xingzhengqu*), excolònia portuguesa, va ser creada l'any 1999. Igual que Hong Kong, es tracta d'una divisió provincial de la Xina que gaudeix d'una àmplia autonomia i de divisió de poders. El portuguès hi té estatus de llengua oficial, juntament amb el xinès estàndard (escrit generalment en caràcters tradicionals). No obstant això, la majoria de la població utilitza habitualment el cantonès.

El cap de l'Executiu és nomenat pel Govern central de la República Popular de Xina després de ser escollit per un comitè electoral, els membres del qual són nomenats per ens corporatius. El seu mandat és de cinc anys i pot ser reelegit només una vegada.

Taula 8.4. Organització política i administrativa de la Regió Administrativa Especial de Macau

Nom	Pinyin	Traducció
澳门特别行政区政府 (abrev.: 澳门政府)	<i>Aomen Tebie Xingzhengqu Zhengfu (Aomen Zhengfu)</i>	Govern de la Regió Administrativa Especial de Macau (Govern de Macau)
澳门特别行政区长官 (abrev.: 特首)	<i>Aomen Tebie Xingzhengqu Zhangguan (Teshou)</i>	cap de l'Executiu
行政长官办公室	<i>Xingzheng Zhangguan Bangongshi</i>	Oficina del Cap de l'Executiu
行政会	<i>Xingzhenghui</i>	Consell Executiu
立法会	<i>Lifahui</i>	Assemblea Legislativa
终审法院	<i>Zhongshen Fayuan</i>	Tribunal Superior d'Apel·lació
检察院	<i>Jianchayuan</i>	Oficina del Fiscal

8.3. Taiwan

Aquest territori, la denominació oficial del qual des del 1949 era *República de la Xina* (*Zhonghua Minguo*), actualment es coneix amb el nom de *Taiwan*. El seu president (*zong-tong*), el cap de l'Estat, és escollit pels seus ciutadans cada quatre anys juntament amb el vicepresident, per sufragi directe. Es pot parlar de dues coalicions principals a Taiwan: la blava (*fanlan*), liderada pel partit nacionalista o Kuomintang (*Guomindang*), favorable a una eventual reunificació amb la Xina, i la verda (*fanlü*), liderada pel Partit Democràtic Progressista (*Minzu Jinbudang*). Un altre partit menys important en nombre de vots és la Unió Solidària de Taiwan (*Taiwan Tuanjie Lianmeng*).

L'organització política i administrativa de Taiwan es regeix pel sistema *yifu-wuyuan*, que es podria traduir com 'una oficina i cinc poders'.

Taula 8.5. Organització política i administrativa de Taiwan

Denominació	Pinyin	Traducció
總統府	<i>Zongtongfu</i>	Oficina del President
行政院	<i>Xingzhengyuan</i>	Yuan Executiu
立法院	<i>Lifayuan</i>	Yuan Legislatiu
司法院	<i>Sifayuan</i>	Yuan Judicial
考試院	<i>Kaoshiyuan</i>	Yuan d'Examinació
監察院	<i>Jianchayuan</i>	Yuan de Control

L'organització administrativa de Taiwan es divideix en cinc nivells, que agrupen les diferents unitats segons les seves dimensions. Aquestes unitats van des de la província fins al veïnat i es mostren a la taula següent.

Taula 8.6. Divisió administrativa de Taiwan

Nivell	Tipus	Pinyin	Traducció	Nombre *
1	省	<i>sheng</i>	província	2
	直辖市	<i>zhixiashi</i>	municipi sota jurisdicció del poder central	5
2	縣	<i>xian</i>	districte	14
	市	<i>shi</i>	ciutat	3
3	鄉	<i>xiang</i>	cantó	153
	鎮	<i>zhen</i>	vila	41
	縣轄市	<i>xianxiashi</i>	ciutat-vila	17
	區	<i>qu</i>	barri	157
4	村	<i>cun</i>	poble	7.839
	里	<i>li</i>	llogaret	
5	邻	<i>lin</i>	veïnat	147.311

* Dades de novembre del 2013.

Recomanacions

- Atès que, per raons històriques, els diferents territoris de parla xinesa tenen també diferents sistemes d'organització política i administrativa, cal documentar-se bé a l'hora de referir-s'hi en català.
- Com que en alguns casos no existeixen equivalents de les divisions políticoadministratives, cal mirar de traduir-los sempre igual per tal d'evitar duplicitats i confusions.

9. Calendari i festes

Xianghong Qu

Pel que fa a les festes xineses, observem que en l'actualitat coexisteixen diferents denominacions per a un mateix referent, algunes massa literals i poc transparents, d'altres mediatitzades per l'anglès i, finalment, alguns usos que són incorrectes per desconeixement de la cultura xinesa. D'altra banda, en alguns casos no ens consta encara cap denominació en català per a festes o celebracions que possiblement aviat ens seran familiars. Per això creiem necessari oferir una proposta completa d'acord amb la realitat xinesa.

En línies generals, podem parlar de dos tipus de festes que actualment se celebren a gran escala a la Xina, Singapur, Malàisia, Taiwan i en altres zones del món on hi ha comunitats xineses importants: les tradicionals i les modernes. Les primeres pertanyen al calendari agrícola i s'han celebrat des de temps remots, mentre que les segones fan referència a dates commemoratives de la història moderna de cada territori i a festes importades d'Occident, com ara el Nadal i Sant Valentí. Les festes modernes se celebren segons el calendari gregorià, que és el que s'usa principalment en totes aquestes comunitats xineses.

9.1. Festes tradicionals xineses

El calendari tradicional xinès s'anomena popularment *calendari agrícola* o *calendari de la dinastia Xia* (s. XXI aC - XVI aC). En aquest calendari el temps es calcula mitjançant la combinació de dotze cicles de fases lunars (calendari lunar) i quatre períodes climàtics solars, amb mesos o dies intercalats per fer els ajustos necessaris.

9.1.1. Festes del calendari lunar

La Festa de la Primavera

Aquesta festa celebra el canvi d'any segons el calendari lunar utilitzat a la Xina, canvi que se sol produir entre finals de gener i mitjan febrer. Recomanem que s'utilitzin els termes *Festa de la Primavera*, traducció literal de la denominació original *Chunjie*, o *Any Nou Xinès*. També es pot recórrer a la denominació *Any Nou Lunar Xinès*. Cal incloure-hi l'adjectiu *xinès*, ja que el calendari lunar presenta variants a diferents països.

La vigília de la Festa de la Primavera la família es reuneix per acomiadar l'any en curs i celebrar l'arribada de l'any nou. Recomanem l'ús de *Cap d'Any Xinès* o del terme original *Chuxi* per referir-nos a aquesta vigília.

L'arribada de l'any nou també comporta el canvi cíclic del signe del zodíac xinès, que

inclou els dotze animals següents: la rata, el bou, el tigre, la llebre, el drac, la serp, el cavall, la cabra, el mico, el gall, el gos i el porc.

La Festa dels Fanalets

El quinzè dia de la primera lluna els protagonistes de la festa són els milers de fanalets penjats a l'aire lliure (als carrers, parcs, etc.), de diferents formes, mides i colors. N'hi ha que representen escenes de la mitologia xinesa. En aquesta festa se celebra la primera lluna plena de l'any nou xinès. Recomanem la denominació *Festa dels Fanalets* en comptes de *Festa de les Llanternes*.

La Festa de les Barques de Drac

Aquesta festa commemora la mort del poeta Qu Yuan (any 278 aC), que es va suïcidar llançant-se al riu Miluo. Segons la creença popular, aquesta festa també serveix per retre homenatge als déus de l'aigua. Aquest dia és tradició fer curses de barques, la proa de les quals té la forma del cap d'un drac; per això s'anomena *Festa de les Barques de Drac*. Un altre nom possible és *Festa del Doble Cinc* perquè se celebra el cinquè dia de la cinquena lluna.

El Dia dels Enamorats

El Dia dels Enamorats a la Xina se celebra el setè dia de la setena lluna, motiu pel qual aquesta festa també es coneix com a *Festa del Doble Set*. Cal assenyalar que aquesta festivitat no substitueix el dia de Sant Valentí, el 14 de febrer, ja que totes dues se celebren actualment a la Xina.

La Festa de les Ànimes

Tradicionalment es creu que el quinzè dia de la setena lluna la porta de l'inframón s'obre i els fantasmes i els esperits poden tornar de visita al regne dels vius; per això aquesta data es coneix com la *Festa de les Ànimes*.

Festa de la Mitja Tardor

El quinzè dia de la vuitena lluna és una altra data important que coincideix amb la lluna plena, símbol de la reunificació familiar per als xinesos. Per això es denomina *Festa de la Lluna* o *Festa de la Mitja Tardor*, traducció literal del seu nom en xinès, *Zhongqiujie*.

Festa del Doble Yang

El novè dia de la novena lluna se celebra la Festa del Doble Yang perquè, d'acord amb el pensament clàssic xinès, el nou, com a major nombre dígit, representa el màxim *yang*, símbol de l'energia de la llum o del foc. Com que el número *nou* i el substantiu *longevitat* són paraules homòfones en xinès, es dedica aquest dia a retre homenatge a la gent gran; per això també es coneix com a *Dia dels Ancians* (*Laorenjie*).

9.1.2. Festes del calendari solar

Dia dels Difunts

El primer dia del cinquè període climàtic normalment és al voltant del 5 d'abril. En aquesta data se celebra el Dia dels Difunts, una festa solar en què els xinesos visiten les tombes dels

seus ancestres. També es coneix com a *Festa de la Claredat Pura*, que és la traducció literal del seu nom en xinès, *Qingmingjie*.

Festa del Solstici d'Hivern

Una altra festa solar popular del calendari tradicional és el primer dia del 22è període climàtic: la Festa del Solstici d'Hivern, que cau entre el 21 i el 23 de desembre del calendari gregorià.

9.2. Festes modernes

Les festes modernes es poden subdividir en dos tipus: les que commemoren dates de la història moderna i les que s'han importat recentment d'Occident. Tant les primeres (com ara el Dia de les Forces Armades o la Festa Nacional) com les segones (Any Nou, Nadal, Sant Valentí, etc.) són fruit del procés de modernització i globalització que ha viscut la Xina al llarg del segle xx. Són dates del calendari gregorià i recomanem l'ús dels termes corresponents en català per fer-hi referència. Així, per exemple, cal anomenar l'1 d'octubre *Dia Nacional de la República Popular de Xina* o *Festa Nacional*. De totes les festes modernes, les úniques que compartim són l'1 de gener (Any Nou) i l'1 de maig (Dia del Treballador).

Recomanacions

Quan ens referim a les festes xineses hem de tenir present que:

- S'ha d'evitar l'ús del terme *calendari lunar xinès* per referir-se al calendari tradicional xinès, perquè aquest últim inclou festes tant del calendari solar com del lunar.
- No s'han d'usar els noms dels mesos del calendari gregorià per referir-se a les dates de les festes lunars per evitar possibles confusions.
- Cal evitar l'ús del terme *festival* per referir-nos a les festes xineses.
- Cal evitar qualificar aquestes festes amb l'adjectiu *oriental*, perquè no a tot l'Orient se celebren les mateixes festes.
- En cas de dubte sobre la denominació adequada en cada cas, consulteu la taula següent:

Taula 9.1. Traduccions recomanades i desestimades de les festes xineses

Denominació en català	Data	Nom en pinyin	Nom en caràcters	Denominació desestimada
Festa de la Primavera Any Nou Xinès Any Nou Lunar Xinès	Primer dia de la primera lluna, entre el 21 de gener i el 20 de febrer del calendari gregorià	<i>Chunjie</i> <i>Nongli</i> <i>xinnian</i> <i>Jiulinian</i> <i>Danian chuyi</i>	春节 农历新年 旧历年 大年初一	Festivals de Primavera Festival de Primavera Festa de Primavera Any Nou lunar
Cap d'Any Xinès <i>Chuxi</i>	Últim dia de l'última lluna de l'any xinès	<i>Chuxi</i>	除夕	Cap d'Any Oriental
Festa dels Fanalets	Quinzè dia de la primera lluna de l'any xinès	<i>Yuanxiaojie</i> <i>Shangyuanjie</i> <i>Dengjie</i>	元宵节 上元节 灯节	Festa de les Llanternes Festival dels Fanalets Festival dels Fanalets Xinesos
Festa de les Barques de Drac Festa del Doble Cinc	Cinquè dia de la cinquena lluna, normalment al mes de juny del calendari gregorià	<i>Duanwujié</i> <i>Duanyangjie</i> <i>Longzhoujie</i> <i>Wuyuejie</i>	端午节 端阳节 龙舟节 五月节	Festival de les Barques del Drac Festival dels Vaixells Drac Festival dels Bots del Drac Festa de les Barques-drac
Dia dels Enamorats Festa del Doble Set	Setè dia de la setena lluna, normalment al mes d'agost del calendari gregorià	<i>Qixijie</i> <i>Qiqiaojie</i> <i>Nü'erjie</i> <i>Chuanzhenjie</i>	七夕节 乞巧节 女儿节 穿针节	Festa de les Set Germanes
Festa de les Ànimes	Quinzè dia de la setena lluna, entre agost i setembre del calendari gregorià	<i>Guijie</i> <i>Zhongyuanjie</i> <i>Yulanpenjie</i>	鬼节 中元节 盂兰盆节	Festa dels Fantasmes Festival dels Fantasmes Famolencs Festes Yue Laan Festa dels Esperits Famolencs
Festa de la Mitja Tardor Festa de la Lluna	Quinzè dia de la vuitena lluna, entre setembre i octubre del calendari gregorià	<i>Zhongqiujié</i> <i>Baiyuejie</i> <i>Bayuejie</i> <i>Tuanyuanjie</i>	中秋节 拜月节 八月节 团圆节	Festival de la Mitja Tardor Festival de Tardor Festa de Mitjans de Tardor Festa de la Lluna Plena Festa de Tardor
Festa del Doble Yang Dia dels Ancians	Novè dia de la novena lluna, normalment al mes d'octubre del calendari gregorià	<i>Chongyangjie</i> <i>Laorenjie</i> <i>Jiuyuejie</i>	重阳节 老人节 九月节	Festa de Chung Yeung
Dia dels Difunts Festa de la Claredat Pura	Dia 4, 5 o 6 d'abril del calendari gregorià	<i>Qingmingjie</i> <i>Taqingjie</i> <i>Hanshijie</i>	清明节 踏青节 寒食节	Festa de la Claredat Brillant Dia de Neteja de Tombes Festa de la Neteja de les Tombes Dia d'Escombrar les Tombes Festa dels Difunts Festival Ching Ming Ch'ing Ming Chieh
Festa del Solstici d'Hivern	Dia 21, 22 o 23 de desembre del calendari gregorià	<i>Dongzhijie</i> <i>Changzhijie</i>	冬至节 长至节	Festival del Solstici d'Hivern

10. Unitats de mesura i moneda

Sílvia Fustegueres i Rosich

Oficialment la Xina fa servir el sistema mètric decimal com a estàndard per a les unitats de mesura de longitud, pes, superfície, volum, etc. En la realitat, però, encara hi ha contextos en què les unitats de mesura internacionals coexisteixen amb les mesures tradicionals xineses, que formen un sistema complex amb més de 2.000 anys d'història i està molt arrelat entre la població. Així, doncs, aquest sistema tradicional es pot trobar en les situacions més comunes i del dia a dia, com ara quan es va a comprar menjar, quan es parla de distàncies no excessivament llargues i, també, en una gran quantitat d'obres literàries, tan antigues com contemporànies.

Vist que encara se'n fa força ús, i que és previsible que es continuï fent servir durant molt de temps, convé tenir clares les equivalències. Un cas paradigmàtic és el *li*. Aquesta mesura equival a 500 metres i s'utilitza molt en tota mena de contextos. De fet, és una de les mesures bàsiques de longitud i fa un paper similar al que té el quilòmetre (*gongli*, en xinès) en el nostre context. Per aquest motiu, pot causar una certa confusió i semblar que equivalgui a aquesta mesura.

Així, doncs, un error típic consisteix a utilitzar indistintament els lis i els quilòmetres per fer referència a una mateixa xifra, i no és estrany trobar en un mateix text que la distància entre A i B és de 500 lis i, unes quantes línies més avall, trobar que la distància entre A i B és de 500 quilòmetres. Cal utilitzar únicament un dels dos sistemes i fer la conversió que correspongui (1 quilòmetre = 2 lis).

10.1. Unitats tradicionals

En aquestes taules trobareu el caràcter xinès corresponent a la unitat original, la transcripció en pinyin i l'equivalència en el sistema mètric decimal. Cal afegir que el sistema tradicional inclou tot tipus de mesures, motiu pel qual reproduïm només les unitats d'ús més habitual.

En textos en català, si optem per no transformar aquestes unitats al sistema mètric decimal i les utilitzem directament en xinès, recomanem que es faci servir la flexió plural sempre que toqui. Així, parlarem de 5 lis, 3 zhangs o 12 chis.

Taula 10.1. Unitats tradicionals xineses

Unitats de longitud	Pinyin	Conversió
里	<i>li</i>	500 metres
引	<i>yin</i>	33,3 metres
丈	<i>zhang</i>	3,33 metres
尺	<i>chi</i>	33,3 centímetres
寸	<i>cun</i>	3,33 centímetres
分	<i>fen</i>	0,33 centímetres
Unitats de superfície		
顷	<i>qing</i>	66,670 metres quadrats
亩	<i>mu</i>	666,7 metres quadrats
分	<i>fen</i>	66,67 metres quadrats
方丈	<i>fangzhang</i>	11,11 metres quadrats
Unitats de capacitat		
石	<i>dan</i>	100 litres o 0,1 metres cúbics
升	<i>sheng</i>	1 litre
Unitats de pes		
担	<i>dan</i>	50 quilograms
斤	<i>jin</i>	500 grams
两	<i>liang</i>	50 grams
厘	<i>li</i>	50 mil·ligrams
毫	<i>hao</i>	5 mil·ligrams

10.2. Unitats del sistema mètric internacional

En la majoria de casos, s'ha optat per utilitzar el nom d'una mesura ja existent i afegir-hi un prefix que indica la mesura (en certa manera, equivalents dels nostres *hecto-*, *deca-*, etc.). En les taules següents trobareu el nom de les unitats més utilitzades, amb el caràcter xinès corresponent, la transcripció en pinyin i l'equivalència en català.

Taula 10.2. Unitats del sistema mètric internacional

Unitats de longitud	Pinyin	Català
公里	<i>gongli</i>	quilòmetre
米	<i>mi</i>	metre
厘米	<i>limi</i>	centímetre
Unitats de superfície		
平方公里	<i>pingfang gongli</i>	quilòmetre quadrat
公亩	<i>gongmu</i>	àrea
平方米	<i>pingfang mi</i>	metre quadrat
平方厘米	<i>pingfang limi</i>	centímetre quadrat
Unitats de capacitat		
百升	<i>baisheng</i>	hectolitre
升	<i>sheng</i>	litre
Unitats de pes		
公斤	<i>gongjin</i>	quilogram
克	<i>ke</i>	gram

10.3. Moneda

La moneda de curs legal a la Xina és el *renminbi* (literalment, ‘moneda del poble’), que també és coneguda com a *iuan xinès*. La unitat bàsica és el iuan, que es divideix en 10 jiaos, els quals es divideixen en 10 fens. En la parla oral, el iuan i el jiao tenen altres denominacions, tal com mostra la taula 10.3, juntament amb la relació jeràrquica que hi ha entre les diverses unitats.

Igual que en el cas de les unitats tradicionals xineses, recomanem utilitzar la forma en plural quan sigui necessari: 3 iuans, 6 maos, 9 fens. En canvi, en el cas del terme *renminbi* no és aconsellable utilitzar la forma plural, ja que es refereix al nom de la divisa.

Taula 10.3. Monedes de la República Popular de Xina

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
人民币(<i>renminbi</i>) Codi ISO: RMB	元 (<i>yuan</i>)	块 (<i>kuai</i>)	10 maos
	角 (<i>jiao</i>)	毛 (<i>mao</i>)	10 fens
	分 (<i>fen</i>)	分 (<i>fen</i>)	0,01 iuans

El iuan es va introduir amb l’arribada al poder del partit comunista l’any 1949, i ha estat la moneda de curs legal a la Xina des d’aleshores. No obstant això, fins a l’any 1995 aquesta moneda era d’ús exclusiu per als xinesos dins de la Xina, i no es podia canviar directament per cap divisa. Durant aquest període va coexistir amb l’FEC (*foreign exchange currency*), moneda que sí que es podia canviar per divises, i que només es podia fer servir en determinades botigues exclusives que no acceptaven renminbi.

Pel que fa a Hong Kong, la moneda que s’hi fa servir és el dòlar de Hong Kong, que té un canvi pràcticament fix respecte del dòlar dels EUA. Així mateix, es divideix en 100 cèntims (el caràcter que s’utilitza per a aquesta fracció, en cantonès, té una pronunciació similar a la de *cent* en anglès).

Taula 10.4. Monedes de Hong Kong

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
港幣 (<i>gangbi</i>) 港圓 (<i>gangyuan</i>) 香港圓 (<i>Xianggangyuan</i>) Codi ISO: HKD	圓 (<i>yuan</i>)	塊 (<i>kuai</i>)	100 sin
	毫 (<i>hou</i>)	毫 (<i>hou</i>)	10 sin
	仙 (<i>sin</i>)	仙 (<i>sin</i>)	0,01 iuans

Recomanem que s’utilitzi la denominació *dòlar de Hong Kong* en lloc de la forma transcrita en pinyin, ja que es tracta d’una moneda amb tradició en el sector borsari i econòmic, tot i que en determinats contextos també pot ser recomanable utilitzar la denominació *iuan* (per exemple, en obres literàries o contextos informals).

En el cas de Taiwan, la moneda oficial des de l’any 2000 és el *nou dòlar de Taiwan* (*xin taibi*, que significa ‘nova moneda de Taiwan’), que també rep el nom de *dòlar de Taiwan* o *dòlar taiwanès* (*taibi*) i les fraccions del qual pràcticament no es fan servir. De tota manera, a més de la denominació oficial, en l’ús més comú es coneix amb la denominació *iuan*.

Taula 10.5. Monedes de Taiwan

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
新臺幣 (<i>xin taibi</i>) 臺幣 (<i>taibi</i>) Codi ISO: TWD	圓 (<i>yuan</i>)	塊 (<i>kuai</i>)	--

Recomanem que s'utilitzi la denominació *dòlar de Taiwan* en lloc de la forma transcrita en pinyin, ja que es tracta d'una moneda amb tradició en el sector borsari i econòmic. De tota manera, en determinats contextos pot ser més natural parlar, simplement, de iuans (per exemple, en obres literàries o contextos informals).

Finalment, a Macau la moneda oficial és la pataca (en xinès, *Aomen yuan* —iuan de Macau— o *iuan*), que se subdivideix en 100 avos. Aquestes denominacions són d'origen portuguès, ja que aquesta illa va ser colònia portuguesa durant molt de temps. En català utilitzem aquestes denominacions, i no les denominacions xineses. Cal destacar que a Macau també s'accepta l'ús corrent dels dòlars de Hong Kong.

Taula 10.6. Monedes de Macau

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació traduïda	Equivalència
澳門圓 (<i>Aomen yuan</i>) Codi ISO: MOP	圓 (<i>yuan</i>)	pataca	100 avos
	仙 (<i>sin</i>)	avo	0,01 pataques

Recomanacions

- En el cas de les unitats de mesura tradicionals xineses, cal fer-ne un ús uniforme i triar una d'aquestes opcions:
 - Utilitzar les denominacions xineses, sense convertir les quantitats.
 - Convertir les quantitats a la unitat més propera del sistema internacional i fer servir aquesta denominació, p. ex.: 10 lis = 5 km.
- En el cas de les unitats de mesura del sistema internacional, n'hi ha prou de traduir el nom al català, ja que no cal convertir la quantitat, p. ex.: 10 gonglis = 10 km.
- En el cas de les unitats monetàries, recomanem fer servir aquestes denominacions:
 - La Xina continental: iuan.
 - Hong Kong: dòlar de Hong Kong.
 - Taiwan: dòlar de Taiwan o dòlar taiwanès.
 - Macau: pataca.
 - Tant en el cas de Taiwan com en el de Hong Kong, és acceptable utilitzar la denominació *iuan* com a forma alternativa, tot i que cal utilitzar una forma o altra de manera coherent.

11. Abreviatures, sigles i acrònims

Sílvia Fustegueres i Rosich

Hi ha expressions i denominacions que, per la seva longitud, tendim a expressar d'una manera reduïda. En el cas del català, per exemple, és habitual reduir expressions com ara *Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)* o *Institut d'Estudis Catalans (IEC)*. En general, es tracta d'expressions o denominacions força conegudes i fàcils de reconèixer.

Les reduccions es fan utilitzant diversos mètodes, que poden variar segons l'idioma. Els més habituals en català són recórrer a la generació de sigles i acrònims o a l'ús de denominacions incompletes que fan al·lusió a un concepte més ampli (com ara *Generalitat* en lloc de *Generalitat de Catalunya* o *Barça* en lloc de *Futbol Club Barcelona*).

En el cas de les formes abreujades corresponents a termes i conceptes xinesos, se solen formar seguint algun dels tres mètodes que indiquem a continuació:

- Formes reduïdes creades a partir de la traducció completa al català de la denominació o el concepte original, com ara *PCX (Partit Comunista Xinès)*.
- Formes reduïdes que són la traducció, adaptació o transcripció d'una forma ja reduïda en xinès, com ara *Beida* (transcripció de la forma abreujada de *Beijing Daxue*, la Universitat de Pequín).
- Sigles elaborades en xinès a partir de la transcripció en pinyin que s'han transmès tal qual al català, com ara l'examen oficial de xinès HSK (*Hanyu Shuiping Kaoshi*).

Pel que fa a l'ús de l'article i de l'apòstrof, totes aquestes formes reduïdes es tracten igual que la resta d'abreviacions, sigles i acrònims utilitzats en català. Així, doncs, diem «el PCX» (el Partit Comunista Xinès) i «la CCTV» (la China Central Television), tot i que cal tenir present algunes excepcions, com ara «Beida» (*Beijing Daxue*, Universitat de Pequín), que normalment utilitzaríem amb article però que, per tradició, no fem servir.

També cal tenir en compte que algunes denominacions són conegudes amb el sistema de transcripció Wade-Giles (vegeu el capítol 2 sobre la transcripció del xinès). Aquest és el cas de les denominacions que corresponen a referents de territoris on es fa servir aquest tipus de transcripció i a paraules que, històricament, s'han conegut amb aquesta forma (com ara els termes creats abans de l'aparició del pinyin). En aquests casos, la sigla no s'ha format a partir de la transcripció en pinyin sinó del sistema Wade-Giles, com ara KMT (*Kuomintang*, Partit Nacionalista Xinès).

A continuació tractem més detalladament cadascun d'aquests mètodes.

11.1. Formes reduïdes procedents de la traducció completa de denominacions

Incloem en aquesta categoria les sigles o els acrònims que es formen sobre la base d'una denominació o un concepte xinès que s'ha traduït amb la forma completa i, posteriorment, s'ha reduït seguint sistemes d'abreviació propis de la llengua de destinació.

Cal destacar que en alguns casos les denominacions que serveixen de base per a la reducció són formes en idiomes diferents del xinès que tenen molta més tradició que la forma catalana. En aquest sentit, l'anglès té un paper molt important com a transmissor de conceptes, ja que moltíssimes denominacions ens han arribat a través d'aquest idioma. Així, doncs, cal destacar que moltes entitats xineses amb projecció internacional, com ara les universitats, han adoptat un nom en anglès amb el qual són àmpliament conegudes arreu del món (Beijing Language and Culture University, coneguda també com a *BLCU*).

A continuació teniu alguns exemples que, sobretot, fan referència a noms de partits o d'organismes (a l'apèndix 5 hi trobareu una llista més extensa).

Taula 11.1. Reducció a partir de la traducció de denominacions completes

Nom original	Nom traduït	Nom abreujat
中国共产党 (<i>Zhongguo Gongchangdang</i>)	Partit Comunista Xinès	PCX
全国人民代表大会 (<i>Quanguo Renmin Daibiao Dahui</i>)	Assemblea Popular Nacional	APN
中国中央电视台 (<i>Zhongguo Zhongyang Dianshitai</i>)	China Central Television	CCTV
中华人民共和国 (<i>Zhonghua Renmin Gongheguo</i>)	República Popular de Xina	RPX
中华民国 (<i>Zhonghua Minguo</i>)	República de la Xina	ROC (de l'anglès <i>Republic of China</i>)
北京语言文化大学 (<i>Beijing Yuyan Wenhua Daxue</i>)	Beijing Language and Culture University	BLCU

Com s'ha dit més amunt, les sigles resultants reben el mateix tractament que les sigles generades a partir de denominacions originals catalanes, és a dir:

1. S'usen l'article i l'apòstrof sempre que sigui necessari.
2. No es creen formes plurals.

11.2. Formes reduïdes que són la traducció, adaptació o transcripció d'una forma ja reduïda en xinès

En aquesta categoria incloem les denominacions que ja tenen una abreviació pròpia en xinès que ha passat al català per mitjà del pinyin. Es tracta de denominacions que, en origen, tenen quatre caràcters o més i que el xinès, per economia lingüística, tendeix a abreviar agafant només el primer caràcter de cada paraula.

Taula 11.2. Traducció de formes ja reduïdes

Denominació original	Denominació abreujada en xinès	Denominació abreujada i completa en català
北京大学 (<i>Beijing Daxue</i>)	北大 (<i>Beida</i>)	Beida (Universitat de Pequín)
中国人民大学 (<i>Zhongguo Renmin Daxue</i>)	人大 (<i>Renda</i>)	Renda (Universitat Renmin de la Xina)

Cal esmentar també un cas especial, que són les abreviatures corresponents a festivitats o esdeveniments puntuals que en xinès se citen amb la data. Un exemple és 六四 (*liu-si*, ‘4 de juny’), que és la manera de referir-se als fets que van tenir lloc a la plaça de Tian’anmen el 4 de juny del 1989 sense haver-hi de fer referència explícita. En la majoria d’aquests casos, el català no fa servir les dates sinó el nom amb el qual es coneix l’efemèride en qüestió (per exemple, *Dia Nacional de la República Popular de Xina* en lloc de *1 d’octubre* o *El dia de la pau* en lloc de *Incident del 28 de febrer*, en el cas de Taiwan).

11.3. Sigles ja constituïdes en xinès

En determinats casos, el xinès, tot i que no fa un ús habitual de l’alfabet llatí, ha optat per construir sigles de la mateixa manera que els idiomes que utilitzen aquest alfabet: utilitzar la primera lletra del pinyin corresponent a cada paraula de l’expressió. En aquests casos, en català adoptem la sigla que ens ha arribat feta o fem servir la denominació completa traduïda al català.

Taula 11.3. Ús de sigles xineses

Denominació completa en xinès	Sigla	Denominació completa en català
汉语水平考试 (<i>Hanyu Shuiping Kaoshi</i>)	HSK	Examen oficial de xinès
国民党 (<i>Kuomintang</i> , en pinyin <i>Guomindang</i>)	KMT	Partit Nacionalista Xinès

Recomanacions

- Recomanem fer servir un d’aquests mètodes:
 - Traduir la denominació completa i abreujar la denominació catalana (o, si correspon, la forma anglesa ja establerta) que en resulti:
 - 中国共产党 (*Zhongguo Gongchangdang*): Partit Comunista Xinès (PCX).
 - 中国中央电视台 (*Zhongguo Zhongyang Dianshitai*): China Central Television (CCTV).
 - Traduir, adaptar o transcriure una forma que ja s’ha reduït en xinès: 北京大学, *Beijing Daxue* (*Beida*).
 - Utilitzar sigles creades a partir del pinyin: HSK (*Hanyu Shuiping Kaoshi*, Examen oficial de xinès).
- Cal aplicar a les sigles i els acrònims resultants el mateix tractament que a les abreviacions d’expressions catalanes:
 - Utilitzem l’article i l’apòstrof sempre que calgui.
 - No creem formes en plural.

12. Qüestions ortotipogràfiques del xinès

Sara Rovira-Esteva

Cada vegada són més nombrosos els àmbits en què en un text escrit en català apareix un sinisme, un fragment de text en xinès o una referència bibliogràfica d'un autor d'origen xinès o taiwanès. Atès que el xinès utilitza unes grafies diferents de les del català, la combinació de tots dos en un mateix text sovint planteja problemes de tipus ortotipogràfic.

En aquest capítol es presenta un seguit de propostes sobre els usos i les convencions de tipografia i ortografia, tenint en compte tant aspectes estètics com cognitius, pels quals s'hauria de regir l'escriptura d'un text que inclogui totes dues llengües.

Per començar, hem de tenir en compte que el xinès estàndard disposa d'un sistema de transcripció oficial, el pinyin, que té unes normes ortogràfiques generals (vegeu el capítol 3), així com una norma específica per a la transcripció dels títols de les publicacions.⁶ Ambdós documents haurien de ser d'aplicació estricta en tot tipus d'escrits, de manera que també ens serveixen de referència en la redacció d'aquesta guia. A continuació s'inclouen els aspectes més rellevants d'aquestes normes que afecten les qüestions ortotipogràfiques que es presenten aquí.

12.1. Paraules o fragments de text en xinès

Quan volem incorporar una paraula o un fragment en xinès en un text en català recomanem marcar tipogràficament el text en xinès, ja que així es facilita el procés de lectura tant a les persones que saben xinès com a les que no. Hi ha diverses maneres de fer-ho, en funció sobretot del tema tractat, les característiques del text i el perfil dels lectors. A continuació es presenten les opcions més freqüents:

1. *Transcripció destonalitzada* (caràcters xinesos), 'traducció al català'. Per exemple: L'expressió *yiguo-liangzhi* (一国两制), 'un país, dos sistemes', continua tenint validesa.
2. 'Traducció al català' (caràcters xinesos, *transcripció destonalitzada*). Per exemple: L'expressió 'un país, dos sistemes' (一国两制, *yiguo-liangzhi*), continua tenint validesa.
3. *Transcripció destonalitzada* ('traducció al català'). Per exemple: l'expressió *yiguo-liangzhi* ('un país, dos sistemes') continua tenint validesa.

6. Estàndard GB/ 3259-92. Vegeu l'annex 4 de Rovira-Esteva (2010: 433-435) per a una traducció al castellà del dit document.

Recomanem escriure en cursiva la transcripció en pinyin, llevat dels casos en què la paraula ja estigui acceptada en català (*iuán*) o sigui una forma adaptada (*taitxí* o *tofu*) o es representi mitjançant una altra transcripció ja incorporada (com ara *wok*). La inclusió dels caràcters xinesos està justificada quan l'autor preveu que una part dels seus lectors saben xinès (per exemple, una tesi doctoral que versa sobre algun aspecte de la traducció entre el xinès i el català). Tanmateix, podem prescindir dels caràcters quan sabem que el públic al qual va dirigit el text majoritàriament no sap xinès (com en un diari o text divulgatiu, per exemple). Si optem per incloure-hi els caràcters xinesos hem d'escollir una de les dues ortografies possibles —la tradicional o la simplificada— i ser coherents al llarg de tot el text, excepte en la bibliografia, en què les obres han d'aparèixer referenciades amb l'ortografia que apareix a l'obra original. En tot cas, els caràcters xinesos s'han de separar del text mitjançant un parèntesi. En cas d'incloure la traducció al català d'una paraula o un fragment en xinès darrere de la forma xinesa, la traducció ha d'anar entre cometes simples. La inclusió d'aquesta informació no només és útil per a les persones que no saben xinès, sinó també per als que sí que poden llegir-lo però volen confirmar a quina accepció s'està referint l'autor o bé com proposa traduir la paraula o el fragment en qüestió.

En el cas de fer un ús metalingüístic del llenguatge, és a dir, quan en un text es comenta o es tracta una paraula xinesa en particular, ho hem d'indicar també amb l'ús de la cursiva. Per exemple:

- La paraula *mingtian* ('demà') té consideració de substantiu de temps en la gramàtica xinesa.
- La paraula *mingtian* (明天), 'demà', té consideració de substantiu de temps en la gramàtica xinesa.

En documents oficials on calgui aportar les dades personals d'una persona amb nom xinès, es recomana posar la transcripció en pinyin del cognom en majúscula per evitar que s'incorri en errors, per exemple, *HUANG Wei*.

12.2. Les citacions

En cas que se citin autors d'origen xinès en un text escrit majoritàriament en català, tenint en compte que en xinès hi ha relativament pocs cognoms i que això fa que es repeteixin molt, és recomanable citar el nom complet transcrit en pinyin, és a dir, cognom i nom (per aquest ordre i sense coma), seguits de l'any i la pàgina esmentada, en cas necessari. Per exemple: *Fang Yuqing (2004)*.

De vegades, un autor és conegut amb més d'una transcripció del seu nom (per exemple, *Mao Zedong* i *Mao Tse-tung*). En aquest cas en el nostre text hem d'optar pel pinyin tret que citem un altre autor literalment, és a dir, hem de respectar la manera com consta originalment en l'obra citada, encara que no sigui pinyin. El mateix passa amb referents de comunitats xineses que no usen el pinyin, com ara quan parlem de la Fundació Chiang Ching-kuo de Taiwan o el barri de Kowloon a Hong Kong. Si per aquest motiu un mateix text, base de dades, índex d'autors o catàleg presenta més d'una transcripció d'un mateix nom, és aconsellable que una forma remeti a l'altra mitjançant una nota al peu o bé afegint-hi la forma en pinyin entre parèntesis a continuació.

Si l'autor és una institució, hem d'optar per citar la font tal com consta en el document. Si està escrita en caràcters xinesos, la transcriurem en pinyin, i si consta de forma traduïda, ja sigui en anglès o català, també podem escollir aquesta forma. Si optem per la transcripció en pinyin, les diferents paraules del nom s'han d'escriure amb majúscula inicial. Sigui quina sigui la forma escollida, és fonamental usar el mateix criteri quan citem en el text i en les referències bibliogràfiques.

En el cas de les citacions textuals originalment en xinès, recomanem que s'opti per la traducció al català (indicant sempre l'autor de la traducció en una nota al peu). Si, a més, hi volem incloure el text original en caràcters xinesos, podem fer-ho en una nota al peu, sense la transcripció en pinyin. En canvi, si preferim que l'original xinès sigui el que consti al cos del text, cal incloure la traducció en una nota al peu. A continuació es mostra un exemple de les diferents possibilitats que s'han exposat:

Opció 1:

Zhang Xiangqun (1995, p. 1) no només posa en relleu el paper retòric dels mesuradors, sinó que també destaca la seva potència i riquesa expressiva:

«El xinès té una classe de paraules la capacitat expressiva de les quals és molt especial. Amb elles, les imatges es poden descriure més vivament; amb elles, l'expressió de les emocions és més profunda; amb elles, els matisos es manifesten més vius; amb elles, l'estil de l'escriptor es mostra més concís.»⁷

Opció 2:

Zhang Xiangqun (1995, p. 1) no només posa en relleu el paper retòric dels mesuradors, sinó que també destaca la seva potència i riquesa expressiva:

«汉语里有一类词，它们的表达能力是很特殊的：有了它们，形象描写得更为生动；有了它们，感情抒发得更为深切；有了它们，色彩表现得更为鲜明；有了它们，文笔显得更为简练。」⁸

12.3. Les referències bibliogràfiques

A l'hora d'elaborar una llista de referències bibliogràfiques que inclogui referències en xinès hem de tenir en compte els aspectes que expliquem a continuació.

En primer lloc, recomanem fer una sola llista bibliogràfica per a totes les referències, independentment de la llengua en què estiguin redactades. En el cas de les referències escrites originalment en xinès, es recomana l'ús prioritari de la transcripció destonitzada en pinyin, acompanyada dels caràcters xinesos i d'una traducció, segons les necessitats (vegeu l'expli-

7. Traducció pròpia a partir del text següent original: «汉语里有一类词，它们的表达能力是很特殊的：有了它们，形象描写得更为生动；有了它们，感情抒发得更为深切；有了它们，色彩表现得更为鲜明；有了它们，文笔显得更为简练。」 (Zhang Xiangqun, 1995, p. 1).

8. «El xinès té una classe de paraules la capacitat expressiva de les quals és molt especial. Amb elles, les imatges es poden descriure més vivament; amb elles, l'expressió de les emocions és més profunda; amb elles, els matisos es manifesten més vius; amb elles, l'estil de l'escriptor es mostra més concís.» (Zhang Xiangqun, 1995, p. 1). (Traducció pròpia).

cació detallada que hi ha més endavant). En qualsevol cas, els caràcters xinesos han de tenir com a mínim mida 12, i no s'ha d'usar ni la cursiva ni la negreta perquè aquests recursos ortotipogràfics no els són propis i en dificulten la lectura.

En segon lloc, com ja hem esmentat anteriorment, l'ordre habitual d'ús dels noms xinesos és el cognom seguit del nom, per tant, a l'hora de llistar-los hem de presentar-los en aquest mateix ordre. S'aconsella prescindir de la coma que sol separar els cognoms dels noms per indicar el canvi d'ordre, ja que en el cas del xinès no existeix aquest canvi, llevat que hagin occidentalitzat el seu nom (per exemple, *Chan, George*). D'altra banda, pels motius de claredat ja exposats, és millor citar sempre el cognom i el nom complets. Recordem que si hem citat un autor usant diferents sistemes de transcripció, és aconsellable que en quedi constància a la bibliografia i que una forma remeti a l'altra.

En tercer lloc, hem de transcriure el títol de les monografies i els títols de les publicacions periòdiques xineses en pinyin, sense tons i en cursiva. També podem fer-los seguir dels caràcters entre parèntesis i de la traducció al català entre claudàtors. Cal evitar fer traduccions pròpies quan les obres citades ja han estat traduïdes al català, perquè el lector pot estar ja familiaritzat amb els títols i l'ús de formes alternatives pot dificultar-ne la identificació i induir a error. Així doncs, abans de fer la nostra pròpia traducció hem d'assegurar-nos que no hi hagi una traducció publicada d'aquesta obra al català o que, en el cas de publicacions periòdiques, no siguin internacionalment conegudes amb el seu nom en anglès. Si no n'existeix cap traducció, el millor és proposar-ne una que reflecteixi tan bé com sigui possible el significat del títol original.

Només traduirem (en cas que ho considerem necessari) el títol de la contribució (llibre, article o capítol) i l'obra on s'ha publicat (revista o llibre), però mai el nom de l'editorial ni el lloc d'edició, que s'hauran de transcriure en pinyin. La puntuació original del xinès ha d'adaptar-se a la puntuació pròpia del català (vegeu l'apartat 3.1, secció 1.7 del capítol 3).

Hi ha molts models vàlids per citar i elaborar una bibliografia i qualsevol és acceptable si se segueix de manera coherent al llarg de tot el text. Es recomana un espaiat inferior al del text (d'1,15 punts) per no allargar excessivament l'apartat de referències bibliogràfiques i un doble espaiat entre les referències o algun tipus de marca de llista per facilitar-ne la identificació. A continuació, a tall de resum, il·lustrem algunes de les qüestions ortotipogràfiques vistes en aquest capítol mostrant alguns exemples de com cal fer una bibliografia que inclogui documents escrits en xinès seguint el sistema d'autor i data:

Exemples de referències bibliogràfiques de monografies:

- FANG Yuqing (房玉清) (1992). *Shiyong Hanyu Yufa* (实用汉语语法) [Gramàtica pràctica del xinès]. Beijing: Beijing Yuyan Xueyuan. ISBN 978-7-5619-2083-1.
- GUOJIA DUIWAI HANYU JIAOXUE LINGDAO XIAOZU BANGONGSHI. HANYU SHUIPING KAO-SHI BU (国家对外汉语教学领导小组办公室。汉语水平考试部) (1992). *Hanyu Shuiping Cihui yu Hanzi Dengji Dagang* (汉语水平词汇与汉字等级大纲) [Compendi de paraules i caràcters per nivells de xinès]. Beijing: Beijing Yuyan Xueyuan Chubanshe. ISBN 7-5619-0442-8.
- WEI Xiuming (魏岫明) (1984). *Guoyu Yanbian zhi Yanjiu* (國語演變之研究) [Recerca sobre els canvis en l'estàndard de Taiwan]. Taipei: Guoli Taiwan Daxue Wenshi Congqian.

Exemples de referències bibliogràfiques d'un capítol de llibre:

- AN Yuxia (安玉霞) (2007). «Kongjian weidu dui shijian zhuangtai lijie de yingxiang (空间维度对时间状态理解的影响)» [La influència de la dimensió espacial en la comprensió de la condició temporal]. A: ZHANG Wangxi (张旺熹) (ed.). *Hanyu Yufa de Renzhi yu Gongneng Tansuo = A Cognitive and Functional Approach to Chinese Grammar (汉语语法的认知与功能探索)*. Beijing: Shijie Tushu Chubanshe Beijing Gongsi. p. 21-36. ISBN 978-7-5062-8581-0.
- ZHOU Zhaoxiang (周兆祥); CHEN Yuzhan (陳育沾) (1998). «Kouyi de lishi (口譯的歷史)» [Història de la interpretació]. A: *Kouyi de Lilun yu Shijian (口译的理论与实践)* [Teoria i pràctica de la interpretació]. Xianggang: Shangwu Yishuguan. p. 8-12. ISBN 978-9-5705-1170-3.

Exemples de referències bibliogràfiques d'un article de revista:

- HSU Chu-ching (徐菊清) (2013). «Zanzhu dui Taiwan wenxue Ying yi de fazhan yu chuanjie de yingxiang (贊助對臺灣文學英譯的發展與傳介之影響)» [La influència del patrocini en el desenvolupament i difusió de la literatura taiwanesa traduïda a l'anglès]. *Bianyi Luncong (編譯論叢) = Compilation and Translation Review*, vol. 6, núm. 1, p. 1-32. També disponible en línia a: <<http://ej.naer.edu.tw/CTR/v06.1/ctr060111.pdf>> [Consulta: 10 febrer 2015].
- LAN Chun (蓝纯) (1999). «Cong renzhi jiaodu kan Hanyu de kongjian biyu (从认知角度看汉语的空间隐喻)» [Una aproximació cognitiva a les metàfores espacials del xinès]. *Waiyu Jiaoxue yu Yanjiu (外语教学与研究)* [Ensenyament i recerca de llengües estrangeres], núm. 4, p. 7-15. ISSN 1000-0429.
- LI Jinlan (李金兰) (2011). «CNKI, Wanfang, Weipu ziyuan bijiao yu fenxi (CNKI、万方、维普资源比较与分析)» [Comparació i anàlisi dels recursos CNKI, Wanfang i Weipu]. *Qingbao Tansuo (情报探索) = Information Research*, núm. 4, p. 59-61. doi:10.3969/j.issn.1005-8095.2011.04.021.

Exemple de referència a una pàgina web:

- LIANG'AN HEZUO BIANZHUAN ZHONGHUA YUWEN GONGJUSHU DALU BIANXIE WEIYUANHUI (两岸合作编纂中华语文工具书大陆编写委员会) (2014). *Zhonghua yuwen zhi-shiku (中华语文知识库)* [Dipòsit de coneixements sobre la llengua xinesa] [en línia]. <<http://www.zhonghuayuwen.org/index.aspx>> [Consulta: 23 octubre 2014].

Recomanacions

- Quan un text en català té una paraula o un fragment en xinès, sigui en pinyin o caràcters, cal separar-los tipogràficament per facilitar-ne la lectura.
- Les paraules en pinyin en un text en català cal que vagin en cursiva, llevat dels casos en què ja estiguin incorporades.
- En un text en català el pinyin se sol escriure sense tons, tret de certs contextos en què sigui necessari o recomanable mantenir-los.
- En cas d'incloure caràcters xinesos en un text en català, caldrà usar com a mínim un cos de lletra 12 i evitar l'ús de la cursiva i la negreta.

- Cal transcriure en pinyin els títols de les publicacions i de les editorials, llevat dels casos en què ja disposin d'una forma traduïda. Si el context requereix una traducció del títol de la publicació, la hi afegirem a continuació entre parèntesis.
- En els treballs que incloguin referències d'autors de diferents procedències farem una sola llista bibliogràfica ordenada alfabèticament.
- Quan dins del text fem referència a autors xinesos, és millor citar-ne el nom i cognom complets i afegir els caràcters corresponents a la bibliografia.

Annexos

Annex 1. Les síl·labes del xinès estàndard i la seva representació en pinyin

	a	o	e	er	ai	ei	ao	ou	an	en	ang	eng	ong	i	ia	iao	ie	iu	ian	in	iang	ing	iong	u	ua	uo	uai	ui	uan	un	uang	eng	ü	üe	üan	ün			
	a	o	e	er	ai	ei	ao	ou	an	en	ang	eng	ong	i	ia	iao	ie	iu	ian	in	iang	ing	iong	wu	wa	wo	wai	wei	wan	wen	wang	weng	yu	yue	yuan	yun			
b	ba	bo	bei	bai	bei	bei	bao	ban	ban	ben	bang	beng		bi	biao	bie			bian	bin	bing	bing		bu															
p	pa	po	pei	pai	pei	pao	pou	pan	pan	pen	pang	peng		pi	piao	pie			pian	pin	ping	ping		pu															
m	ma	mo	mei	mai	mei	mao	mou	man	man	men	mang	meng		mi	miao	mie			mian	min	ming	ming		mu															
f	fa	fo	fei	fei	fei	fei	fou	fan	fan	fen	fang	feng											fu																
d	da	dao	dai	dai	dai	dai	dou	dou	dan	den	dang	deng	dong	di	diao	diao	diao	diao	dian		ding	ding		du				dui	duan	dun									
t	ta	tao	tai	tai	tai	tao	tou	tan	tan		tang	teng	tong	ti	tiao	tiao	tiao	tian			ting	ting		tu			tui	tuan	tun										
n	na	nao	nei	nei	nei	nao	nou	nan	nan	nen	nang	neng	nong	ni	niao	niao	niao	niu	nian	nin	ning	ning		nu				nuan					nü	nüe					
l	la	lao	lai	lai	lai	lao	lou	lan	lan		lang	leng	long	li	liao	liao	lie	liu	lian	lin	liang	liang		lu				luan	lun			lü	lüe						
z	za	zao	zai	zai	zai	zao	zou	zan	zan	zen	zang	zeng	zong	zi										zu				zui	zuan	zun									
c	ca	cao	cai	cai	cai	cao	cou	can	can	cen	cang	ceng	cong	ci									cu				cui	cuan	cun										
s	sa	sao	sai	sai	sai	sao	sou	san	san	sen	sang	seng	song	si									su				sui	suan	sun										
zh	zha	zhao	zhai	zhai	zhai	zhao	zhou	zhan	zhan	zhen	zhang	zheng	zhong	zhi									zhu	zhua	zhuo	zhuai	zhui	zhuan	zhun	zhuang									
ch	cha	chao	chai	chai	chai	chao	chou	chan	chan	chen	chang	cheng	chong	chi									chu	chua	chuo	chuai	chui	chuan	chun	chuang									
sh	sha	shao	shai	shai	shai	shao	shou	shan	shan	shen	shang	sheng		shi									shu	shua	shuo	shuai	shui	shuan	shun	shuang									
r	rao	rou	rai	rai	rai	rao	rou	ran	ran	ren	rang	reng	rong	ri									ru	rua	ruo	ruai	rui	ruan	run										
j			gai	gai	gai	gao	gou	gan	gan	gen	gang	geng	gong	ji	jia	jiao	jie	jiu	jian	jin	jiang	jing	jiong												ju	jue	juan	jun	
q			kai	kai	kai	kao	kou	kan	kan	ken	kang	keng	kong	qi	qia	qiao	qie	qiu	qian	qin	qiang	qing	qiong										qu	que	quan	qun			
x			hai	hai	hai	hao	hou	han	han	hen	hang	heng	hong	xi	xia	xiao	xie	xiu	xian	xin	xiang	xing	xiong									xu	xue	xuan	xun				
g	ga		ge	ge	ge	gao	gou	gan	gan	gen	gang	geng	gong										gu	gua	guo	guai	gui	guan	gun	guang									
k	ka		ke	ke	ke	kao	kou	kan	kan	ken	kang	keng	kong										ku	kua	kuo	kuai	kui	kuan	kun	kuang									
h	ha		he	he	he	hao	hou	han	han	hen	hang	heng	hong										hu	hua	huo	huai	hui	huan	hun	huang									

Font: Liu Guanghui (刘广徽); Shi Peiwen (石佩文) (1988). *A practical course in Chinese phonetics = 汉语实践语音*. Beijing: Jingji Guanli Chubanshe.

Annex 2. Correspondència entre transcripcions del repertori sil·làbic del xinès

La taula següent mostra les correspondències entre els dos sistemes de transcripció del xinès més habituals: el pinyin, actualment el normatiu, i el Wade-Giles. A més a més, s'inclou la transcripció en l'alfabet fonètic internacional (AFI).

Aquest mateix annex es presenta de forma separada en un format interactiu que permet, a més, sentir la pronúncia de totes les sil·labes i fer cerques.

Accés al format interactiu

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI	Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
a	a	[a]	cun	ts'un	[ts ^h wən]
ai	ai	[ai]	cuo	ts'o	[ts ^h wo]
an	an	[an]	cha	ch'a	[tʂ ^h a]
ang	ang	[aŋ]	chai	ch'ai	[tʂ ^h ai]
ao	ao	[au]	chan	ch'an	[tʂ ^h an]
ba	pa	[pa]	chang	ch'ang	[tʂ ^h aŋ]
bai	pai	[pai]	chao	ch'ao	[tʂ ^h au]
ban	pan	[pan]	che	ch'e	[tʂ ^h ɛ]
bang	pang	[paŋ]	chen	ch'en	[tʂ ^h ən]
bao	pao	[pau]	cheng	ch'eng	[tʂ ^h əŋ]
bei	pei	[pei]	chi	ch'ih	[tʂ ^h ʅ]
ben	pen	[pən]	chong	ch'ung	[tʂ ^h uŋ]
beng	peng	[pəŋ]	chou	ch'ou	[tʂ ^h ou]
bi	pi	[pi]	chu	ch'u	[tʂ ^h u]
bian	pian	[pjen]	chua	chua	[tʂ ^h wa]
biao	piao	[pjau]	chuai	ch'uai	[tʂ ^h wai]
bie	pieh	[pje]	chuan	ch'uan	[tʂ ^h wan]
bin	pin	[pin]	chuang	ch'uang	[tʂ ^h aŋ]
bing	ping	[pjəŋ]	chui	ch'ui	[tʂ ^h wei]
bo	po	[pwo]	chun	ch'un	[tʂ ^h wən]
bu	pu	[pu]	chuo	ch'o	[tʂ ^h wo]
ca	ts'a	[ts ^h a]	da	ta	[ta]
cai	ts'ai	[ts ^h ai]	dai	tai	[tai]
can	ts'an	[ts ^h an]	dan	tan	[tan]
cang	ts'ang	[ts ^h aŋ]	dang	tang	[taŋ]
cao	ts'ao	[ts ^h au]	dao	tao	[tau]
ce	ts'e	[ts ^h ɛ]	de	te	[tɛ]
cen	ts'en	[ts ^h ən]	dei	tei	[tei]
ceng	ts'eng	[ts ^h əŋ]	den	ten	[tən]
ci	tz'u	[ts ^h ʅ]	deng	teng	[təŋ]
cong	ts'ung	[ts ^h uŋ]	di	ti	[ti]
cou	ts'ou	[ts ^h ou]	dia	tia	[tja]
cu	ts'u	[ts ^h u]	dian	tien	[tjen]
cuan	ts'uan	[ts ^h wan]	diao	tiao	[tjau]
cui	ts'ui	[ts ^h wei]	die	tieh	[tje]

(continuació)

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
ding	ting	[tjəŋ]
diu	tiu	[tjou]
dong	tung	[tuŋ]
dou	tou	[tou]
du	tu	[tu]
duan	tuan	[twan]
dui	tui	[twei]
dun	tun	[twən]
duo	to	[two]
e	e	[ɤ]
ei	ei	[ei]
en	en	[ən]
eng	eng	[əŋ]
er	erh	[əɿ]
fa	fa	[fa]
fan	fan	[fan]
fang	fang	[faŋ]
fei	fei	[fei]
fen	fen	[fən]
feng	feng	[fəŋ]
fiao	fiao	[fjəu]
fo	fo	[fwo]
fou	fou	[fou]
fu	fu	[fu]
ga	ka	[ka]
gai	kai	[kai]
gan	kan	[kan]
gang	kang	[kaŋ]
gao	kao	[kau]
ge	ke	[kɤ]
gei	kei	[kei]
gen	ken	[kən]
geng	keng	[kəŋ]
gong	kung	[kuŋ]
gou	kou	[kou]
gu	ku	[ku]
gua	kua	[kwa]
guai	kuai	[kwai]
guan	kuan	[kwan]
guang	kuang	[kwaŋ]
gui	kuei	[kwei]
gun	kun	[kwən]
guo	kuo	[kwo]
ha	ha	[xa]
hai	hai	[xai]
han	han	[xan]

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
hang	hang	[xaŋ]
hao	hao	[xau]
he	he	[xɤ]
hei	hei	[xei]
hen	hen	[xən]
heng	heng	[xəŋ]
hong	hung	[xuŋ]
hou	hou	[xou]
hu	hu	[xu]
hua	hua	[xwa]
huai	huai	[xwai]
huan	huan	[xwan]
huang	huang	[xwaŋ]
hui	hui	[xwei]
hun	hun	[xwən]
huo	huo	[xwo]
ji	chi	[tei]
jia	chia	[teja]
jian	chien	[tejən]
jiang	chiang	[tejaŋ]
jiao	chiao	[tejau]
jie	chieh	[teie]
jin	chin	[tein]
jing	ching	[tejəŋ]
jiong	chiung	[tejuŋ]
jiu	chiu	[tejou]
ju	chü	[tey]
juan	chüan	[teɥən]
jue	chüeh	[teɥe]
jun	chün	[teyn]
ka	k'a	[k ^h a]
kai	k'ai	[k ^h ai]
kan	k'an	[K ^h an]
kang	k'ang	[k ^h aŋ]
kao	k'ao	[k ^h au]
ke	k'e	[k ^h ɤ]
kei	k'ei	[k ^h ei]
ken	k'en	[k ^h ən]
keng	k'eng	[k ^h əŋ]
kong	k'ung	[k ^h uŋ]
kou	k'ou	[k ^h ou]
ku	k'u	[k ^h u]
kua	k'ua	[k ^h wa]
kuai	k'uai	[k ^h wai]
kuan	k'uan	[k ^h wan]
kuang	k'uang	[k ^h waŋ]

(continuació)

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI	Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
kui	k'uei	[k ^h wei]	mou	mou	[mou]
kun	k'un	[k ^h wən]	mu	mu	[mu]
kuo	k'uo	[k ^h wo]	na	na	[na]
la	la	[la]	nai	nai	[nai]
lai	lai	[lai]	nan	nan	[nan]
lan	lan	[lan]	nang	nang	[naŋ]
lang	lang	[laŋ]	nao	nao	[nau]
lao	lao	[lau]	ne	ne	[nɤ]
le	le	[lɤ]	nei	nei	[nei]
lei	lei	[lei]	nen	nen	[nən]
leng	leng	[ləŋ]	neng	neng	[nəŋ]
li	li	[li]	ni	ni	[ni]
lia	lia	[lja]	nian	nien	[njɛn]
lian	lien	[ljɛn]	niang	niang	[njaŋ]
liang	liang	[ljaŋ]	niao	niao	[niau]
liao	liao	[ljau]	nie	nieh	[nje]
lie	lieh	[lje]	nin	nin	[nin]
lin	lin	[lin]	ning	ning	[njəŋ]
ling	ling	[liəŋ]	niu	niu	[njou]
liu	liu	[ljou]	nong	nung	[nuŋ]
lo	lo	[lo]	nou	nou	[nou]
long	lung	[luŋ]	nu	nu	[nu]
lou	lou	[lou]	nü	nü	[ny]
lu	lu	[lu]	nuan	nuan	[nwan]
lū	lū	[ly]	nüe	nüeh	[nɥe]
luan	luan	[lwan]	nun	nuen	[nwən]
lüe	lüeh	[lɥe]	nuo	no	[nwo]
lun	lun	[lwən]	ou	ou	[ou]
luo	luo	[lwo]	pa	p'a	[p ^h a]
ma	ma	[ma]	pai	p'ai	[p ^h ai]
mai	mai	[mai]	pan	p'an	[p ^h an]
man	man	[man]	pang	p'ang	[p ^h aŋ]
mang	mang	[maŋ]	pao	p'ao	[p ^h au]
mao	mao	[mau]	pei	p'ei	[p ^h ei]
me	me	[mɤ]	pen	p'en	[p ^h ən]
mei	mei	[mei]	peng	p'eng	[p ^h əŋ]
men	men	[mən]	pi	p'i	[p ^h i]
meng	meng	[məŋ]	pian	p'ien	[p ^h jɛn]
mi	mi	[mi]	piao	p'iao	[p ^h jau]
mian	mien	[mjɛn]	pie	p'ieh	[p ^h je]
miao	miao	[mjau]	pin	p'in	[p ^h in]
mie	mieh	[mje]	ping	p'ing	[p ^h jəŋ]
min	min	[min]	po	p'o	[p ^h wo]
ming	ming	[mjəŋ]	pou	p'ou	[p ^h ou]
miu	miu	[mjou]	pu	p'u	[p ^h u]
mo	mo	[mwo]	qi	ch'i	[tɕ ^h i]

(continuació)

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
qia	ch'ia	[tɕ'ja]
qian	ch'ien	[tɕ'jɛn]
qiang	ch'iang	[tɕ'jaŋ]
qiao	ch'iao	[tɕ'jɔ]
qie	ch'ieh	[tɕ'je]
qin	ch'in	[tɕ'in]
qing	ch'ing	[tɕ'jɛŋ]
qiong	ch'iong	[tɕ'jɔŋ]
qiu	ch'iu	[tɕ'jɔu]
qu	ch'ü	[tɕ'y]
quan	ch'üan	[tɕ'ɥɛn]
que	ch'üeh	[tɕ'ɥɛ]
qun	ch'ün	[tɕ'ɥyn]
ran	jan	[ʒan]
rang	jang	[ʒaŋ]
rao	jao	[ʒau]
re	je	[ʒɛ]
ren	jen	[ʒɛn]
reng	jeng	[ʒɛŋ]
ri	jih	[ʒɿ]
rong	jung	[ʒuŋ]
rou	jou	[ʒou]
ru	ju	[ʒu]
ruan	juan	[ʒwan]
rui	jui	[ʒwei]
run	jun	[ʒwɛn]
ruo	jo	[ʒwo]
sa	sa	[sa]
sai	sai	[sai]
san	san	[san]
sang	sang	[saŋ]
sao	sao	[sau]
se	se	[sɛ]
sen	sen	[sɛn]
seng	seng	[sɛŋ]
si	ssu	[sɿ]
song	sung	[suŋ]
sou	sou	[sou]
su	su	[su]
suan	suan	[swan]
sui	sui	[swei]
sun	sun	[swɛn]
suo	so	[swo]
sha	sha	[ʂa]
shai	shai	[ʂai]
shan	shan	[ʂan]

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
shang	shang	[ʂaŋ]
shao	shao	[ʂau]
she	she	[ʂɛ]
shei	shei	[ʂei]
shen	shen	[ʂɛn]
sheng	sheng	[ʂɛŋ]
shi	shih	[ʂɿ]
shou	shou	[ʂou]
shu	shu	[ʂu]
shua	shua	[ʂwa]
shuai	shuai	[ʂwai]
shuan	shuan	[ʂwan]
shuang	shuang	[ʂwaŋ]
shui	shui	[ʂwei]
shun	shun	[ʂwɛn]
shuo	shuo	[ʂwo]
ta	t'a	[tʰa]
tai	t'ai	[tʰai]
tan	t'an	[tʰan]
tang	t'ang	[tʰaŋ]
tao	t'ao	[tʰau]
te	t'e	[tʰɛ]
teng	t'eng	[tʰɛŋ]
ti	t'i	[tʰi]
tian	t'ien	[tʰjɛn]
tiao	t'iao	[tʰjɔ]
tie	t'ieh	[tʰje]
ting	t'ing	[tʰjɛŋ]
tong	t'ung	[tʰuŋ]
tou	t'ou	[tʰou]
tu	t'u	[tʰu]
tuan	t'uan	[tʰwan]
tui	t'ui	[tʰwei]
tun	t'un	[tʰwɛn]
tuo	t'o	[tʰwo]
wa	wa	[wa]
wai	wai	[wai]
wan	wan	[wan]
wang	wang	[waŋ]
wei	wei	[wei]
wen	wen	[wɛn]
weng	weng	[wɛŋ]
wo	wo	[wo]
wu	wu	[wu]
xi	hsi	[ɕi]
xia	hsia	[ɕja]

(continuació)

Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI	Hanyu Pinyin	Wade-Giles	AFI
xian	hsien	[ɕjɛn]	ze	tse	[tsɿ]
xiang	hsiang	[ɕjaŋ]	zei	tsei	[tsɛi]
xiao	hsiao	[ɕjau]	zen	tsen	[tsən]
xie	hsieh	[ɕjɛ]	zeng	tseng	[tsəŋ]
xin	hsin	[ɕin]	zi	tzu	[tsɿ]
xing	hsing	[ɕjəŋ]	zong	tsung	[tsuŋ]
xiong	hsiung	[ɕjuŋ]	zou	tsou	[tsou]
xiu	hsiu	[ɕjou]	zu	tsu	[tsu]
xu	hsü	[ɕy]	zuan	tsuan	[tswan]
xuan	hsüan	[ɕɥɛn]	zui	tsui	[tswei]
xue	hsüeh	[ɕɥɛ]	zun	tsun	[tswən]
xun	hsün	[ɕyn]	zuo	tso	[tswo]
ya	ya	[ja]	zha	cha	[tʂa]
yan	yan	[jɛn]	zhai	chai	[tʂai]
yang	yang	[jaŋ]	zhan	chan	[tʂan]
yao	yao	[jau]	zhang	chang	[tʂaŋ]
ye	yeh	[jɛ]	zhao	chao	[tʂau]
yi	i	[ji]	zhe	che	[tʂɿ]
yin	yin	[jin]	zhei	chei	[tʂɛi]
ying	ying	[jəŋ]	zhen	chen	[tʂən]
yo	yo	[jo]	zheng	cheng	[tʂɛŋ]
yong	yung	[juŋ]	zhi	chih	[tʂɿ]
you	yu	[jou]	zhong	chung	[tʂuŋ]
yu	yü	[jy]	zhou	chou	[tʂou]
yuan	yüan	[jɥɛn]	zhu	chu	[tʂu]
yue	yüeh	[jɥɛ]	zhua	chua	[tʂwa]
yun	yün	[jyn]	zhuai	chuai	[tʂwai]
za	tsa	[tsa]	zhuan	chuan	[tʂwan]
zai	tsai	[tsai]	zhuang	chuang	[tʂwaŋ]
zan	tsan	[tsan]	zhui	chui	[tʂwei]
zang	tsang	[tsaŋ]	zhun	chun	[tʂwən]
zao	tsao	[tsau]	zhuo	cho	[tʂwo]

Annex 3. Taula de correspondències entre els principals sistemes de transcripció

Wade-Giles	Yale	Pinyin
a	a	a
ai	ai	ai
an	an	an
ang	ang	ang
ao	au	ao
ch'a	cha	cha
ch'ai	chai	chai
ch'an	chan	chan
ch'ang	chang	chang
ch'ao	chau	chao
ch'e	che	che
ch'en	chen	chen
ch'eng	cheng	cheng
ch'i	chi	qi
ch'ia	chya	qia
ch'iang	chyang	qiang
ch'iao	chyau	qiao
ch'ieh	chye	qie
ch'ien	chyan	qian
ch'ih	chr	chi
ch'in	chin	qin
ch'ing	ching	qing
ch'iu	chyou	qiu
ch'iong	chyung	qiong
ch'o	chwo	chuo
ch'ou	chou	chou
ch'u	chu	chu
ch'ü	chyu	qu
ch'ua	chwa	chua
ch'uai	chwai	chuai
ch'uan	chwan	chuan
ch'üan	chywan	quan
ch'uang	chwang	chuang
ch'üeh	chywe	que
ch'ui	chwei	chui
ch'un	chwun	chun
ch'ün	chyun	qun
ch'ung	chung	chong
cha	ja	zha
chai	jai	zhai
chan	jan	zhan
chang	jang	zhang
chao	jau	zhao
che	je	zhe

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
chei	jei	zhei
chen	jen	zhen
cheng	jeng	zheng
chi	ji	ji
chia	jya	jia
chiang	jyang	jiang
chiao	jyau	jiao
chieh	jye	jie
chien	jyan	jian
chih	jr	zhi
chin	jin	jin
ching	jing	jing
chiu	jyou	jiu
chiung	jyung	jiong
cho	jwo	zhuo
chou	jou	zhou
chu	ju	zhu
chü	jyu	ju
chua	jwa	zhua
chuai	jwai	zhuai
chuan	jwan	zhuan
chüan	jywan	juan
chuang	jwang	zhuang
chüeh	jywe	jue
chui	jwei	zhui
chun	jwun	zhun
chün	jyun	jun
chung	jung	zhong
e	e	e
ei	ei	ei
en	en	en
erh	er	er
fa	fa	fa
fan	fan	fan
fang	fang	fang
fei	fei	fei
fen	fen	fen
feng	feng	feng
fo	fwo	fo
fou	fou	fou
fu	fu	fu
ha	ha	ha
hai	hai	hai
han	han	han
hang	hang	hang
hao	hau	hao
he	he	he

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
hei	hei	hei
hen	hen	hen
heng	heng	heng
hou	hou	hou
hsi	syi	xi
hsia	sya	xia
hsiang	syang	xiang
hsiao	syau	xiao
hsieh	sye	xie
hsien	syau	xian
hsin	syin	xin
hsing	sying	xing
hsiu	syou	xiu
hsiung	syung	xiong
hsü	syu	xu
hsüan	sywan	xuan
hsüeh	sywe	xue
hsün	syun	xun
hu	hu	hu
hua	hwa	hua
huai	hwai	huai
huan	hwan	huan
huang	hwang	huang
hui	hwei	hui
hun	hwun	hun
hung	hung	hong
huo	hwo	huo
i	yi	yi
jan	ran	ran
jang	rang	rang
jao	rau	rao
je	re	re
jen	ren	ren
jeng	reng	reng
jih	r	ri
jo	rwo	ruo
jou	rou	rou
ju	ru	ru
juan	rwan	ruan
jui	rwei	rui
jun	rwun	run
jung	rung	rong
k'a	ka	ka
k'ai	kai	kai
k'an	kan	kan
k'ang	kang	kang
k'ao	kau	kao

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
k'e	ke	ke
k'en	ken	ken
k'eng	keng	keng
k'ou	kou	kou
k'u	ku	ku
k'ua	kwa	kua
k'uai	kwai	kuai
k'uan	kwan	kuan
k'uang	kwang	kuang
k'uei	kwei	kui
k'un	kwun	kun
k'ung	kung	kong
k'uo	kwo	kuo
ka	ga	ga
kai	gai	gai
kan	gan	gan
kang	gang	gang
kao	gau	gao
ke	ge	ge
kei	gei	gei
ken	gen	gen
keng	geng	geng
kou	gou	gou
ku	gu	gu
kua	gwa	gua
kuai	gwai	guai
kuan	gwan	guan
kuang	gwang	guang
kuei	gwei	gui
kun	gwun	gun
kung	gung	gong
kuo	gwo	guo
la	la	la
lai	lai	lai
lan	lan	lan
lang	lang	lang
lao	lau	lao
le	le	le
lei	lei	lei
leng	leng	leng
li	li	li
lia	lya	lia
liang	lyang	liang
liao	lyau	liao
lieh	lye	lie
lien	lyan	lian
lin	lin	lin

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
ling	ling	ling
liu	lyou	liu
lo	lo	lo
lou	lou	lou
lu	lu	lu
lü	lyu	lü
luan	lwan	luan
lüeh	lywe	lüe
lun	lwun	lun
lün	lyun	lün
lung	lung	long
luo	lwo	luo
ma	ma	ma
mai	mai	mai
man	man	man
mang	mang	mang
mao	mau	mao
me	me	me
mei	mei	mei
men	men	men
meng	meng	meng
mi	mi	mi
miao	myau	miao
mieh	mye	mie
mien	myan	mian
min	min	min
ming	ming	ming
miu	myou	miu
mo	mwo	mo
mou	mou	mou
mu	mu	mu
na	na	na
nai	nai	nai
nan	nan	nan
nang	nang	nang
nao	nau	nao
ne	ne	ne
nei	nei	nei
nen	nen	nen
neng	neng	neng
ni	ni	ni
nia	nya	nia
niang	nyang	niang
niao	nyau	niao
nieh	nye	nie
nien	nyan	nian
nin	nin	nin

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
ning	ning	ning
niu	nyou	niu
no	nwo	nuo
nou	nou	nou
nu	nu	nu
nü	nyu	nü
nuan	nwan	nuan
nüeh	nywe	nüe
nuen	nwen	nun
nung	nung	nong
ou	ou	ou
p'a	pa	pa
p'ai	pai	pai
p'an	pan	pan
p'ang	pang	pang
p'ao	pau	pao
p'ei	pei	pei
p'en	pen	pen
p'eng	peng	peng
p'i	pi	pi
p'iao	pyau	piao
p'ieh	pye	pie
p'ien	pyan	pian
p'in	pin	pin
p'ing	ping	ping
p'o	pwo	po
p'ou	pou	pou
p'u	pu	pu
pa	ba	ba
pai	bai	bai
pan	ban	ban
pang	bang	bang
pao	bau	bao
pei	bei	bei
pen	ben	ben
peng	beng	beng
pi	bi	bi
piao	byau	biao
pieh	bye	bie
pien	byan	bian
pin	bin	bin
ping	bing	bing
po	bwo	bo
pu	bu	bu
sa	sa	sa
sai	sai	sai
san	san	san

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
sang	sang	sang
sao	sau	sao
se	se	se
sei	sei	sei
sen	sen	sen
seng	seng	seng
sha	sha	sha
shai	shai	shai
shan	shan	shan
shang	shang	shang
shao	shau	shao
she	she	she
shei	shei	shei
shen	shen	shen
sheng	sheng	sheng
shih	shr	shì
shou	shou	shou
shu	shu	shu
shua	shwa	shua
shuai	shwai	shuai
shuan	shwan	shuan
shuang	shwang	shuang
shui	shwei	shui
shun	shwun	shun
shuo	shwo	shuo
so	swo	suo
sou	sou	sou
ssu	sz	sì
su	su	su
suan	swan	suan
sui	swei	sui
sun	swun	sun
sung	sung	song
t'a	ta	ta
t'ai	tai	tai
t'an	tan	tan
t'ang	tang	tang
t'ao	tau	tao
t'e	te	te
t'eng	teng	teng
t'i	ti	tí
t'iao	tyau	tiao
t'ieh	tye	tie
t'ien	tyan	tian
t'ing	ting	ting
t'o	two	tuo
t'ou	tou	tou

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
t'u	tu	tu
t'uan	twan	tuan
t'ui	twei	tui
t'un	twun	tun
t'ung	tung	tong
ta	da	da
tai	dai	dai
tan	dan	dan
tang	dang	dang
tao	dau	dao
te	de	de
tei	dei	dei
ten	den	den
teng	deng	deng
ti	di	di
tiang	dyang	diang
tiao	dyau	diao
tieh	dye	die
tien	dyan	dian
ting	ding	ding
tiu	dyou	diu
to	dwo	duo
tou	dou	dou
ts'a	tsha	ca
ts'ai	tsai	cai
ts'an	tsan	can
ts'ang	tsang	cang
ts'ao	tsau	cao
ts'e	tse	ce
ts'en	tshen	cen
ts'eng	tsheng	ceng
ts'o	tshwo	cuo
ts'ou	tshou	cou
ts'u	tshu	cu
ts'uan	tshwan	cuan
ts'ui	tshwei	cui
ts'un	tshwun	cun
ts'ung	tshung	cong
tsha	dza	za
tshai	dzai	zai
tshan	dzan	zan
tshang	dzang	zang
tshao	dzau	zao
tshse	dze	ze
tshsei	dzei	zei
tshsen	dzen	zen
tshseng	dzeng	zeng

(continuació)

Wade-Giles	Yale	Pinyin
tso	dzwo	zuo
tsou	dzou	zou
tsu	dzu	zu
tsuan	dzwan	zuan
tsui	dzwei	zui
tsun	dzwun	zun
tsung	dzung	zong
tu	du	du
tuan	dwan	duan
tui	dwei	dui
tun	dwun	dun
tung	dung	dong
tz'u	tsz	ci
tzu	dz	zi
wa	wa	wa
wai	wai	wai
wan	wan	wan
wang	wang	wang
wei	wei	wei
wen	wen	wen
weng	weng	weng
wo	wo	wo
wu	wu	wu
ya	ya	ya
yan	yan	yan
yang	yang	yang
yao	yau	yao
yeh	ye	ye
yin	yin	yin
ying	ying	ying
yu	you	you
yü	yu	yu
yüan	ywan	yuan
yüeh	ywe	yue
yün	yun	yun
yung	yung	yong

Annex 4. Breu cronologia històrica de la Xina continental

Xinès		Període	Català	
夏 (Xia)		s. XXI-XVII aC	dinastia Xia	
商 (Shang)		s. XVII-s. XI aC	dinastia Shang	
周 (Zhou) Dinastia Zhou	西周 (Xi Zhou)	s. XI-771 aC	dinastia Zhou occidental	
	东周 (Dong Zhou)	771-256 aC	dinastia Zhou oriental	
	春秋 (Chunqiu)	770-476 aC	Període de les Primaveres i Tardors	
	战国 (Zhanguo)	475-221 aC	Període dels Regnes Combatents	
秦 (Qin)		221-206 aC	dinastia Qin	
汉 (Han) Dinastia Han	西汉 (Xi Han)	206 aC- 25	dinastia Han occidental	
	东汉 (Dong Han)	25-220	dinastia Han oriental	
三国 (Sanguo) Període dels Tres Regnes	魏 (Wei)	220-265	dinastia Wei	
	蜀汉 (Shu Han)	221-263	dinastia Shu Han	
	吴 (Wu)	222-280	dinastia Wu	
西晋 (Xi Jin)		265-316	dinastia Jin occidental	
东晋 (Dong Jin)		317-420	dinastia Jin oriental	
南北朝 (Nanbeichao) dinasties del sud i del nord	南朝 (Nanchao) dinasties del sud	宋 (Song)	420-479	dinastia Song
		齐 (Qi)	479-502	dinastia Qi
		梁 (Liang)	502-557	dinastia Liang
		陈 (Chen)	557-589	dinastia Chen
	北朝 (Beichao) dinasties del nord	北魏 (Bei Wei)	386-534	dinastia Wei del nord
		东魏 (Dong Wei)	534-550	dinastia Wei oriental
		北齐 (Bei Qi)	550-577	dinastia Qi del nord
		西魏 (Xi Wei)	535-556	dinastia Wei occidental
		北周 (Bei Zhou)	557-581	dinastia Zhou del Nord
		隋 (Sui)	581-618	dinastia Sui
唐 (Tang)		618-907	dinastia Tang	
五代 (Wu Dai) Període de les Cinc Dinasties	后梁 (Hou Liang)	907-923	dinastia Liang Posterior	
	后唐 (Hou Tang)	923-936	dinastia Tang Posterior	
	后晋 (Hou Jin)	936-947	dinastia Jin Posterior	
	后汉 (Hou Han)	947-950	dinastia Han Posterior	
	后周 (Hou Zhou)	951-960	dinastia Zhou Posterior	
宋 (Song) dinastia Song	北宋 (Bei Song)	960-1127	dinastia Song del Nord	
	南宋 (Nan Song)	1127-1279	dinastia Song del Sud	
辽 (Liao)		907-1125	dinastia Liao	
金 (Jin)		1115-1234	dinastia Jin	
元 (Yuan)		1206-1368	dinastia Yuan	
明 (Ming)		1368-1644	dinastia Ming	
清 (Qing)		1616-1911	dinastia Qing	
中华民国 (Zhonghua Minguo)		1912-49	República de la Xina	
中华人民共和国 (Zhonghua Renmin Gongheguo)		1949-	República Popular de Xina	

Font: SUN Yizhen (孙义楨) (2002). *Nuevo diccionario chino-español* = 新汉西词典. Beijing: Shangwu Yinshuguan, p. 1156.

Annex 5. Glossari

Aquest glossari consisteix en un recull de paraules d'origen xinès que els darrers anys han estat emprades amb relativa freqüència en textos en català. No pretén ser exhaustiu, sinó que té per objectiu establir recomanacions respecte a totes les paraules que poden presentar dubtes a l'usuari. Les paraules estan ordenades alfabèticament prenent com a referència la transcripció en pinyin i recullen la versió xinesa amb caràcters i la proposta d'ús en català. A més, estan categoritzades d'acord amb els diferents capítols de la guia, per facilitar-ne la cerca. Finalment, indiquem quines formes desestimem en els casos que hem documentat de formes diverses i incorrectes.

El glossari també es presenta de forma separada en un format interactiu en què mitjançant un cercador es poden fer cerques de termes i seleccionar-los per criteris diversos (pinyin, caràcters xinesos, formes catalanes, capítols i categories).

Accés al format interactiu

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Achangzu	阿昌族	achang		ètnia		
Anhui	安徽	Anhui	Topònims i gentilicis	província		Anhouei, Anhwei, Anjui
Ao'menyuan	澳門圓	pataca, iuan de Macau	Unitats i monedes	moneda		
Aomen	澳門	Macau	Topònims i gentilicis	ciutat		Aomen, Macao
Aomen Tebie Xingzhengqu Zhangguan (abrev. Teshou)	澳门特别行政区长官 (abrev.: 特首)	cap de l'Executiu de la Regió Administrativa Especial de Macau	Organització política	administració		
Aomen Tebie Xingzhengqu Zhengfu (abrev. Aomen Zhengfu)	澳门特别行政区政府 (abrev.: 澳门政府)	Govern de la Regió Administrativa Especial de Macau (Govern de Macau)	Organització política	administració		
Atushi	阿图什	Artux	Topònims i gentilicis	ciutat		
baicai (dabaicai)	白菜 (大白菜)	col xinesa	Incorporació de referents	gastronomia		
baicai (xiaobaicai)	白菜 (小白菜)	bleda xinesa	Incorporació de referents	gastronomia		
baijiu	白酒	aiguardent	Incorporació de referents	gastronomia		
Baiyuejie	拜月节	Festa de la Mitja Tardor, Festa de la Lluna	Calendari i festes	festa		Festival de la Mitja Tardor, Festival de Tardor, Festa de Mitjans de Tardor, Festa de la Lluna Plena, Festa de Tardor
Baizu	白族	bai		ètnia		
Bao'an zu	保安族	bao'an		ètnia		
Bayannao'er	巴彦淖尔	Bayannur	Topònims i gentilicis	ciutat		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Bayuejie	八月节	Festa de la Mitja Tardor, Festa de la Lluna	Calendari i festes	feita		Festival de la Mitja Tardor, Festival de Tardor, Festa de Mitjans de Tardor, Festa de la Lluna Plena, Festa de Tardor
bei	北	nord	Topònims i gentilicis	locatiu		
Beida (Beijing Daxue)	北大 (北京大学)	Beida (Universitat de Pequín)	Abreviatures i sigles	abreviatura	Coneguda també amb la sigla anglesa PKU (Peking University).	
Beifanghua	北方话	geoelecte del nord	Llengua i escriptura	llengua		mandarí
Beijing	北京	Pequín, Beijing	Topònims i gentilicis	ciutat		Pekín
Beijing Daxue (abrev. Beida)	北京大学 (abrev. 北大)	Universitat de Pequín (abrev. Beida)	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa PKU (Peking University).	
Beijing kaoya	北京烤鸭	ànec a la pequinesa, ànec lacat	Incorporació de referents	gastronomia		
Beijing quan	北京犬	pequines	Incorporació de referents	fauna		
Beijing Waiguoyu Daxue (abrev. Beiwai)	北京外国语大学 (abrev. 北外)	Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín (abrev. Beiwai)	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa BFSU (Beijing Foreign Studies University).	
Beijing Yuyan Daxue (abrev. Beiyu)	北京语言大学 (abrev. 北语)	Universitat de Llengües de Pequín (abrev. Beiyu)	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa BLCU (Beijing Language and Culture University), antiga denominació.	
Beijingshua	北京话	pequines	Llengua i escriptura	llengua		
Beijingren	北京人	pequines	Topònims i gentilicis	gentilici		
Bulangzu	布朗族	bulang		ètnia		
Buyizu	布依族	buyi		ètnia		
Caizhengsi	财政部	Departament de Finances	Organització política	administració		
chan	禅	zen	Incorporació de referents	pensament		
Chang Jiang	长江	Chang Jiang, riu Chang Jiang	Topònims i gentilicis	accident geogràfic	Conegut també com a riu Yangzi	riu Blau

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Changchun	长春	Changchun	Topònims i gentilicis	ciutat		
Changsha	长沙	Changsha	Topònims i gentilicis	ciutat		Tchangcha
changshan	长衫	changshan	Incorporació de referents	altres		cheongsam
Changzhijie	冬至节	Festa del Solstici d'Hivern	Calendari i festes	festa		Festival del Solstici d'Hivern
chao	炒	saltar	Incorporació de referents	gastronomia		
Chaoxianyu	朝鲜语	coreà	Llengua i escriptura	llengua		
Chaoxianzu	朝鲜族	coreà		ètnia		
chashao	叉烧	porc caramel·litzat amb mel	Incorporació de referents	gastronomia		char siu, barbacoa xinesa de porc, cha siu, char siuw
Chen Kaige	陈凯歌	Chen Kaige	Antropònims	antropònim		
Chen Shuibian	陳水扁	Chen Shui-bian	Antropònims	antropònim		
Cheng Long	成龙	Jackie Chan	Antropònims	antropònim		
Chengdu	成都	Chengdu	Topònims i gentilicis	ciutat		Tchengtou, Chengdú
chi	尺	chi	Unitats i monedes	unitat de mesura	33,3 centímetres	
Chongqing	重庆	Chongqing	Topònims i gentilicis	ciutat		Chungking, Tchongking
Chongyangjie	重阳节	Festa del Doble Yang, Dia dels Ancians	Calendari i festes	festa		Festa de Chung Yeung
chou doufu	臭豆腐	tofu pudent	Incorporació de referents	gastronomia		
Chuanzhenjie	穿针节	Dia dels Enamorats, Festa del Doble Set	Calendari i festes	festa		Festa de les Set Germanes
chuncaï	蕪菜	chuncaï, Brasenia schreberi	Incorporació de referents	gastronomia		
Chunjie	春节	Festa de la Primavera	Calendari i festes	festa		Festivals de Primavera, Festival de Primavera, Festa de Primavera, Any Nou Lunar
Chuxi	除夕	Cap d'Any Xinès, Chuxi	Calendari i festes	festa		Cap d'Any Oriental
cun	寸	cun	Unitats i monedes	unitat de mesura	3,33 centímetres	
cun	村	poble	Organització política	administració		
Daizu	傣族	dai		ètnia		
dan	石	dan	Unitats i monedes	unitat de mesura	100 litres, 0,1 metres cúbics	
dan	担	dan	Unitats i monedes	unitat de mesura	50 quilograms	

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Danian chuyi	大年初一	Any Nou Xinès	Calendari i festes	festa		Festivals de Primavera, Festival de Primavera, Festa de Primavera, Any Nou Lunar
danwei	单位	unitat de treball	Incorporació de referents	administració		
Dawo'erzu	达斡尔族	dawo'er		ètnia		
De'angzu	德昂族	de'ang		ètnia		
Deng Xiaoping	邓小平	Deng Xiaoping	Antropònims	antropònim		
Dengjie	灯节	Festa dels Fanalets	Calendari i festes	festa		Festa de les Llanternes, Festival dels Fanalets, Festival dels Fanalets Xinesos
dianfanguo	电饭锅	arrossera elèctrica	Incorporació de referents	gastronomia		
dianxin	点心	dim sum	Incorporació de referents	gastronomia		
difang renmin daibiao dahui	地方人民代表大会	assemblea popular local	Organització política	administració		
difang renmin zhengfu	地方人民政府	govern popular local	Organització política	administració		
dijishi	地级市	ciutat-prefectura	Organització política	administració		
diqu	地区	prefectura	Organització política	administració		
diulian	丢脸	pèdua de reputació, perdre la cara	Incorporació de referents	altres		
dong	东	est	Topònims i gentilicis	locatiu		
Dong Hai	东海	mar de la Xina Oriental	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		Tung Hai
Dongbei	东北	Dongbei	Topònims i gentilicis	localització		Manxúria (excepte en textos de caire històric)
Dongting Hu	洞庭湖	llac de Dongting	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Dongxiangzu	东乡族	dongxiang		ètnia		
Dongzhijie	冬至节	Festa del Solstici d'Hivern	Calendari i festes	festa		Festival del Solstici d'Hivern
Dongzu	侗族	dong		ètnia		
doufu	豆腐	tofu	Incorporació de referents	gastronomia		formatge de soja, paté de soja
Duanwujie	端午节	Festa de les Barques de Drac, Festa del Doble Cinc	Calendari i festes	festa		Festival de les Barques del Drac, Festival dels Vaixells Drac, Festival dels Bots del Drac, Festa de les Barques-drac
Duanyangjie	端阳节	Festa de les Barques de Drac, Festa del Doble Cinc	Calendari i festes	festa		Festival de les Barques del Drac, Festival dels Vaixells Drac, Festival dels Bots del Drac, Festa de les Barques-drac
Dulongzu	独龙族	dulong		ètnia		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
dusheng zini zhengce	独生子女政策	política del fill únic	Incorporació de referents	política		
E'erduosi	鄂尔多斯	Ordos	Topònims i gentilicis	ciutat		
Elunchunzu	鄂伦春族	elunchun		ètnia		
Eluosizu	俄罗斯族	rus		ètnia		
Emei Shan	峨眉山	muntanya Emei	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
erhu	二胡	erhu	Incorporació de referents	música		
Ewenkezu	鄂温克族	ewenki		ètnia		
Faguo yuandong xueyuan	法国远东学院	EFEO (École Française d'Extrême-Orient)	Transcripció	escriptura		
fangzhang	方丈	fangzhang	Unitats i monedes	unitat de mesura	11,11 metres quadrats	
fanlan	泛蓝	coalició blava	Organització política	política		
fanlan zhenying	泛蓝阵营	coalició blava	Organització política	política		
fanlü	泛绿	coalició verda	Organització política	política		
fanlü zhenying	泛绿阵营	coalició verda	Organització política	política		
fanti	繁体	ortografia tradicional	Llengua i escriptura	escriptura		xinès clàssic
fantizi	繁体字	caràcter tradicional, escriptura tradicional	Llengua i escriptura	escriptura		xinès clàssic
feishu	飞鼠	esquirol volador	Incorporació de referents	fauna		
fen	分	fen	Unitats i monedes	unitat de mesura	0,33 centímetres	
fen	分	fen	Unitats i monedes	unitat de mesura	66,67 metres quadrats	
fen	分	fen	Unitats i monedes	moneda		
fengshui	风水	fengshui	Incorporació de referents	pensament		
Fudan Daxue	复旦大学 (abrev. 复大)	Universitat Fudan	Topònims i gentilicis	institucions		
Fujian	福建	Fujian	Topònims i gentilicis	província		Foukien, Fu-chien, Fuchien, Fukien
Fujianhua	福建话	dialecte de Fujian	Llengua i escriptura	llengua		hokkien
Fujianren	福建人	de Fujian	Topònims i gentilicis	gentilici		
Fuzhou	福州	Fuzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		Foochow, Foutcheou, Fuchou

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
gangbi	港幣	dòlar de Hong Kong	Unitats i monedes	moneda	En determinats contextos es pot dir iuan. Codi ISO: HKD.	
gangyuan	港元, 港圓	dòlar de Hong Kong	Unitats i monedes	moneda	En determinats contextos es pot dir iuan. Codi ISO: HKD.	
Gansu	甘肅	Gansu	Topònims i gentilicis	província		Kansou, Kansu
Ganyu	贛語	(geolecte) gan	Llengua i escriptura	llengua		
Gao Xingjian	高行健	Gao Xingjian	Antropònims	antropònim		
Gaoshanzu	高山族	gaoshan		ètnia		
Gaoxiang	高雄	Kaohsiung	Topònims i gentilicis	ciutat		
Gelaozu	仡佬族	gelao		ètnia		
Gong Li	巩俐	Gong Li	Antropònims	antropònim		
gongfu	功夫	kungfu	Incorporació de referents	jocs i esports		
gouqi	枸杞	baia de goji	Incorporació de referents	gastronomia		baia d'arç xinès, baia de cambronera xinesa
Guangdonghua	广东话	cantonès	Llengua i escriptura	llengua		
Guangdong	广东	Guangdong	Topònims i gentilicis	província		Kouangtung, Kuangtung, Kwangtung, Guandong
Guangxi	广西	Guangxi	Topònims i gentilicis	província		Kouangsi, Kuangsi, Kwangsi
Guangzhou	广州	Canton, Guangzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		Guangzou, Guanzu, Guanzú, Guanzhou
Guangzhouren	广州人	cantonès	Topònims i gentilicis	gentilici		
guanhua	官话	mandarí	Llengua i escriptura	llengua		
guanxi	关系	contactes, relacions	Incorporació de referents	altres		
Guijie	鬼节	Festa de les Ànimes	Calendari i festes	festa		Festa dels Fantasmes, Festival dels Fantasmes Famolencs, Festes Yue Laan, Festa dels Esperits Famolencs
Guiyang	贵阳	Guiyang	Topònims i gentilicis	ciutat		Koueyang, Kweiyang
Guizhou	贵州	Guizhou	Topònims i gentilicis	província		Koueitcheou, Kuichou, Kweichow
guo	锅	wok	Incorporació de referents	gastronomia		
Guomintang	国民党	Partit Nacionalista Xinès, Kuomintang (KMT)	Organització política	política		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Guomindang	国民党	KMT (Partit Nacionalista Xinès), Kuomintang	Abreviatures i sigles	abreviatura		
guotie	锅贴	crestes fregides	Incorporació de referents	gastronomia		gyoza, dumpling
Guowuyuan	国务院	Consell d'Estat	Organització política	administració		
Ha'erbin	哈尔滨	Harbin	Topònims i gentilicis	ciutat		Jarbin, Kharbine, Pinkiang
Haikou	海口	Haikou	Topònims i gentilicis	ciutat		
Hainan	海南	Hainan	Topònims i gentilicis	província		
haixia	海峡	estret	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Hangzhou	杭州	Hangzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		Hangchow, Hangtcheou, Jangchou
Hanizu	哈尼族	hani		ètnia		
Hanshijie	寒食节	Dia dels Difunts, Festa de la Claredat Pura	Calendari i festes	festa		Festa de la Claredat Brillant, Dia de Neteja de Tombes, Festa de la Neteja de les Tombes, Dia d'Escombrar les Tombes, Festa dels Difunts, Festival Ching Ming, Ch'ing Ming Chieh
Hanyu	汉语	xinès	Llengua i escriptura	llengua		
Hanyu fangyan	汉语方言	llengua sinítica, geoelecte xinès	Llengua i escriptura	llengua		
Hanyu pinyin	汉语拼音	pinyin	Transcripció	llengua		
Hanyu Shuiping Kaoshi (abrev. HSK)	汉语水平考试	Examen oficial de xinès (HSK)	Abreviatures i sigles	altres		
hanzi	汉字	caràcter (xinès), sinograma	Llengua i escriptura	escriptura		pictograma, ideograma, kanji
Hanzu	汉族	han		ètnia		
hao	毫	hao	Unitats i monedes	unitat de mesura	5 mil·ligrams	
Hasakezu	哈萨克族	kazakh		ètnia		
he	河	riu	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Hebei	河北	Hebei	Topònims i gentilicis	província		Hopei, Jopei
Hefei	合肥	Hefei	Topònims i gentilicis	ciutat		Hofei, Jefei
Heilongjiang	黑龙江	Heilongjiang	Topònims i gentilicis	província		Heilungkiang, Jeilungchiang
Henan	河南	Henan	Topònims i gentilicis	província		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
heping jueqi	和平崛起	ascens pacífic	Incorporació de referents	política		
Hezhezu	赫哲族	hezhe		ètnia		
hou	毫	hou	Unitats i monedes	moneda		
Hou Xiaoxian	侯孝賢	Hou Hsiao-hsien	Antropònims	antropònim		
HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi)	汉语水平考试	HSK (Examen oficial de xinès)	Abreviatures i sigles	abreviatura		
hu	湖	llac	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Hu Jintao	胡锦涛	Hu Jintao	Antropònims	antropònim		
Hu Yaobang	胡耀邦	Hu Yaobang	Antropònims	antropònim		
Hua Shan	华山	Hua Shan, muntanya Hua Shan	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
huan	环	ronda de circumval·lació	Topònims i gentilicis	espai urbà		
Huang Hai	黄海	mar Groc, mar Grogà	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Huang He	黄河	riu Groc, Huang He	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		Huang-ho
Huang Shan	黄山	Huang Shan, muntanya Huang Shan	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
huangjiu	黄酒	vi d'arròs	Incorporació de referents	gastronomia		vi groc
Hubei	湖北	Hubei	Topònims i gentilicis	província		Houpei, Jupei
Huhehaote	呼和浩特	Hohhot	Topònims i gentilicis	ciutat		Houhohot, Huhe Haote, Huhehot, Jujejot
Huifeng Yinhang	汇丰银行	HSBC (The Hong Kong and Shanghai Banking Corporation)	Abreviatures i sigles	abreviatura		
huiyizi	会意字	ideograma	Llengua i escriptura	escriptura		
Huiyu	徽语	(geolècte) hui	Llengua i escriptura	llengua		
Huizu	回族	hui		ètnia		
hukou	户口	hukou	Incorporació de referents	administració		
Hulunbei'er	呼伦贝尔	Hulun Buir	Topònims i gentilicis	ciutat		
Hunan	湖南	Hunan	Topònims i gentilicis	província		Houunan, Junan
huntun	馄饨	huntun, wonton, farcelletts de carn de porc	incorporació de referents	gastronomia		wantan, wontan
huoguo	火锅	olla mongola	Incorporació de referents	gastronomia		hotpot, fondue xinesa

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
hutong	胡同	hutong, carreró	Incorporació de referents	espai urbà		
Jia Pingwa	贾平凹	Jia Pingwa	Antropònims	antropònim		
Jia Zhangke	贾樟柯	Jia Zhangke	Antropònims	antropònim		
Jianchayuan	檢察院	Oficina del Fiscal	Organització política	administració		
Jianchayuan	監察院	Yuan de Control	Organització política	administració		
jiang	江	riu	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Jiang Jieshi	蒋介石	Chiang Kai-shek	Antropònims	antropònim		
Jiang Jinguo	蔣經國	Chiang Ching-kuo	Antropònims	antropònim		
Jiang Zemin	江泽民	Jiang Zemin	Antropònims	antropònim		
Jiangsu	江苏	Jiangsu	Topònims i gentilicis	província		Chiangsu, Kiangsou, Kiangsu
Jiangxi	江西	Jiangxi	Topònims i gentilicis	província		Chiangsi, Kiangsi
jianti	简体	ortografia simplificada	Llengua i escriptura	escriptura		
jiantizi	简体字	caràcter simplificat, escriptura simplificada	Llengua i escriptura	escriptura		
jiao	角	jiao	Unitats i monedes	moneda	Denominació escrita	
jiaozi	饺子	crestes al vapor	Incorporació de referents	gastronomia		gyoza, dumpling, raviolis xinesos
jie	街	carrer	Topònims i gentilicis	espai urbà		
Jilin	吉林	Jilin	Topònims i gentilicis	província		Chilin, Kirin
jin	斤	jin	Unitats i monedes	unitat de mesura	500 grams	
Jin Chengwu	金城武	Takeshi Kaneshiro	Antropònims	antropònim	Conegut generalment pel seu nom en japonès.	
Jinan	济南	Jinan	Topònims i gentilicis	ciutat		Chinan, Tsinan
Jingju	京剧	òpera de Pequín	Incorporació de referents	música		
Jingpozu	景颇族	jingpo		ètnia		
Jingzu	京族	jing		ètnia		
jinju	金橘	cumquat	Incorporació de referents	gastronomia		
Jinuozu	基诺族	jinuo		ètnia		
Jinyu	晋语	(geolacte) jin	Llengua i escriptura	llengua		
jiu	灸	moxibustió	Incorporació de referents	medicina		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Jiulinian	旧历年	Any Nou Lunar Xinès	Calendari i festes	festa		Festivals de Primavera, Festival de Primavera, Festa de Primavera, Any Nou Lunar
Jiulong	九龍	Kowloon	Topònims i gentilicis	localització		Jiulong, Jiulong, Kaulun, Kieu-long
Jiuxianqiao	酒仙桥	Jiuxianqiao	Topònims i gentilicis	localització		
Jiuyuejie	九月节	Festa del Doble Yang, Dia dels Ancians	Calendari i festes	festa		Festa de Chung Yeung
kang	炕	kang	Incorporació de referents	altres		
Kaoshiyuan	考試院	Yuan d'Examinació	Organització política	administració		
Kashi	喀什	Kashgar	Topònims i gentilicis	ciutat		
Ke'erkezizu	柯尔克孜族	kirguís		ètnia		
Kejiayu	客家语	(geolecte) hakka	Llengua i escriptura	llengua	També conegut com a <i>kejia</i> .	
Kongzi	孔子	Confuci	Antropònims	antropònim		
kou	口	cruïlla	Topònims i gentilicis	espai urbà		
kuai	块, 塊	kuai	Unitats i monedes	moneda	Denominació oral genèrica de la moneda de la R. P. de Xina, Hong Kong i Taiwan.	
kuaizi	筷子	bastonets	Incorporació de referents	gastronomia		
Kunming	昆明	Kunming	Topònims i gentilicis	ciutat		Kouenming
Lahuzu	拉祜族	lahu		ètnia		
lamian	拉面	fideus fets a mà	Incorporació de referents	gastronomia		noodles
Lanzhou	兰州	Lanzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		Lanchou, Lanchow, Lantcheou
laodong gaizao	劳动改造	reeduació pel treball	Incorporació de referents	política		
Laorenjie	老人节	Festa del Doble Yang, Dia dels Ancians	Calendari i festes	festa		Festa de Chung Yeung
Laozi	老子	Laozi	Antropònims	antropònim		Lao-Tsé, Lao Tse, Lao Tze, Lao Zi, Lao zi
Lasa	拉萨	Lhasa	Topònims i gentilicis	ciutat		Lasa, Lhasa
li	里	li	Unitats i monedes	unitat de mesura	500 metres	
li	厘	li	Unitats i monedes	unitat de mesura	50 mil·ligrams	

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
li	里	llogaret	Organització política	administració		
Li An	李安	Ang Lee	Antropònims	antropònim		Lee Ang
Li Denghui	李登輝	Lee Teng-hui	Antropònims	antropònim		
Li Keqiang	李克強	Li Keqiang	Antropònims	antropònim		
Li Lianjie	李連杰	Jet Li	Antropònims	antropònim		
Li Peng	李鵬	Li Peng	Antropònims	antropònim		
liang	兩	liang	Unitats i monedes	unitat de mesura	50 grams	
Liaoning	辽宁	Liaoning	Topònims i gentilicis	província		
Lifahui	立法會	Assemblea Legislativa	Organització política	administració		
Lifayuan	立法院	Yuan Legislatiu	Organització política	administració		
lin	邻	veïnat	Organització política	administració		
Lisuzu	傣族	lisu		ètnia		
lizhi	荔枝	litxi	Incorporació de referents	gastronomia		
Lizu	黎族	li		ètnia		
longyan	龙眼	ull de drac, longan	Incorporació de referents	gastronomia		
Longzhoujie	龙舟节	Festa de les Barques de Drac, Festa del Doble Cinc	Calendari i festes	festa		Festival de les Barques del Drac, Festival dels Vaixells Drac, Festival dels Bots del Drac, Festa de les Barques-drac
lu	路	carrer	Topònims i gentilicis	espai urbà		
Lugu Hu	泸沽湖	llac de Lugu	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Luobazu	珞巴族	luoba		ètnia		
Lüshun Kou	旅順口	Lüshun Kou	Topònims i gentilicis	localització		Port Arthur (excepte en textos de caire històric)
Lüzhengsi	律政司	Departament de Justícia	Organització política	administració		
Ma Yingjiu	馬英九	Ma Ying-jeou	Antropònims	antropònim		
majiang	麻将	majiang, mahjong	Incorporació de referents	jocs i esports		mah-jong
mantou	馒头	panet al vapor	Incorporació de referents	gastronomia		
Manzu	满族	manxú		ètnia		
mao	毛	mao	Unitats i monedes	moneda	Denominació oral	
Mao Zedong	毛泽东	Mao Zedong	Antropònims	antropònim		Mao Tse-Tung
Maonanzu	毛南族	maonan		ètnia		
Menbazu	门巴族	menba		ètnia		
meng	盟	lliga	Organització política	administració		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Mengguyu	蒙古语	mongol	Llengua i escriptura	llengua		
Mengguzu	蒙古族	mongol		ètnia		
Mengzi	孟子	Menci	Antropònims	antropònim		
miantiao	面条	fideus	Incorporació de referents	gastronomia		noodles, fideus xinesos
Miaozu	苗族	miao		ètnia		
Minyu	闽语	(geolacte) min	Llengua i escriptura	llengua		
Mo Yan	莫言	Mo Yan	Antropònims	antropònim		
mu	亩	mu	Unitats i monedes	unitat de mesura	666 metres quadrats	
Mulaozu	仡佬族	mulao		ètnia		
nan	南	sud	Topònims i gentilicis	locatiu		
Nan Hai	南海	mar de la Xina Meridional	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Nanchang	南昌	Nanchang	Topònims i gentilicis	ciutat		
Nanjing	南京	Nanjing	Topònims i gentilicis	ciutat		Nanquín, Nanking, Nankín
Nanning	南宁	Nanning	Topònims i gentilicis	ciutat		
Naxizu	纳西族	naxi		ètnia		
Neimenggu	内蒙古	Mongòlia interior	Topònims i gentilicis	província		Inner Mongolia, Nei Menggu, Nei Mongol
Ningxia	宁夏	Ningxia	Topònims i gentilicis	província		Ninghsia, Ningsia
Nongli xinnian	农历新年	Any Nou Xinès	Calendari i festes	festa		Festivals de Primavera, Festival de Primavera, Festa de Primavera, Any Nou Lunar
Nū'erjie	女儿节	Dia dels Enamorats, Festa del Doble Set	Calendari i festes	festa		Festa de les Set Germanes
Nuzu	怒族	nu		ètnia		
Penghu qundao	澎湖群岛	arxipèlag Penghu	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
pidan	皮蛋	ou mil·lenari	Incorporació de referents	gastronomia		
Pinghua	平话	(geolacte) ping	Llengua i escriptura	llengua		
pinyin	拼音	pinyin	Transcripció	llengua		pinyin, Pinyin, pin-yin
pipa	琵琶	pipa	Incorporació de referents	música		
Poyang Hu	鄱阳湖	llac de Poyang	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Pu'ercha	普洱茶	te de Pu'er	Incorporació de referents	gastronomia		te de Pu-erh
Pumizu	普米族	pumi		ètnia		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
putonghua	普通话	xinès estàndard, mandarí	Llengua i escriptura	llengua		
Putuo Shan	普陀山	muntanya Putuo	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
qi	旗	bandera	Organització política	administració		
qi	气	qi	Incorporació de referents	pensament		
Qiangzu	羌族	qiang		ètnia		
qiao	桥	pont	Topònims i gentilicis	espai urbà		
qigong	气功	qigong, txikung	Incorporació de referents	jocs i esports		qi gong, txi-kung
qin	琴	qin	Incorporació de referents	música	Sinònim complementari <i>guqin</i> .	
qing	顷	qing	Unitats i monedes	unitat de mesura	66.670 metres quadrats	
Qinghai	青海	Qinghai	Topònims i gentilicis	província		Quinghai
Qinghai Hu	青海湖	llac de Qinghai	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Qinghua Daxue	清华大学	Universitat Tsinghua	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa THU (Tsinghua University).	
Qingmingjie	清明节	Dia dels Difunts, Festa de la Claredat Pura	Calendari i festes	festa		Festa de la Claredat Brillant, Dia de Neteja de Tombes, Festa de la Neteja de les Tombes, Dia d'Escombrar les Tombes, Festa dels Difunts, Festival Ching Ming, Ch'ing Ming Chieh
Qingtian	青田	Qingtian	Topònims i gentilicis	ciutat		
Qingtianhua	青田话	dialecte de Qingtian	Llengua i escriptura	llengua		
qipao	旗袍	qipao	Incorporació de referents	altres		
qiqiaoban	七巧板	tangram	Incorporació de referents	jocs i esports		
Qiqiaojie	乞巧节	Dia dels Enamorats, Festa del Doble Set	Calendari i festes	festa		Festa de les Set Germanes
Qixijie	七夕节	Dia dels Enamorats, Festa del Doble Set	Calendari i festes	festa		Festa de les Set Germanes
Quanguo Renmin Daibiao Dahui (abrev. Renda)	全国人民代表大会 (abrev.: 人大)	Assemblea Popular Nacional (APN)	Organització política	administració		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Quanguo Renmin Daibiao Dahui Changwu Weiyuanhui (abrev. Renda Changwei)	全国人民代表大会常务委员会 (abrev. 人大常委)	Comitè Permanent de l'APN	Organització política	administració		
Renda (Quanguo Renmin Daibiao Dahui)	人大 (全国人民代表大会)	APN (Assemblea Popular Nacional)	Abreviatures i sigles	abreviatura		
Renda (Zhongguo Renmin Daxue)	人大 (中国人民大学)	Renda (Universitat Renmin de la Xina)	Abreviatures i sigles	abreviatura	Coneguda també amb la sigla anglesa RUC (Renmin University of China) i, antigament, com a Universitat del Poble.	
renliche	人力车	rickshaw	Incorporació de referents	altres		
renminbi	人民币	renminbi	Unitats i monedes	moneda	Denominació oficial de la moneda de la República Popular de Xina. El codi ISO és: RMB.	
Salazu	撒拉族	sala		ètnia		
Shaanxi	陕西	Shaanxi	Topònims i gentilicis	província	No s'ha de confondre amb Shanxi.	Chaansi, Chensi, Shaansi, Shensi
shan	山	muntanya	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Shandong	山东	Shandong	Topònims i gentilicis	província		Chantong, Shantung
Shanghai	上海	Shanghai	Topònims i gentilicis	ciutat		Xangai, Chang-Hai, Shangai
Shanghai bang	上海帮	facció de Shanghai	Incorporació de referents	política		
Shanghai Jiaotong Daxue (abrev. Jiaoda)	上海交通大学 (abrev. 交大)	Universitat Jiaotong de Shanghai (abrev. Jiaoda)	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa SJTU (Shanghai Jiao Tong University).	
Shanghaien	上海人	de Shanghai	Topònims i gentilicis	gentilici		
Shangyuanjie	上元节	Festa dels Fanalets	Calendari i festes	festa		Festa de les Llanternes, Festival dels Fanalets, Festival dels Fanalets Xinesos
Shanxi	山西	Shanxi	Topònims i gentilicis	província	No s'ha de confondre amb Shaanxi.	Chansi, Shansi

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
shaomai	烧卖	cistellets farcits al vapor	Incorporació de referents	gastronomia		hui mai, shu mai, sui mai, Sui maai, shui mei, Siu mai, Shao mai, Siew mai o siomai
shapi gou	沙皮狗	sharpei	Incorporació de referents	fauna		
sheng	省	província	Organització política	administració		
Shenyang	沈阳	Shenyang	Topònims i gentilicis	ciutat		Chengyang, Mukden
Shezu	畲族	she		ètnia		
shi	市	ciutat	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Shijiazhuang	石家庄	Shijiazhuang	Topònims i gentilicis	ciutat		Chekiatchouang, Shichiachuang, Shihkiachwang
shikumen	石库门	shikumen, casa tradicional de Shanghai	Incorporació de referents	altres		
shixiaqu	市辖区	districte municipal	Organització política	administració		
Shixiawei	石碇尾	Shek Kip Mei	Topònims i gentilicis	localització		
Shuizu	水族	shui		ètnia		
Sichuan	四川	Sichuan	Topònims i gentilicis	província		Szechwan
Sifayuan	司法院	Yuan Judicial	Organització política	administració		
siheyuan	四合院	siheyuan, cases amb pati compartit	Incorporació de referents	altres		
Songhua Jiang	松花江	riu Songhua	Topònims i gentilicis	accident geogràfic	En textos sobre la Xina, cal evitar la denominació "riu Sungari".	
songshi quan	松獅犬	chow-chow	Incorporació de referents	fauna		
Sun Zhongshan	孙中山	Sun Yat-sen	Antropònims	antropònim		
Sunzi	孙子	Sunzi	Antropònims	antropònim		
Tai Hu	太湖	Llac Tai Hu	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Tai Shan	泰山	Tai Shan, muntanya Tai Shan	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		TaiShan, Taishan
Taibei	台北	Taipei	Topònims i gentilicis	ciutat		
taibi	臺幣	dòlar de Taiwan	Unitats i monedes	moneda	En determinats contextos es pot dir iuan. Codi ISO: TWD.	
Taihang Shan	太行山	muntanyes Taihang	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
taijiquan	太极拳	taitxí, taitxitxuan	Incorporació de referents	jocs i esports		tai-txi, tai-txi-txuan
Taiwan	台湾	Taiwan	Topònims i gentilicis	localització		Chung-hua Min-kuo, Xina Nacionalista (la)
Taiwan Haixia	台湾海峡	estret de Taiwan	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Taiwanhua	台湾话	taiwanès	Llengua i escriptura	llengua		
Taiyu	台語	taiwanès	Llengua i escriptura	llengua		
Taiyuan	太原	Taiyuan	Topònims i gentilicis	ciutat		
Tajikezu	塔吉克族	tadjik		ètnia		
Taqingjie	踏青节	Dia dels Difunts, Festa de la Claredat Pura	Calendari i festes	fiesta		Festa de la Claredat Brillant, Dia de Neteja de Tombes, Festa de la Neteja de les Tombes, Dia d'Escombrar les Tombes, Festa dels Difunts, Festival Ching Ming, Ch'ing Ming Chieh
Tata'erzu	塔塔尔族	tàrtar		ètnia		
tebie xingzhengqu	特别行政区	regió administrativa especial (RAE)	Organització política	administració		
Tian'anmen	天安门	Tian'anmen	Topònims i gentilicis	localització		Tien An-men, Tienanmen
Tianjin	天津	Tianjin	Topònims i gentilicis	ciutat		Tientsin, Tianjín
Tuanyuanjie	团圆节	Festa de la Mitja Tardor, Festa de la Lluna	Calendari i festes	fiesta		Festival de la Mitja Tardor, Festival de Tardor, Festa de Mitjans de Tardor, Festa de la Lluna Plena, Festa de Tardor
tuina	推拿	tuina	Incorporació de referents	medicina		
Tujiazu	土家族	tujia		ètnia		
Tuzu	土族	tu		ètnia		
Wazu	佤族	wa		ètnia		
Wang Jiawei	王家衛	Wong Kar-wai	Antropònims	antropònim		
Wangcun	王村	Wangcun	Topònims i gentilicis	localització		
weiqi	围棋	go	Incorporació de referents	jocs i esports		
Weituoma pinyin	威妥瑪拼音	Wade-Giles	Transcripció	escriptura		
Weiwu'eryu	维吾尔语	uigur	Llengua i escriptura	llengua		
Weiwu'erzu	维吾尔族	uigur		ètnia		
Wen Jiabao	温家宝	Wen Jiabao	Antropònims	antropònim		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
wenyan	文言	xinès clàssic	Llengua i escriptura	escriptura		xinès tradicional
Wenzhou	温州	Wenzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		
Wenzhouhua	温州话	dialecte de Wenzhou	Llengua i escriptura	llengua		
wu ge xiandaihua	五个现代化	cinc modernitzacions	Incorporació de referents	política		
Wudaokou	五道口	Wudaokou	Topònims i gentilicis	localització		
Wuhan	武汉	Wuhan	Topònims i gentilicis	ciutat		
Wulanhaote	乌兰浩特	Ulan Hot	Topònims i gentilicis	ciutat		
wulongcha	乌龙茶	te wulong	Incorporació de referents	gastronomia		te oolong
Wulumuqi	乌鲁木齐	Ürümqi	Topònims i gentilicis	ciutat		Ouroumsti, Ulu muqi, Ulumuqi, Urumqi, Urümqi
wushu	武术	arts marcial	Incorporació de referents	jocs i esports		
wushu	鼯鼠	esquirol volador	Incorporació de referents	fauna		
Wutai Shan	五台山	muntanya Wutai	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Wuyu	吴语	(geolecte) wu	Llengua i escriptura	llengua		
Wuyuejie	五月节	Festa de les Barques de Drac, Festa del Doble Cinc	Calendari i festes	festa		Festival de les Barques del Drac, Festival dels Vaixells Drac, Festival dels Bots del Drac, Festa de les Barques-drac
Wuzibiekezu	乌孜别克族	uzbek		ètnia		
xi	西	oest	Topònims i gentilicis	locatiu		
Xi Hu	西湖	llac Xi Hu, llac de l'Oest	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Xi Jinping	习近平	Xi Jinping	Antropònims	antropònim		
Xi'an	西安	Xi'an	Topònims i gentilicis	ciutat	És important mantenir l'apòstrof.	Hsi-An, Sian, Xian
Xiamen	厦门	Xiamen	Topònims i gentilicis	ciutat		Amoy (excepte en textos de caire històric), Hsiamen
xian	仙	centau (de dòlar de Hong Kong)	Unitats i monedes	moneda	A Hong Kong es pronuncia "sin".	
xian	仙	avo	Unitats i monedes	moneda	A Macau es pronuncia "sin".	
xian	县	districte	Organització política	administració		
xiang	乡	cantó	Organització política	administració		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Xiang Shan	香山	Xiang Shan, muntanya Xiang Shan	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Xianggang	香港	Hong Kong	Topònims i gentilicis	ciutat		Hsiang Kang, Xianggang, Hongkong
Xianggang Tebie Xingzhengqu Zhangguan (abrev. Teshou)	香港特別行政區長官 (abrev. 特首)	cap de l'Executiu de la Regió Administrativa Especial de Hong Kong	Organització política	administració		
Xianggang Tebie Xingzhengqu Zhengfu (abrev. Gangfu)	香港特別行政區政府 (abrev. 港府)	Govern de la Regió Administrativa Especial de Hong Kong (Govern de HK)	Organització política	administració		
Xianggangyuan	香港元	dòlar de Hong Kong	Unitats i monedes	moneda	En determinats contextos es pot dir iuan. Codi ISO: HKD.	
xiangqi	象棋	escacs xinesos	Incorporació de referents	jocs i esports		
xiangxingzi	象形字	pictograma	Llengua i escriptura	escriptura		
Xiangyu	湘语	(geolecte) xiang	Llengua i escriptura	llengua		
xianjishi	县级市	ciutat-districte	Organització política	administració		
xiaolongbao	小笼包	farcellets al vapor	Incorporació de referents	gastronomia		
Xibozu	锡伯族	xibo		ètnia		
xin taibi	新臺幣	dòlar de Taiwan	Unitats i monedes	moneda	En determinats contextos es pot dir iuan. Codi ISO: TWD.	
xingshengzi	形声字	caràcter pictofonètic	Llengua i escriptura	escriptura		
Xingzheng Zhangguan Bangongshi	行政長官辦公室	Oficina del Cap de l'Executiu	Organització política	administració		
Xingzhenghui	行政會	Consell Executiu	Organització política	administració		
Xingzhengyuan	行政院	Yuan Executiu	Organització política	administració		
Xining	西宁	Xining	Topònims i gentilicis	ciutat		Chining, Shining
Xinjiang	新疆	Xinjiang	Topònims i gentilicis	província		Shinjiang, Sinkiang, Xingjiang
xishi quan	西施犬	shihtzu	Incorporació de referents	fauna		
Xizang	西藏	Tibet	Topònims i gentilicis	província		Hsi-tsang, Xizang
Yali pinyin	雅礼拼音	Yale	Transcripció	escriptura		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
yang	阳	yang	Incorporació de referents	pensament		yan
Yangzi Jiang	扬子江	riu Yangzi, riu Iangtsé	Topònims i gentilicis	accident geogràfic	Conegut també com a Chang Jiang.	
Yaozu	瑶族	yao		ètnia		
yi ge Zhongguo yuanze	一个中国原则	principi d'una sola Xina	Incorporació de referents	política		
yiguo-liangzhi	一国两制	un país, dos sistemes	Incorporació de referents	política		
yin	引	yin	Unitats i monedes	unitat de mesura	33,3 metres	
yin	阴	yin	Incorporació de referents	pensament		ying
yin-yang	阴阳	yin-yang	Incorporació de referents	pensament		ying-yang
Yinchuan	银川	Yinchuan	Topònims i gentilicis	ciutat		Yinchwan, Yintchouan
yinxing	银杏	ginkgo	Incorporació de referents	flora		
Yizu	彝族	yi		ètnia		
Yu Hua	余华	Yu Hua	Antropònims	antropònim		
yuan	元, 圓	iuan	Unitats i monedes	moneda	Denominació escrita genèrica de la moneda de la R. P. de Xina, Hong Kong i Taiwan. Quan fa referència a la moneda de la R. P. de Xina, el codi ISO és RMB.	
Yuan Shikai	袁世凱	Yuan Shikai	Antropònims	antropònim		
Yuanxiaojie	元宵节	Festa dels Fanalets	Calendari i festes	festa		Festa de les Llanternes, Festival dels Fanalets, Festival dels Fanalets Xinesos
yuebing	月饼	pastisset de lluna	Incorporació de referents	gastronomia		
Yueju	越剧	òpera Yue	Incorporació de referents	música		òpera Shaoxing
Yueyu	粤语	(geolècte) yue	Llengua i escriptura	llengua		
Yuguzu	裕固族	yugu		ètnia		
Yulanpenjie	盂兰盆节	Festa de les Ànimes	Calendari i festes	festa		Festa dels Fantasmes, Festival dels Fantasmes Famolencs, Festes Yue Laan, Festa dels Esperits Famolencs
Yunnan	云南	Yunnan	Topònims i gentilicis	província		Yunan

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
yusu yinjie wenzi	语素音节文字	escriptura morfosil·làbica	Llengua i escriptura	escriptura		escriptura pictogràfica
Zangyu	藏语	tibetà	Llengua i escriptura	llengua		
Zangzu	藏族	tibetà		ètnia		
zasui	砸碎	chop suey	Incorporació de referents	gastronomia		
zhang	丈	zhang	Unitats i monedes	unitat de mesura	3,33 metres	
Zhang Huimei	張惠妹	Zhang Hui-mei	Antropònims	antropònim		
Zhang Yimou	张艺谋	Zhang Yimou	Antropònims	antropònim		
Zhang Ziyi	章子怡	Zhang Ziyi	Antropònims	antropònim		
Zhangjiakou	张家口	Zhangjiakou	Topònims i gentilicis	ciutat		Kalgan (excepte en textos de caire històric), Changchia-k'ou
Zhao Ziyang	赵紫阳	Zhao Ziyang	Antropònims	antropònim		
Zhejiang	浙江	Zhejiang	Topònims i gentilicis	província	No s'ha de confondre amb Zhenjiang (ciutat de la província de Jiangsu, també a la Xina).	Chechiang, Chekiang, Tchekiang
zhen	镇	vila	Organització política	administració		
zhen	针	acupuntura	Incorporació de referents			
zheng	箏	zheng	Incorporació de referents	música	Sinònim complementari: guzheng.	
Zheng Chenggong	郑成功	Koxinga	Antropònims	antropònim		
zhenglong	蒸笼	vaporadora de bambú	Incorporació de referents	gastronomia		
Zhengwusi	政務司	Departament d'Estat	Organització política	administració		
Zhengzhou	郑州	Zhengzhou	Topònims i gentilicis	ciutat		Chengchou, Tchengtcheou
zhenzhu naicha	珍珠奶茶	te de perles	Incorporació de referents	gastronomia		
zhixiashi	直辖市	municipi sota jurisdicció del poder central	Organització política	administració		
zhong	中	centre	Topònims i gentilicis	locatiu		
Zhonggong (Zhongguo Gongchangdang)	中共 (中国共产党)	PCX (Partit Comunista Xinès)	Abreviatures i sigles	abreviatura		
Zhongguo	中国	Xina	Topònims i gentilicis	país	Nom antic: Catai.	
Zhongguo (Zhonghua Renmin Gongheguo)	中国 (中华人民共和国)	RPX (República Popular de Xina)	Abreviatures i sigles	país		

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Zhongguo Gongchangdang (abrev. Zhonggong)	中国共产党 (abrev. 中共)	Partit Comunista Xinès (PCX)	Organització política	institucions		
Zhongguo guanmao quan	中国冠毛犬	crestat xinès	Incorporació de referents	fauna		
Zhongguo Renmin Daxue (abrev. Renda)	中国人民大学 (abrev. 人大)	Universitat Renmin de la Xina (abrev. Renda)	Topònims i gentilicis	institucions	Coneguda també amb la sigla anglesa RUC (Renmin University of China).	
Zhongguo Zhongyang Dianshitai	中国中央电视台	CCTV (China Central Television)	Abreviatures i sigles	institucions		
Zhonghua Minguo	中华民国	Taiwan	Topònims i gentilicis	país	Altres denominacions: República de la Xina (quan calgui especificar-ne el nom oficial), Formosa (en textos de caire històric).	Chung-hua Min-kuo, Xina Nacionalista (la)
Zhonghua Minguo	中华民国	República de la Xina	Abreviatures i sigles	país	Coneguda també amb la sigla anglesa ROC.	
Zhonghua Renmin Gongheguo (abrev. Zhongguo)	中华人民共和国 (abrev. 中国)	República Popular de Xina (abrev. RPX)	Topònims i gentilicis	país		
Zhonghua Renmin Gongheguo Zhuxi	中华人民共和国主席	president de la República Popular de Xina	Organització política	administració		
Zhongqiujié	中秋节	Festa de la Mitja Tardor, Festa de la Lluna	Calendari i festes	festa		Festival de la Mitja Tardor, Festival de Tardor, Festa de Mitjans de Tardor, Festa de la Lluna Plena, Festa de Tardor
Zhongshan zhuang	中山装	vestit Mao	Incorporació de referents	altres		
Zhongshen Fayuan	终审法院	Tribunal Superior d'Apel·lació	Organització política	administració		
Zhongyang Junshi Weiyuanhui	中央军事委员会	Comissió Militar Central	Organització política	administració		
Zhongyuanjie	中元节	Festa de les Ànimes	Calendari i festes	festa		Festa dels Fantasmes, Festival dels Fantasmes Famolencs, Festes Yue Laan, Festa dels Esperits Famolencs
Zhou Enlai	周恩来	Zhou Enlai	Antropònims	antropònim		Chu En-lai

(continuació)

Pinyin	Caràcters	Català	Capítol	Categoria	Observacions	Denominació desestimada
Zhoukoudian	周口店	Zhoukoudian	Topònims i gentilicis	localització		
Zhu Jiang	珠江	riu de la Perla, riu Zhu Jiang	Topònims i gentilicis	accident geogràfic		
Zhu Rongji	朱镕基	Zhu Rongji	Antropònims	antropònim		
Zhuangzi	庄子	Zhuangzi	Antropònims	antropònim		
Zhuangzu	壮族	zhuang		ètnia		
zhuyin (fuhao)	注音(符号)	zhuyin (fuhao)	Transcripció	escriptura		
zizhiqu	自治区	regió autònoma	Organització política	administració		
zizhiqu renmin zhengfu	自治区人民政府	govern popular de regió autònoma	Organització política	administració		
zizhizhou	自治州	prefectura autònoma	Organització política	administració		
Zongtongfu	總統府	Oficina del President	Organització política	administració		

Bibliografia

- 51 CHAXUNWANG (51查询网) 2008 (2014). *Zhongguo zuixin xingzheng quhua tongjibiao* (中国最新行政区划统计表) [en línia] <<http://www.51zzl.com/jiaotong/quhua.asp>> [Consulta: 3 juny 2014].
- CAMPS, Magí (coord.) (2004). *La Vanguardia. Libro de redacción*. Barcelona: La Vanguardia: Ariel.
- CASAS-TOST, Helena; ROVIRA-ESTEVA, Sara (2013). «Proposta per a l'estandardització dels termes d'origen xinès en català». *Llengua i Ús: Revista Tècnica de Política Lingüística* [en línia] [Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística], núm. 53 (2n semestre).
- Español Internacional. Palabras de origen chino* [en línia]. <<http://espanolinternacional.blogspot.com.es/2009/07/chino.html>> [Consulta: 1 juny 2014].
- Grupo de Expertos de las Naciones Unidas en Nombres Geográficos (2001). Uso uniforme de topónimos* [en línia] (2001). Nova York: Naciones Unidas. <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/pubs/UNGEGNbrochure_sp.pdf> [Consulta: 14 maig 2013].
- HARPER, Douglas. *Online Etymology Dictionary* [en línia]. <<http://etymonline.com/?term=tea>> [Consulta: 1 juny 2014].
- JULIÀ-MUNÉ, Joan (2009). «Les llengües de la Xina. El contrast fonètic i l'adaptació al català de l'onomàstica xinesa». A: JULIÀ-MUNÉ, Joan (ed.). *Visions de la Xina: Cultura multimedial-lenària*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs: Diputació de Lleida, p. 59-80. (Quaderns de l'Institut; 23)
- L'Enciclopèdia [Gran enciclopèdia catalana]* [en línia]. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, [s. a.] <<http://www.enciclopedia.cat/>> [Consulta: 1 febrer 2013].
- Libro del estilo urgente de la Agencia EFE* (2011). Barcelona: Galaxia Gutenberg: Círculo de Lectores.
- Libro de estilo de El Periódico de Catalunya* (2002). Barcelona: Primera Plana.
- Libro de estilo de El País* (2003). 18a ed. Madrid: El País: Santillana.
- Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Guia editorial. Manual d'ús* (2013). Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions. També disponible en línia a: <<http://www.ccma.cat/llibredestil/>> [Consulta: 14 maig 2013].
- Llibre d'estil del diari Avui* (1997). Barcelona: Empúries.
- Llibre d'estil de Vilaweb* [en línia]. Versió 1.0. Barcelona: Vilaweb, [s. a.] <<http://10anys.vilaweb.com/llibreestil/pdf/Llibreestil-v1.pdf>> [Consulta: 1 febrer 2013].
- LIN Yen-Hwei (2007). *The Sounds of Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press. [Amb un CD-ROM]

- LIU Guanghui (刘广徽); SHI Peiwen (石佩雯) (1988). *A practical course in Chinese phonetics* = 汉语实践语音. Beijing: Jingji Guanli Chubanshe.
- Office of the President. Republic of China (Taiwan). Central government [en línia] (2014). Taiwan: Office of the President, Republic of China (Taiwan). <<http://english.president.gov.tw/Default.aspx?tabid=450>> [Consulta: 3 juny 2014].
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2005). *Diccionario panhispánico de dudas* [en línia]. Madrid: Real Academia Española. <<http://lema.rae.es/dpd>> [Consulta: 1 juny 2014].
- ROVIRA-ESTEVA, Sara (2008). «Els manlleus de les llengües amb alfabetos no llatins: El cas del xinès». A: *Espais Terminològics 2007. Neologia terminològica: el tractament dels manlleus*. Vic: Eumo; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, p. 83-111. (En Primer Terme; 5. Papers) ISBN: 978-84-9766-288-8.
- ROVIRA-ESTEVA, Sara (2010). *Lengua y escritura chinas: Mitos y realidades*. Barcelona: Edicions Bellaterra. ISBN: 978-84-7290-511-5.
- SERNA, Víctor de la (coord.) (1996). *Libro de estilo de El Mundo*. Madrid: Unidad.
- SUN Yizhen (孙义楨) (2002). *Nuevo diccionario chino-español* = 新汉西词典. Beijing: Shangwu Yinshuguan.
- Termcat. Centre de Terminologia [en línia] <<http://www.termcat.cat>> [Consulta: 1 juny 2014].
- United Nations Group of Experts in Geographical Names (UNGEGN). *World Geographical Names* [en línia] (2012). Nova York; Nacions Unides. <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/geonames/>> [Consulta: 1 juny 2014].
- VIGARA TAUSTE, Ana María; CONSEJO DE REDACCIÓN DE ABC (2001). *Libro de estilo de ABC*. 2a ed. Barcelona: ABC: Ariel.
- WIKITRAVEL. THE FREE TRAVEL GUIDE. *List of Chinese Provinces and Regions* [en línia] <http://wikitravel.org/en/List_of_Chinese_provinces_and_regions> [Consulta: 1 juny 2014].
- YIN Binyong; FELLE, Mary (1990). *Chinese Romanization Pronunciation & Orthography* = *Hanyu Pinyin he Zheng Cifa* (汉语拼音和正词法). Beijing: Sinolingua.
- ZHONGHUA RENMIN GONGHEGUO ZHONGYANG RENMIN ZHENGFU (中华人民共和国中央人民政府). *Zhonghua Renmin Gongheguo xingzheng quhua* (中华人民共和国行政区划) [en línia] (2013). <http://www.gov.cn/test/2005-06/15/content_18253.htm> [Consulta: 3 juny 2014].
- ZHONGHUA RENMIN GONGHEGUO GUOJIA ZHILIANG JIANDU JIANYAN JIANYI ZONGJU (中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局); ZHONGHUA GUOJIA BIAOZHUNHUA GUANLI WEIYUANHUI (中华国家标准化管理委员会) (2012). *Hanyu Pinyin Zhengcifa Jiben Guize* (汉语拼音正词法基本规则) = *Basic rules of the Chinese phonetic alphabet orthography*. (GB/T 16159/2012). Beijing: Zhonghua Renmin Gongheguo Guojia Biaozhun.